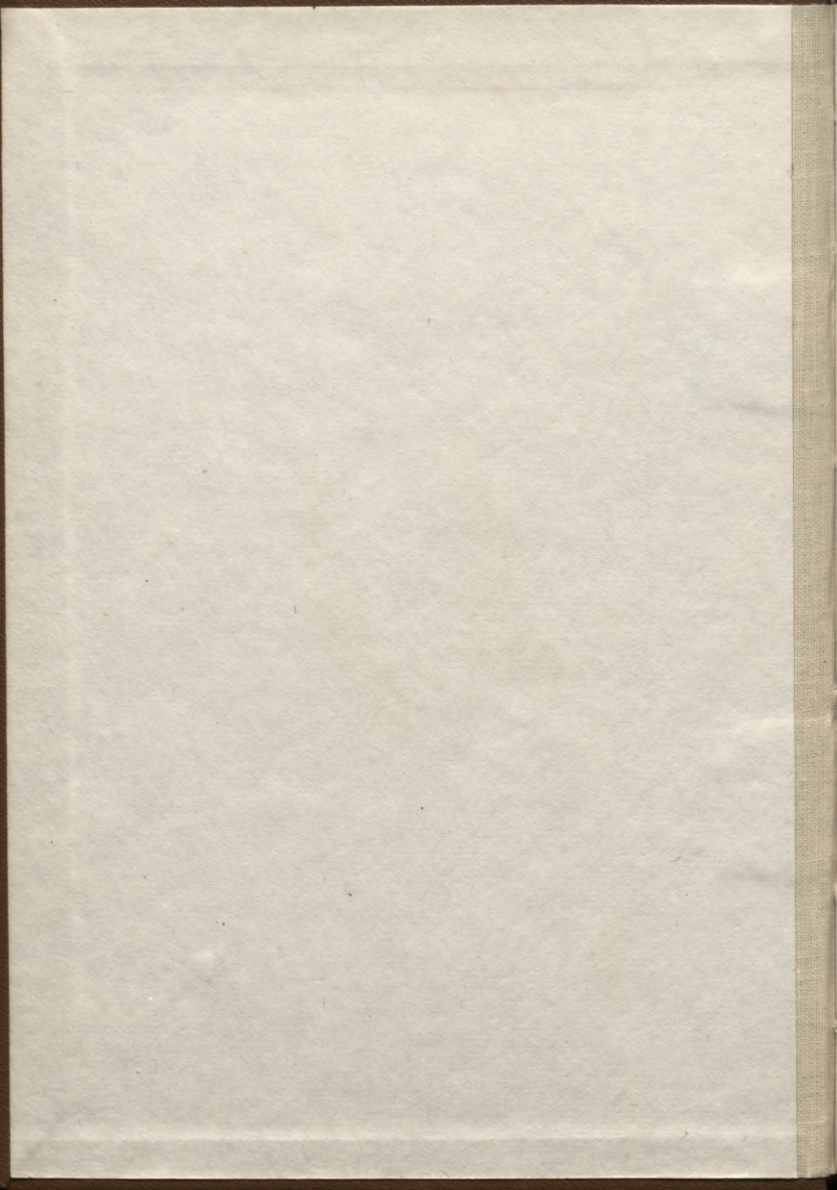
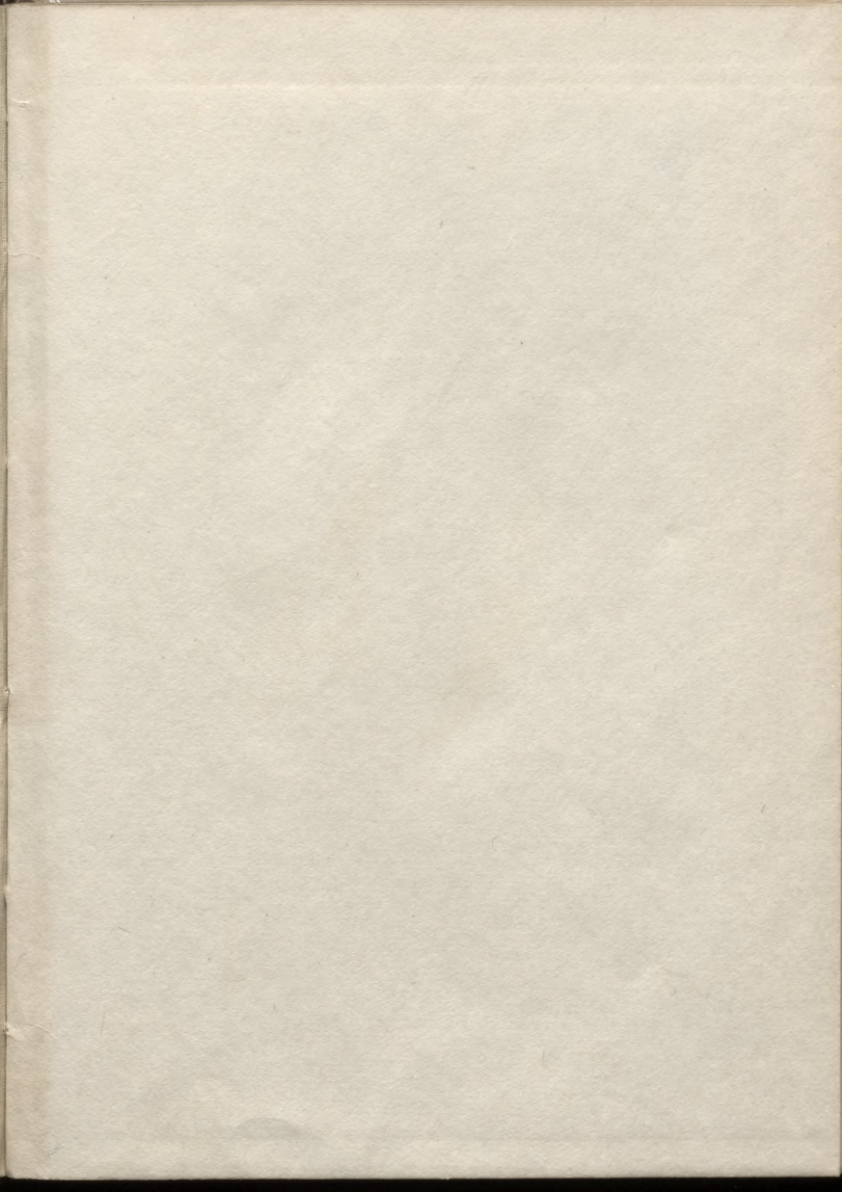

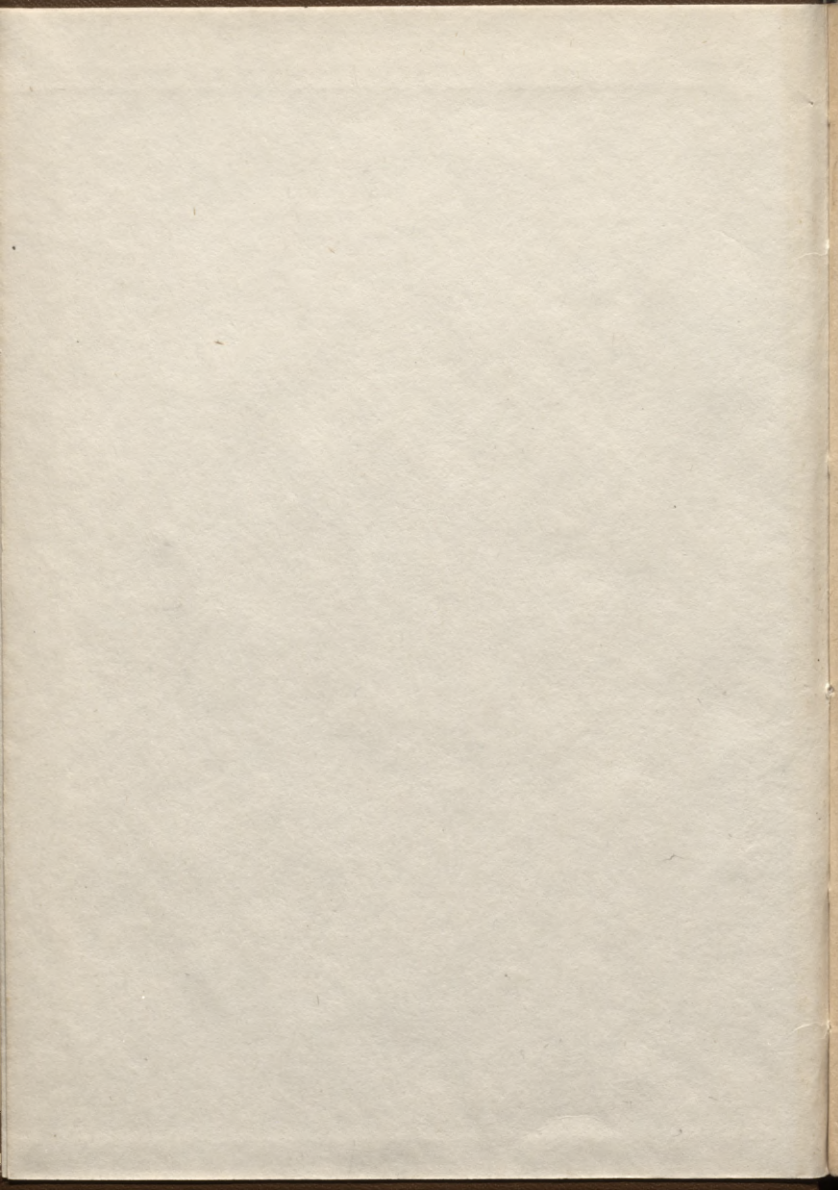
A
L 759

H.V.KLEISTS

MICHAELS
KOLHAZS

J
K

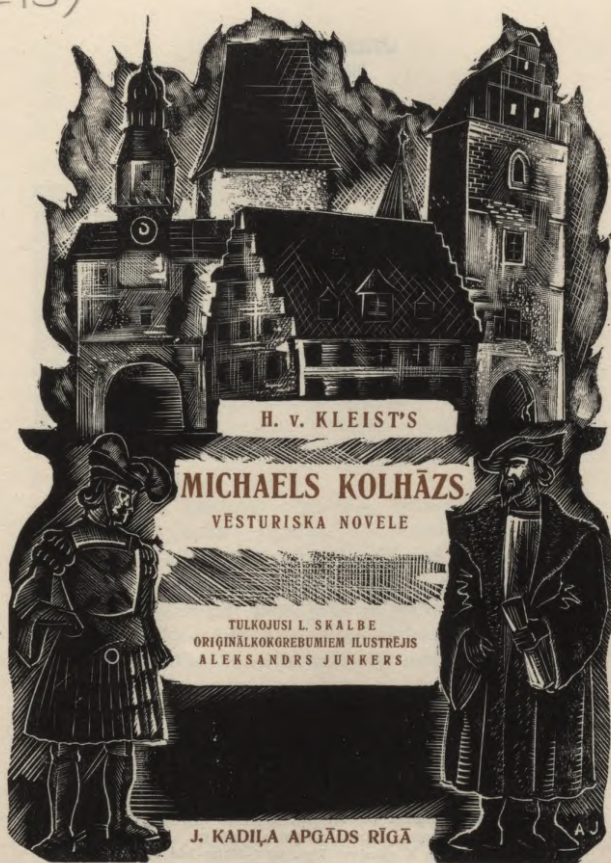
1875

1875

1875

A
L 759

L

H. v. KLEIST'S

MICHAELS KOLHĀZS

VĒSTURISKA NOVELE

TULKOJUSI L. SKALBE
ORIGINĀLKOKGREGUMIEM ILUSTRĒJIS
ALEKSANDRS JUNKERS

J. KADIĻA APGĀDS RĪGĀ

A.J.

LATVIJAS NACIONĀLA
BIBLIOTĒKA

~~408.475~~
0311016464

AIV Nr. II/00193. Metiens 3000. Papirs no Grafisko materiālu un papīru centrālās noliktavas 61x86 cm. Iespiesta un brošēta 3. spiestuvē Rīgā, Adolf-Hitler-ielā 129/133. Izdota 1943. g. janvārī. Nr. 6355. Maksā RM 3,60.

Ievadam.

stoņpadsmitā un deviņpadsmitā gadsimta mijā klasicismam sekoja romantisma kustība, kā varena, neaturama straume veldamās pāri visiem gara dzīves un mākslas novadiem, rosinot jaunu dzīvību un patriotiski reliģisku atdzimšanu. Nebūdama savā plūdumā vienmērīga, romantisma kustība, sākdamās Vācijā, sazaroja plaša un daudzveidīga, iegūstot nevien katrā zemē, bet arī katrā ngrupējumā un laika posmā savu īpatu raksturu.

Mītos un leģendās romantiķi meklēja pilnīgāku ietērpu savam pārdzīvojumam, papildinādami īstenību ar vīziju, viduslaiku dzejā un mākslā tie saskatīja tagadnes skaistuma mērogu, tāpat kā renesanses dzejnieki antīkā. Romantiķi tiecās pēc neparastā un neikdienišķā (tā, piemēram, izskaidrojami fantastiskie un šausmu motīvi vācu romantisma sākumā), neparasto viņi meklēja arī dabā un tālās zemēs (dabas stichiju tēlojumi, ceļošanas tieksmes, eksotika un orientālisms). Svarīga romantisma pazīme ir arī ideālisms, kas lika meklēt dzīvei augstāku jēgu, ticēt cilvēka un tautas misijai. Romantisms ir gara jaunības un draudzības kustība, un nav nejauši, bet dziļi zīmīgi, ka tajā darbojas vesela rinda draugu un brāļu pāru (Wackenroder's un Tieck's, Arnim's un Brentano, Kleist's un Ādams Müller's, brāļi Schlegel'i, Grimm'i, Boisserée

u. c.). Šo laikmetu apgaismo arī brīvības ideja, izpauzdamās nevien ētikā, sociālās un politiskās mācībās, bet arī romantisma aistētikā, kas uzskata brīvu iedvesmu par augstāko mākslas avotu. Bet blakus ideālismam parādās arī tieksme uz realismu (varoņu dvēseles dzīves analizē, dabas aprakstos, t. s. vietējā kolorītā).

Atmetot apgaismības laikmeta vienpusīgo racionālismu, literātūrā un mākslā ieplūst irracionālais, lielu vērību veltī jūtu dzīvei. Sakarā ar individuālisma uzplaukumu, XIX gadsimta pirmās puses dzejas un mākslas darbu burvība lielā mērā meklējama personīgajā elementā, kas stājas klasicisma vēsā bezpersoniskuma vietā.

Heinrich's von Kleist's ir šī straujā, nemiera pilnā laikmeta bērns, dzimis un uzaudzis apgaismības gadsimtā, dzejnieka uzdevumam piegriezies gadsimtu mijā.

Kleist's dzimis 1777. gada 10-tā, pēc citām ziņām 18. oktobrī Frankfurtā pie Oderas, Pomerānijas muižnieku dzimtā kā virsnieka dēls. Sekodams dzimtas tradīcijām, arī viņš uzsācis karavīra gaitas (Kleist'u dzimta Prūsijai devusi 18 ģenerāļus). Tie ir apgaismības spēki, kas viņu pēc 7 gadiem spiež atstāt virsnieka karjēru, lai nodotos matēmatikas, filozofijas un seno valodu studijām savā dzimtajā pilsētā. Izglītības ideāls mirdz kā spoža zvaigzne pie Kleist'a jaunības debesīm. Prāta apgaismošana ir mērķis, par ko ar jauneklīgu dedzību un naīvu racionālismu raksta jaunais Kleist's vēstulēs mātai Ulrikai un līgavai Vilhelmīnei von Zenge, par kuŗu garīgo veidošanu viņš daudz rūpējās. Zīmīgi, ka tikko pats uzsācis studijas, viņš tām no paša darinātas katedras lasa lekcijas.

Bet drīz pār Kleist'a galvu uzaust bargais Kant'a zvaigznājs. Gadsimtu mijā iepazīdamies ar Kant'a filozo-

fiju, Kleist's zaudē ticību prāta visvarenumam un atmet cerības izprast pasaules objektīvo īstenību. „Mans vienīgais, mans augstākais mērķis ir sabrucis, un nu man vairs nav nekāda mērķa,“ izmisis viņš raksta vēstulē līgavai (1801. g.). Tā ir pirmā nopietnākā krīze iekšējām cīņām un pretišķībām bagātajā Kleist'a dzīvē.

Bēgdams pats no sevis, meklēdams jaunus mērķus, Kleist's 1801. gadā kopā ar māsu Ulriku dodas „pastaigā“ pa Eiropu, ceļojumā uz Franciju un Šveici. Viņam tas ir iekšējas rūgšanas un noskaidrošanās laiks. Pēc ceļojuma Kleist's bija nodomājis apmesties Šveicē, iegūt tur mazas lauku mājas un dzīvot zemnieka dzīvi, jo līdz ar Ruso viņš domāja, ka zināšanas nedara cilvēku ne labāku, ne laimīgāku. Īslaicīgais eksperiments zvejnieku vidū, kādā Āres upes salīnā netālu no Tunes ezera, ir pēdējie mesli, ko Kleist's maksā aizejošajam gadsimtam. Kad tas pārdzīvots, viņā jau ir nobriedusi atziņa par savu dzejnieka uzdevumu. Viņš jūt, ka dzejot viņam ir nepieciešami, jo tas palīdz dzīvot. „Nav nekā dievišķīgāka par mākslu,“ raksta viņš kādam draugam.

Apjaudivs savu dzīves uzdevumu, bet zaudējis optimistisko ticību prātam un racionālistiskai pasaules iekārtai, Kleist's jau pirmajos darbos novirza smaguma punktu uz jūtām un irracionālajām dvēseles rosmēm. Viņa pirmais drāmatiskais darbs — Šekspīra „Romeo un Jūlijas“ ierosināta likteņa traģēdija „Šrofenšteinu dzimta“ (1803. g. nāca klajā anonīmi) pārsātināta ar traģismu, kas bieži pamatojas uz akla gadījuma. Tomēr šai darbā jau redzamas Kleist'a drāmatika dāvanas.

Traģēdijā „Roberts Guiskards“ Kleist's gribēja apvienot antīkās traģēdijas un Šekspīra īpašības, cenšoties saņiegt traģiskās mākslas pilnību. Tā viņam bija pār-

varīga, titāniska cīņa ar savu Dievu. Kleist's no tās iznāk pievarēts un savā otrā Parīzes ceļojumā (1803. g.) izmīsumā iznīcina savu darbu. No pēdējā kā diženas celtnes portāls uzglabājies tikai pēc atmiņas restaurēts fragments, par kuŗu Kleist's no vecā Wieland'a izpelnījās lielu uzslavu. („Tas bija manas dzīves lepnākais acumirklis,“ izsakās Kleist's par šo gadījumu.) Atvadu vēstulē Kleist's raksta māsai Ulrikai: „Parīzē es savu darbu, ciktāl tas bija gatavs, pārlasīju, atmetu un sadedzināju: un tagad tam ir beigas. Debesis liedz man slavu, vislielāko no šīs zemes mantām; kā stūrgalvīgs bērns es tām aizmetu arī visu pārējo.“ Nakti viņš atstāj Parīzi un kājām dodas uz Francijas ziemeļu piekrasti, lai meklētu nāvi 1803. g. rudenī Napoleona organizētā karagājienā pret Angliju.

Bet arī šo krīzi, kam seko vairāk mēnešus ilga slimība, Kleist's pārvar un, tajā garīgi briedināts, atrod spēku pievērsties jautrajai komēdijas mūzai un saraksta savu humora pilno raksturu komēdiju „Saplēstā krūze“, kam ierosmi devis kāds Šveicē redzēts franču vaŗa grebums. Tā ir komēdija par tiesnesi, kam jātiesā citi par paša nodarītu pārkāpumu. Kleist'a tiesnesis Ādams ir viens no sulīgākajiem vācu komēdijas tēliem.

Komiskais un traģiskais, jutekliskais un noslēpumainais savijas Kleist'a nākošajā darbā „Amfitrionā“ („komēdijā pēc Moljēra“), kur apstrādāts pazīstamais mīts par Zeva tuvošanos Alkmēnei viņas vīra Amfitriona izskatā. Ar dziļu psiholoģisku iejūtu rādīdams sievietes dvēseles drāmu, Kleist's pacēlis šo darbu pāri vienkāršai pārpratumu komēdijai. Abas komēdijas sarakstītas Kēnigsbergā, kur Kleist's 1803.—1806. g. bija Domēņu valdes diētārs. Tur radās arī Kleist'a pirmie prōzas darbi.

Šiem darbiem sekoja ar lielu traģisku spēku sarak-

stītā visraksturīgākā Kleist'a tragēdija, par kuru viņš pats izsakās: „Tur ietverta mana iekšējā būtība, ... visas manas dvēseles sāpes un spožums.“ „Pentezileja“ Kleist's, tuvodamies Šēkspīram, tik dziļi nokāpj cilvēka dvēseles bezdibeņos, kā to nebija darījis neviens no klasicisma autoriem. Pēc amazoņu cilts likumiem Pentezilejai iemīļotais jāuzvar kaujas laukā. Šī dīvainā mīlētāja, nežēlīga un maiga („pus fūrija, pus grācija“), savās dziļākajās jūtās ievainota, liek suņiem saplosīt savu iemīļoto Achilu, pati ar tiem sacenzdamās, lai pēc tam, savus maldus uzzinājusi, dotos nāvē. Pēc dažu domām, te simboliski ietverti Kleist'a pārdzīvojumi, iznīcinot savu „Robertu Guiskardu“.

1808. gadā Kleist's pāriet dzīvot uz Drēzdeni, kur viņam sākas samērā gaišāks dzīves posms. Kopā ar romantisma publicistu, vēlāko tautsaimnieku Ādamu Mūller'u, kurš ir viens no nedaudzajiem cilvēkiem, kas Kleist'u pienācīgi novērtējuši viņa dzīves laikā, viņš izdod literatūras un mākslas žurnālu „Phöbus“. No tā iznāca tikai nedaudz burtnīcas, kur blakus Ādama Mūller'a apcerēm parādījās Kleist'a darbu fragmenti, to starpā arī „Pentezileja“ un „Michaels Kolhāzs“.

„Uz savas sirds ceļiem“ Kleist's pasniedza Goethe'm savu „Pentezileju“, bet pēdējais no tās novērsās. Viņam šis darbs šķita pat patoloģisks. Goethe's skaidrajā kosmā neiederējās Kleist'a nemiera pilnā, tragiskā māksla. Harmoniskais cilvēks nesaprata tragisko, kaut arī nevarēja neatzīt viņa darbu tiešamības spēku. Sarūgtināts par Goethe's vēso izturēšanos pret šo un citiem viņa darbiem, Kleist's dzēlīgās epigrammās uzbruka viņam savā žurnālā. Ādams Mūller's dēvēja to par „literāru pašnāvību“. Šī konflikta, „Phöbus“ neveiksmju un citu ap-

stākļu sarūgtināts, Kleist's arī 1808. g. nonāk tuvu reālai pašnāvībai.

Drēzdenes laikmetā radusies arī Kleist'a visromantiskākā luga „Heilbronnas Katīņa” (Käthchen von Heilbronn), „liela vēsturiska bruņinieku luga”), par kuŗu viņš izsakās: „Tā ir Pentezilejas otra puse, viņas pretpols, būte, kas tikpat varena savā padevībā, cik otra savā aktivitātē.” Šeit Kleist's, pasakaina skaistuma plāksnē pacēlies, it kā atpūšas no dzīves skarbuma, kas drīz vien atkal sagrābj viņu ar nepielūdzamu varu. Visas viņa domas un jūtas tagad pievēršas tēvzemes postam.

Napoleona karagājiens pārtrauca vācu romantisma normālo attīstību, neļaujot tam izvērsties visu nācījas radīgo spēku uzplaukumā. Polītiskā katastrofa, 1806. un 1807. g. notikumi (Jēnas un Frīdlandes kaujas, Tilzītes miers) savīļņo visus garīgos spēkus. Laikmetam pārlido nemiers. Romantiķi ar nebijušu dedzību pievēršas vācu senajām varoņdziesmām un viduslaiku mākslai, meklējot tur spēku un ierosmi. Sākas rosīgs senās dzejas un mākslas darbu vākšanas, izdošanas un pētišanas darbs. No otras puses, jo augstu bango aktīvais patriotiskais savīļņojums.

Arī Kleist's bija iededzies kvēlā tēvzemes mīlestībā. Līdz šim viņš savās mākslas cīņās bija diezgan vientuļš, bet tagad jutās ierauts vispārējā strauvē. Drēzdene bija tā vieta, kur sanāca kopā romantiķu aktīvie patriotiskie cīnītāji. Kleist's atradās sabiedrības un garīgo interešu viduspunktā. Viņš draudzējās ar Ādamu Müller'u, gleznotāju Friedrich'u, vēsturnieku Dahlmann'u. 1808. g. viņš iepazīstas arī ar Ludvīgu Tieck'u, kas vēlāk (1821. g.) kļūst par viņa darbu izdevēju. Drēzdenē Kleist's saraksta savu kvēla patriotisma apgaroto „Hermaņa kauju”, kas

ir spēcīga tēvzemes atbrīvošanas vīzija, ietērpjot dzejiski pārveidotos senās Teutoburgas kaujas notikumos tagadnes izjūtas, ar romiešiem saprotot frančus. Kleist'am ļoti rūpēja šī darba uzvešana, jo tas bija domāts „tieši un vienīgi šim acumirklim.“ Darbu tomēr neizrādīja, un Kleist'a liesmainais kaujas sauciens palika nedzirdēts.

Kopā ar Dāhlmann'u Kleist's gribēja Vīnē izdot patriotisku nedēļas laikrakstu „Germania“, kam jau bija sarakstījis virkni dedzīgu rakstu un uzsaukumu, kā arī spēcīgo kaujas dziesmu „Ģermānija saviem bērniem“. Bet iestāžu gausuma dēļ no laikraksta izdošanas nekas neiznāca, un arī šie Kleist'a patriotiskie saucieni izskanēja bez plašākās atbalss. Vagramas kauja 1809. gada jūlijā satrieca Kleist'a cerības uz tēvzemes atbrīvošanas. Šādā noskaņā radās ar varenu plūdumu sarakstītā grūt-sirdīgā „Pēdējā dziesma“. Uz „Hermaņa kaujas“ rokraksta viņš raksta:

„Vai, mana tēvzeme, tev! Par slavu tev skandināt
kokli

Klēpī tev uzticīgam, man, tavam dzejniekam, liegts.“

Pēc tam uz kādu laiku dzejnieka pēdas atkal pagaist tumsā. Viņš laikam gulējis slims kādā klosterī. Draugi jau uzskata viņu par mirušu. Bet arī vēl šoreiz viņš kā Foiniks paceļas pār savām sabrukušām cerībām, lai sarakstītu savu „Homburgas princi“ (1810. g.), ko uzskata par viņa pilnīgāko drāmatisko darbu. No Frīdricha Lielā memoāriem par Brandenburgas dinastiju ņemto vielu Kleist's brīvi dzejiski pārveidojis, attēlodams konfliktu starp jūtām un pienākumu, liekot sadurties indivīda patvaļai ar valsts kopumu, kuram indivīds beidzot pakļaujas. Homburgas princim no patvaļīgas varonības, izejot cauri

nāves bailēm un savas vainas atziņai, jāpārtop, lai tad, kad liktenis jau draud viņu samīt, tiktu pacelts tik augstu, kā to drāmas sākumā varēja cerēt tikai savos sapņos. Tāpat kā „Hermaņa kaujā”, arī šeit cildināta valsts ideja. Bet arī šo darbu neizrāda, kas Kleist'u dziļi satricē.

No „Šrofenšteinu dzimtas” līdz „Homburgas princim” Kleist's nostaigājīs tālu attīstības ceļu, iegrožojot savas pārmērības un apvaldot savu personu daimonismu. Ja saviem pirmajiem darbiem Kleist's meklēja paraugus Šekspīrā un Sofoklā, tad „Homburgas prinča” veidojumā un tikumiskajā attīstībā viņš tuvojas Schiller'a brieduma laika traģēdijām. Bet visspilgtāk Kleist'a personības zīmogs tomēr uzspiests „Pentezilejai” un „Hermaņa kaujai”. Kleist'a drāmatiskiem darbiem, kas sarakstīti skanīgā piecpēdu jambā, arī mūsu dienās varētu būt labi panākumi teātrī ar augsti izkoptu skandēšanas mākslu.

1810. gada janvārī Kleist's ierodas Berlīnē, kur atjauno sakarus ar Ādamu Müller'u, kā arī atrod sev draugus jaunāko romantiķu starpā: Brentano, Arnim'u, Betinu Brentano, Vilhelmu Grimm'u, Fouqué. Šai gadā Berlīnē iznāk 2 sējumi Kleist'a stāstu un noveļu. Jauns viņa pasākums žurnālistikā ir „Berliner Abendblätter”, ko drīz izposta cenzūra. Bez līdzekļiem palicis, Kleist's meklē darbu civildienestā, domā arī par iestāšanos kara dienestā. Kad Prūsija kļūst franču sabiedrotā, Kleist'am zūd vēlēšanās būt par virsnieku. Kādā no savām atvadu vēstulēm viņš izsakās: „Aliance, ko karalis tagad slēdz ar frančiem, arī nav tieši radīta, lai mani turētu pie dzīves.”

1811. gadā Kleist'a garīgā un materiālā eksistence ir tā sarežģījies, ka viņš jūtas samīts kā cilvēks, patriots un dzejnieks. Viņš jūtas savā dvēselē tik ievainots, ka tam gandrīz dara sāpes dienas gaisma. Pēdējā vēstulē

Marijai fon Kleist'ai viņš apzīmē savas skumjas par „augstākām, cieši iesakņotām un nedziedējamām”. Šoreiz nekādi spēki vairs neattur viņu izbeigt savu „mokpilno dzīvi” 1811. gada 22. novembrī Wannsee krastā, šai pēdējā gaitā, kuņā viņš, nezin kādēļ, negribēja doties viens, paņemot līdz arī kādu patīkamu ceļa biedreni.

Jau Kēnigsbergas laikmetā Kleist's, blakus drāmai, atrod vajadzību izteikties arī epikā. Nav nejaušība, ka prōzā viņš pievēršas novelei, jo tā ir visradnieciskāka drāmai. Būdams drāmatīķis, Kleist's savām novelēm piešķir spriegu, drāmatiski koncentrētu izteiksmi, atmetot visu nesvarīgo un liekot savām personām darboties un runāt. Mazāk vietas viņš ierāda episkam vēstījumam, aprakstam un tēlojumam. To viņš dara aiz mākslinieciskas ekonomijas un gudras ierobežošanās. Tā Kleist'a tēli iegūst stingru un noteiktu, siluetam līdzīgu apveidu, kādu arī no noveles prasa Pauls Heyse. Jāatzīmē arī, ka Kleist'a personas labi iederas savā vidē. Viņš tās redz kustamies telpā un liek to redzēt arī lasītājam. Bieži viņš to panāk ar mazu, skatuves darba remarkai līdzīgu iespraustu aizrādījumu. Piemēram: „Viņš prasīja tēviņam, kas stāvēja kājas ieplētis un raustīja bikses uz augšu, vai viņš par to nekā nezīnot” („Michaelā Kolhāzā”).

Kleist'a stāstnieka mākslai raksturīga intensitāte. Ar šķietami vēsu lietišķību, kas slēpj sevī kvēlu izteiksmes gribu, nedaudz teikumos parasti ietverta liela notikšana. Tāpēc arī Kleist'a periodi bieži ir smagi un sarežģīti, bagāti daudziem iespraustiem un palīgteikumiem, kas tulkotāja uzdevumu nedara vieglu.

Vilhelms Schlegel's un Tieck's par noveles pazīmi uzskatīja pagriezīenu, kuņā attēlojamie notikumi negaidīti apgriežas gluži otrādi. Šai prasībai ļoti labi atbilst

Kleist'a īsie stāsti un noveles. Piemēram, darbā „Čīles zemestrīce” no dabas katastrofas un soda izglābušies mīlētāji šķietami iet pretim laimīgam idilliskam atrisinājumam, kad pār viņu galvām drīz atkal sabiezē jauna katastrofa — pūļa dusmas. Turpretim „Divkaujā” klūmīgais divkaujas iznākums modina bažas par abu varoņu likteni, bet beigās viss pēkšņi apgriežas otrādi: pierādās Litegardes nevainība un Dieva tiesas nemaldība. Šāda notikumu un izjūtu līkloču līnija vispār raksturīga Kleist'a darbiem, ko vismaz pa daļai gribas izskaidrot ar viņa paša temperāmentu un viņa personīgās, paisumiem un bēgumiem bagātās dzīves ritmu.

Tomēr viņa personu raksturojumi ir stingri motivēti, un raksturos visumā ieturēta vienība. Tāds viengabalains, katru brīdi sev uzticīgs raksturs ir sevišķi Michaels Kolhāzs, kuŗa kāpinātā, „zelta svariem” līdzīgā taisnības izjūta dzen viņu postā un nozlegumā. Šo Kolhāza taisnības izjūtas pieaugumu Kleist's parāda gradācijā: no pirmās vieglās neuzticības, ko viņā modina junkura ļaužu nepamatotā prasība, līdz pilnīgai pārliecībai par nodarīto netaisnību, kas viņu noved veltīgos mēģinājumos dabūt taisnību, upurējot pat savu mīļoto sievu un bērnu labklājību, un pieaug par kaislu atriebības dziņu, iznīcinot savā ceļā visu, kas tai stājas pretim. Vēlāk, kad saņemts gandarījums zirgu jautājumā, Kolhāzs gluži mierīgi pieņem pelnīto sodu par saviem nodarījumiem. Kolhāzs no netaisnības visvairāk cieš savās jūtās. Tā nav nejaušība, ka šai darbā vairākkārt pieminēta viņa sirds, kas strauji pukst zem vamža, pildās baigām nojautām, kāpj vai pa muti laukā un tml. Citādi Kolhāzs ir cilvēks ar veselu prātu un loģisku domāšanu, tikai zaudējis mēru savā taisnības izjūtā.

Lai pilnīgi izraisītu un parādītu kādas personas raksturu, tā jānoliek neparastos, ārkārtējos apstākļos, izraujot to no ikdienas dzīves. Tā Kleist's dara ar Kolhāzu, markīzi O... un citām savām personām. Tiklab drāmā, kā epikā Kleist's savas problēmas noasina līdz galējai smallei, novedot savas personas pie ārprāta robežām (Pentezileja, Kolhāzs u. c.). Šo traģisko samulsumu bieži izraisa pārpratumi un pārskatīšanās, kam Kleist's piešķir fatālu lomu. Kleist'a personas ir savu kaislību un dziņu varā, kas viņu darbību padara nepieciešamu un motivētu. Vienīgi Homburgas princis nonāk līdz apzinātai sevis apvaldīšanai.

„Michaela Kolhāza“ kompozīcija ir stingra, galvenā tema izvadīta noteikti. Pārāk plaši izausta epizode ar čigānietes pareģojumu, kas, šķietami maksājot meslus romantisma laikmeta gaumei, ienes šī darba kopnoskaņā ne visai iederīgo romantiski fantastisko elementu. Turpretim citos darbos, sevišķi „Ubadzē no Lokarno“, šis elements ieaug organiski.

Līdzīgi drāmas „lielajām ainām“ Kleist'a epikā izceļas nozīmīgākie momenti, piemēram, Kolhāza tikšanās ar Mārtiņu Luteru („Michaelā Kolhāzā“), abu nāvei lemto varoņu (Lītegardes un kambarkunga Frīdriha) drāmatiskā satikšanās aina cietumā („Divkaujā“). Ap šādām lielākām ainām grupējas mazākas, kopā veidojot ciešu vienību. Īsie ievadi, līdzīgi drāmatiskā ekspozīcijām, palīdz orientēt lasītāju.

Līdzīgi klasiķiem Kleist's tiecas pēc izteiksmes skaidrības un tēlu plastikas, bet viņa daba viņu aizvien dzen galējos kāpinājumos, laužot klasiskās harmonijas normas. Tāpēc arī Goethe izteicās, ka Kleist's savas personas novirzot jūtu samulsumā („Verwirrung des Gefühls“).

Kleist'am vismiļākās ir tumšās krāsas, viņa personas rosina tumšie, dziļie dvēseles spēki, tās ir bezmērīgas savā gribēšanā un jušanā, kāpēc, saduroties ar ierobežoto dzīves īstenību, neizbēgami nonāk tragismā.

Varētu jautāt, kāds ir Kleist'a stāvoklis romantisma kustībā. Kad viņš gadsimtu mijā vēl tikko sāk apjaust savu literāro talantu, romantisma kustība jau ir pilnā gaitā. 1798. gadā mira romantisma ierosinātājs Wackenroder's, pēc tam kad 1797. gadā bija anonīmi iznākušas viņa „Herzensergiessungen eines kunstliebenden Klosterbruders“, kas tik nozīmīgas romantisma kustībā. 1798. g. parādījās arī Tieck'a „Sternbalds“ un sāka iznākt brāļu Schlegel'u izdotais „Athenäum“, kas pauda romantisma idejas. Tā paša gada vasarā arī notika zīmīgā romantisma vadoņu satikšanās Drēzdenē. Ja Kleist'am būtu bijis lemts tuvāk saskarties ar romantisma vadoņiem jau savas literārās darbības sākumā, varbūt viņa dzejnieka ceļš būtu pašķīries vieglāk. Bet viņam savas mākslas cīņas bija jāzīcīna vientulībā. Tomēr idejām piesātinātais laikmets arī viņam uzspiež savu neizdzēšamu zīmogu. 1808. gadā, kad nāk klajā Kleist'a „Pentzileja“, romantisms pēc 10 gadu darbības ir jau visā līnijā uzvarējis, un klasikas tai stingrajā nozīmē, kā to pēc Itālijas ceļojuma ar „Ifigēniju“ nodibināja Goethe un centās uzturēt ar saviem „Propilajiem“, vairs nav. Atcerēsīmiem arī, ka 1808. gads ir Kleist'a un Ādama Müller'a „Phöbus“ iznākšanas gads. Bet Kleist'a draudzība ar nozīmīgākajiem jaunākās paaudzes Heidelbergas grupas romantiķiem Arnim'u un Brentano nodibinājās tikai gadu pirms Kleist'a nāves, kad viņa personība jau bija noteikti izveidojusies. Pilnīgi, nedalīti Kleist's iekļāvās romantisma patriotiskajā nozarojumā, atzīdams, ka „ar visu savu smagumu, lai cik

liels vai mazs tas būtu, jāmetas sava laika svaros". Viņa attīstības ceļš gāja no indivīda, no sava „es" uz kopību — nāciju un valsti.

Būdams pārāk šķautnains, Kleist's nespēja ērti iekļauties savā laikmetā. Savā dzīves laikā tikai nedaudzu pilnīgi novērtēts, viņš veltīgi alka slavas un saprašanas, savā īsajā mūžā vairāk reizes nonākdams pie nāves sliekšņa, kuŗu labprātīgi pārkāpt viņam nozīmēja tikpat daudz kā pāriet no vienas istabas otrā.

Kleist's pieder pie tiem dižajiem gariem, kas laika perspektīvā nezaudē, bet drīzāk gan iegūst. Viņa darbu skarbais, smagnējais skaistums joprojām runā uz mums dzīvu valodu.

Anna Dārziņa.

The first part of the report is devoted to a general
description of the country and its resources. It
then proceeds to a detailed account of the
various industries and occupations. The
author then discusses the political and
social conditions of the country. The
report concludes with a summary of the
findings and a list of references.

Annals of the

AMERICAN
MUSEUM OF
NATURAL HISTORY

1914

ie Haveles krastiem ap sešpadsmitā gadu simteņa vidū dzīvoja zirgu tirgotājs, vārdā Michaels Kolhāzs, skolotāja dēls, viens no sava laika godīgākajiem un reizē arī briesmīgākajiem cilvēkiem. — Šis savādais vīrs līdz savam trīsdesmitajam gadam būtu derējis par paraugu katram labam pilsonim. Kādā ciemā, kas vēl no viņa dabūjis savu vārdu, viņam piederēja muižiņa, kur viņš mierīgi pārtika no sava amata; bērnus, ko viņam sieva dāvināja, viņš audzināja dievbijīgus, čaklus un uzticīgus; starp viņa kaimiņiem nebija neviena, kas nebūtu iepazinies ar viņa labo sirdi un taisno prātu; īsi sakot, pasaule svētītu viņa piemiņu, ja viņš viena tikuma nebūtu pārspīlējis. Taisnības sajūta padarīja viņu par laupītāju un slepkavu.

Viņš jāja reiz ar spīdīgu, labi koptu jaunu zirgu baru uz ārzemēm un pārlika patlaban, kā viņš peļņu, ko tas tirgos ar tiem cerēja iegūt, izlietos: daļu jaunai peļņai, kā labi saimnieki dara, bet daļu arī dzīvei, kad tas, nonācis pie Elbes, pie kādas staltas bruņinieku pils, Sakšu daļā, uzdūrās šķērskokam, kuŗa tas agrāk uz šī ceļa nebija sastapis. Tā kā lietus patlaban stipri gāza, viņš pieturēja uz acumirkli zirgus un sauca sargu, kuŗš drīz pēc tam saīgušu seju paskatījās pa logu. Zirgu tirgotājs prasīja, lai izlaiž viņu cauri. „Kas tad nu no jauna?”

viņš jautāja, kad muitas sargs pēc laba laika iznāca no mājas ārā. „Valdības privilēģija,” tas atslēgdams atbildēja, „Tronkas junkuram Vencelim dāvāta.” — „Tā,” Kolhāzs teica, „to junkuru sauc par Venceli” un noskatījās uz pili, kas saviem mirdzošajiem jumta robiem nolūkojās pār lauku. „Vai vecais kungs pagalam?” — „Nomira ar trieku,” muitas sargs atbildēja, uzlaizdams šķērskoku gaisā. „Hm! Žēl!” Kolhāzs piemetināja. „Vecais bija cienījams kungs, kuņam satiksme ar cilvēkiem darīja prieku, tas veicināja tirdzniecību, kur vien varēdams, un lika reiz uzcelt akmens dambi, tādēļ ka man tur ārā, kur ceļš ved uz ciemu, ķēve bija salauzusi kāju. Nu! Cik man jāmaksā?” viņš vaicāja, ar pūlēm no vēja raustītā mēteļa apakšas izvilkdams grašus, ko muitas sargs prasīja. „Jā, vecais,” viņš vēl piemetināja, kamēr sargs sauca „ātrāk! ātrāk!” un lādējās par negaisu, „man un jums būtu labāk, ja šis koks būtu palicis mežā,” ar šiem vārdiem viņš iedeva viņam naudu un gribēja jāt.

Bet viņš nebija vēl ne zem šķērskoka pajājis, kad viņam aiz muguras no torņa jau skanēja cita balss: „Pagaidīt, zirgu tirgotāj!” un viņš redzēja, ka pils pārvaldnieks aizcērt logu un nosteidzas pie viņa lejā. „Nu, kas tad nu no jauna?” Kolhāzs jautāja pats pie sevis un pieturēja zirgus. Pienāca pārvaldnieks, vēl pogādams vesti uz sava resnā vēdera, un, sāniski pret negaisu nostājies, prasīja pasi. „Pasi?” Kolhāzs jautāja. Drusku apjucis viņš teica, ka cik šis zinot, tad šim tādas neesot; bet lai viņam tik Dieva vārdā aprakstot, kas tā tāda par lietu, varbūt tomēr izrādoties, ka viņam tā apgādāta. Pārvaldnieks, aplūkodams viņu no sāniem, atbildēja, ka bez valdības atļaujas neviens zirgu tirgotājs netiekot pār robežu laists. Tirgotājs atbildēja, ka viņš esot septiņpadsmit

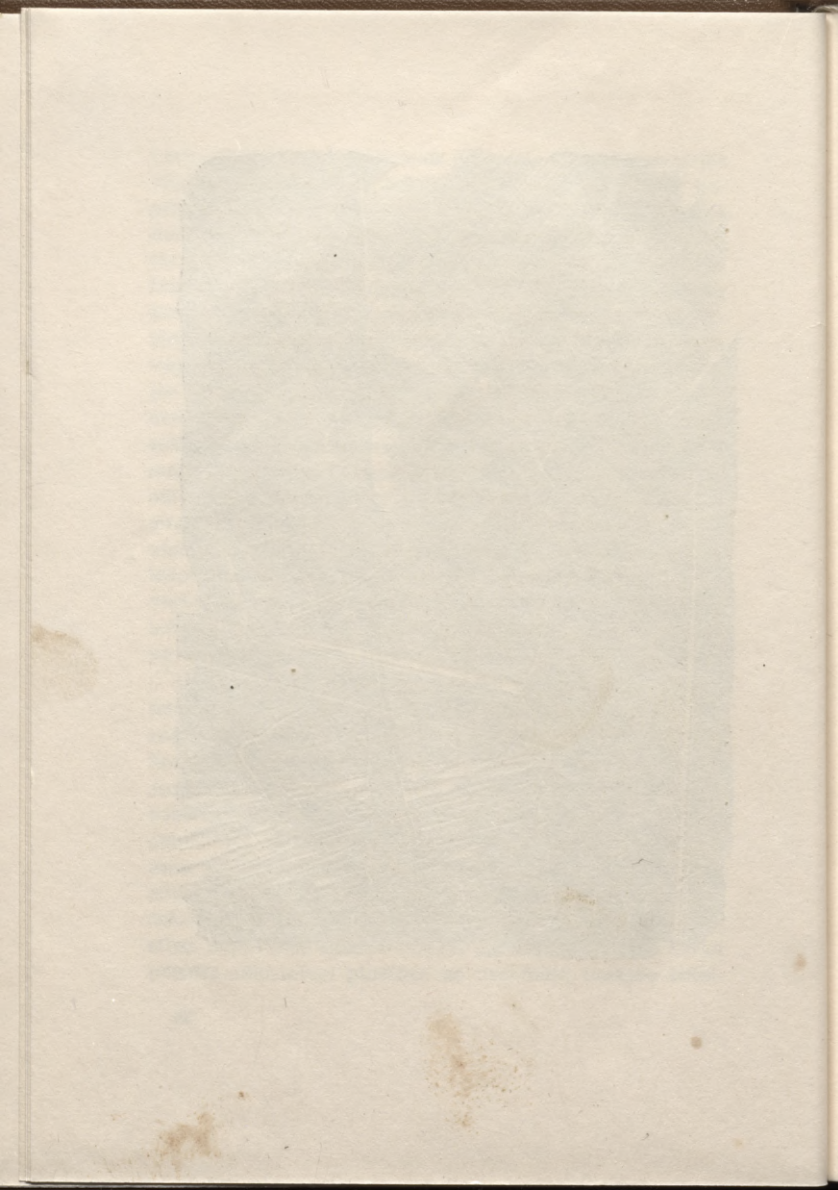
reizes savā mūžā bez tādas zīmes pār robežu gājis, ka viņš visus valdības rīkojumus, kas attiecoties uz viņa amatu, labi pazīstot, ka šī gan būšot maldīšanās, kuŗas dēļ viņš lūdzot apdomāties un, tā kā viņa dienas gaita esot tāla, tad neaizturēt viņa te ilgāk nevajadzīgā kārtā. Tomēr pārvaldnieks atteica, ka astoņpadsmito reizi šis neizšmaukšot cauri, ka rīkojums tādēļ tik nesen vēl iznācis un ka viņam vai nu vēl tepat jāizņem pārejas zīme, vai jāgriežas atpakaļ, no kurienes nācis. Zirgu tirgotājs, kuŗu šī nelikumīgā izspiešana sāka sarūgtināt, īsi apdomājies, nokāpa no zirga, atdeva to kādam kalpam un teica, ka viņš par to runāšot ar Tronkas junkuru pašu. Viņš arī aizgāja uz pili; pārvaldnieks gāja viņam pakal, murminādams par sīkstuljiem, naudas rāvējiem un ka derīgi tiem nolaist āderi, un abi, skatiem viens otru mērodami, iegāja zālē.

Izrādījās, ka junkurs ar dažiem jautriem draugiem patlaban sēdēja pie glāzes, un kāda joka dēļ tie smējās nebeidzamus smieklus, kad Kolhāzs gāja viņam klāt izteikt savu vajadzību. Junkurs prasīja, ko viņš gribot; bruņinieki, ieraudzījuši svešo vīru, apklusa, bet tikko šis bija iesācis savu sūdzību, attiecībā uz zirgiem, kad jau viss bars sauca: „Ko, zirgi? Kur viņi ir?” un steidzās pie logiem tos aplūkot. Ieraudzījuši vareno ganīkli, viņi, junkura uzaicināti, noskrēja pagalmā; lietus bija nostājies; pils pārvaldnieks, vagars un kalpi sanāca ap viņiem un visi apskatīja zirgus. Viens slavēja dūkano blesi, otram patika kastaņu krāsas brūnis, trešais glaudīja ābolaini, melni dzelteniem laukumiem, un visi teica, ka tie esot zirgi kā brieži, ka visā zemē neaudzējot labāku. Kolhāzs veikli atsacīja, ka zirgi neesot labāki par bruņiniekiem, kas tos jāšot, un piesolīja tos pārdot. Junkurs,

kuŗu stipri kairināja varenais dūkanais ērzelis, apprasījās viņam arī pēc cenas; pārvaldnieks stāja tam virsū nopirkt pāris zirgu, kuŗus tas darba zirgu trūkuma dēļ cerēja lietot saimniecībā; tomēr kad zirgu tirgotājs bija pateicis cenu, tā bruņiniekiem likās par augstu, un junkurs teica, ka viņam jājāŗot pie Apaļā galda bruņiniekiem un jāuzmeklēŗot ķēniņš Arturs, ja viņš tik daudz prasot par zirgiem. Kolhāzs, redzēdam, ka pils pārvaldnieks un vagars, mezdami nozīmīgus skatus uz zirgiem, sačukstējās savā starpā, aiz tumšas nojautas dariŗa visu, lai zirģus atstātu viņiem. Viņš teica junkuram: „Tos zirģus es pirms seŗiem mēneŗiem nopirku par 25 zelta gulŗiem; dodiet man 30, tad lai viņi paliek jums.“ Divi bruņinieki, kuŗi stāvēja junkuram līdzās, diezgan skaidri aizrādīŗa, ka zirģi tik daudz gan esot vērti, bet junkurs atsacīŗa, ka viņš gan par dūkano ērzeli, bet ne par zirģiem gribot izdot naudu un taisīŗās aiziet; tad Kolhāzs teica, ka viņš varbūt nākamo reizi, kad šis ar saviem zirģiem te gaŗām ieŗot, kaut ko no viņa nopirkŗot, atvadīŗās no junkura un saņēma sava zirģa pavadas, lai jāŗu projām.

Šinī acumirkļī no pūŗa iznāca pils pārvaldnieks un teica, vai viņš saprotot, ka bez atļauŗas zīmes nedrīkstot ceļot. Kolhāzs pagrieŗās un vaicāja junkuram, vai šī lieta, kuŗa iznīcinot visu viņa amatu, tieŗām esot tāda? Junkurs, apjukuŗu seŗu, aiziedams sacīŗa: „Jā, Kolhāz, pase tev jāizņēm. Runā ar pils pārvaldnieku un ej savu ceŗu.“ Kolhāzs apgalvoja, ka viņa nodoms nemaz neesot izvairīties no noteikumiem, kādi pastāvēŗu par zirģu izveŗanu; apsolīŗa, iedams caur Drēzdeni, izņemt sekretāriātā pasi un lūdza tik šoreiz, tā kā viņš šīs prasības nepavisam neesot zināŗjis, izlaist viņu cauri. Tā kā negaiss sāka atkal plosīties un drebināja junkura izkal-

tušos locekļus, tad viņš teica: „Nu, laidiet, lai tas bada kāsis skrien. Nāciet!” tas uzsauca bruņiniekiem, apgriezās un gribēja iet uz pili. Pagriezies uz junkuru, pils pārvaldnieks pastāvēja, ka viņam vismaz jāatstājot ķīla par drošību, ka tas izņems zīmi. Junkurs palika atkal pils vārtos stāvam. Kolhāzs vaicāja, cik vērtības naudā vai graudā tad viņam zirgu dēļ jāatstājot ķīlām? Bārdā murminādams, vagars atbildēja, šis jau varot atstāt te zirgus pašus. Tas katrā ziņā esot visprātīgākais, pils pārvaldnieks teica; ja zīme būšot izņemta, viņš tos katrā laikā varot saņemt atpakaļ. Apjucis no tik nekauņīgas prasības, Kolhāzs teica junkuram, kas saldams savilka svārku stūrus ap vidu, ka šis taču zirgus gribot pārdo, bet tā kā tai acumirkli vēja grūdiens vēla veselu lietus un krusas vālu pa vārtiem, tas uzsauca, lai lietai darītu galu: „Ja viņš neatlaižas no zirgiem, sviediet viņu atkal pār šķērsi atpakaļ” un aizgāja.

Zirgu tirgotājs, labi redzēdams, ka viņam te jāpiekāpjas pret varmācību, tā kā cits nekas neatlika, nolēma prasību izpildīt, atraisīja zirgus un ievēda tos stallī, kur pils pārvaldnieks viņam ierādīja. Viņš atstāja pie tiem vienu kalpu, iedeva viņam naudu, pieteica tam līdz viņa atnākšanai labi rūpēties par zirgiem un, nezinā, vai uzplaukstošas zirgu tirdzniecības dēļ Sakšos tomēr nevarētu būt izdots tāds likums, turpināja savu ceļojumu uz Leipcigu, kur tas gribēja tikt tirgū.

Ieradies Drēzdenē, kur viņam kādā no priekšpilsētām piederēja māja ar vairāk stalliem, tādēļ ka viņš no šejienes mēdza doties uz valstiņas mazākiem tirgiem, viņš devās tūlī uz sekretāriātu, kur tas no domniekiem, no kuņiem dažus pazina, dabūja zināt, ka stāsts par pases zīmi, kā tas viņam jau pašā sākumā bija licies, esot

pasācīna. Kolhāzs, kuŗam aizkartie domnieki, viņa lūgti, ar īpašu rakstu apliecināja, ka tas bez pamata, smaidīja par kaulainā junkura joku, lai gan viņš lāgā nesaprata, ko tas ar to gribējis panākt, un, pārdevis pēc dažām nedēļām pa savam prātam zirgu ganīkli, kuŗš tam bija līdzi, viņš atgriezās uz Tronkenburgu vienīgi ar rūgtuma jūtām par vispārējo pasaules pagrimšanu. Pils pārvaldnieks, kuŗam viņš rādīja zīmi, nelikās neko vairāk zinīs un uz zirgu tirgotāja jautājumu, vai viņš tagad zirgus atkal varot dabūt, teica, lai tik viņš ejot un paņemot tos. Bet Kolhāzam, kad tas gāja pār pagalmu, jau bija jādzird nepatīkamais atgadījums, ka viņa kalps, nepienācīgas izturēšanās dēļ, kā tika teikts, dažas dienas pēc viņa apmešanās Tronkenburgā piepērts un aizdzīts projām. Viņš prasīja zēnam, kas viņam šo ziņu pastāstīja, ko tad kalps esot nodarījis un kas pa tam par zirgiem gādājis, uz ko tas atbildēja, šis nekā neznot un atvēra tad zirgu tirgotājam, kuŗam jau sirds bija pilna baigu nojautu, stalli, kuŗā tie stāvēja. Bet cik lieli bija viņa brīnumi, kad viņš savu divu gludo, paēdušo zirgu vietā ieraudzīja pāri kaulainu nomērdētu kraķu. Uz kauliem kā uz vadžiem varētu kārt lietas; krēpes un spalva bija savēlušās bez kopšanas un gādības: īsts posta skats dzīvnieku valstī! Kolhāzs, kuŗam zirgi, vāji pakustēdamies, zvidza pretim, bija uztraukts visaugstākā mērā un vaicāja, kas viņa zirgiem noticis? Zēns, kuŗš stāvēja tam blakām, teica, ka tiem neesot notikusi nekāda nelaime, ka tie esot dabūjuši arī diezgan barības, bet tā kā bijis taisni pļaujas laiks, tie darba zirgu trūkuma dēļ esot drusku lietoti pie lauku darbiem. Kolhāzs lādējās par šo kauna pilno, tīšo varmācību; bet savas nespēcības sajūtā savaldīja dusmas un taisījās jau, tā kā cits nekas tomēr ne-

atlika, aiziet atkal ar saviem zirgiem no šī laupītāju mīdzeņa, kad, vārdu maiņu izdzirdis, pienāca pils pārvaldnieks un prasīja, kas te esot? „Kas te ir?” Kolhāzs atbildēja. „Kas Tronkas junkuram un viņa ļaudīm devis atļauju izlietot lauku darbiem manus ķīlā atstātos zirgus?” Viņš piebilda, vai tas gan esot cilvēcīgi? Lūkoja novārgušos zirgus uzmudināt ar rīkstes sitienu un rādīja viņam, ka tie nekustas. Pils pārvaldnieks, brītiņu spītīgi viņā noskatījies, atteica: „Skaties, kāds bezkauna! Vai tam stubiķim nevajadzētu pateikties Dievam, ka tie kraķi vēl vispār pie dzīvības.” Viņš vaicāja, kas tos lai būtu kopis, ja kalps aizbēdzis. Vai tas lai nebūtu pareizi, ka zirgi barību, kas tiem sniegta, uz lauka atstrādājuši? Viņš nobeidza, lai te netaisot nekāda trača, vai arī viņš zināšot pasaukt suņus un ar viņu palīdzību nodibināt sētā mieru.

Zirgu tirgotājam sirds lēca pa muti laukā. Viņam gribējās nelietīgo resnvēderi iesviest dubļos un uzmīt ar kāju viņa kapara gīmim. Bet viņa taisnības sajūta vēl svārstījās kā zelta svāri; viņš vēl savā sirdī nebija drošs, vai uz pretinieka gulstas kāda vaina, un kamēr viņš, norīdams lamu vārdus, plegāja pie zirgiem un, klusi apstākļus pārlikdams, saglauda tiem krēpes, tas vaicāja lēnu balsi: kāda pārkāpuma dēļ tad kalps no pils aizraidīts? Pils pārvaldnieks atteica: tādēļ ka tas nelietis esot bijis spītīgs! Tādēļ ka viņš pretojies nepieciešamai staļļa maiņai un prasījis, lai divu jaunu kungu zirgi, kuņi ieradušies Trokenburgā, viņa kraķu dēļ pārnākšņo uz klaja lauka!

Kolhāzs būtu atdevis zirgu vērtību par to, ja viņam būtu pie rokas kalps, kuņa izteicienus viņš būtu varējis salīdzināt ar šī platmutes pils pārvaldnieka izteicieniem. Viņš stāvēja vēl, izglauda zirgiem pinkas un pārdomāja,

kas viņa stāvoklī darāms, kad skats piepeši mainījās, un Tronkas junkurs Vencelis ar bruņinieku, kalpu un suņu pūli, nākdams no zaķu dzīšanas, ieauļoja pils pagalmā. Kad viņš prasīja, kas noticis, pils pārvaldnieks tūlīņ sāka runāt un, kamēr no vienas puses suņi, redzēdami svešo, neganti kauca uz viņu un no otras puses bruņinieki apsauca tos, viņš nejēdzīgi sagrozītā kārtā izklāstīja, kādu nemieru šis zirgu tirgotājs te ceļot, tādēļ ka viņa zirgi mazliet ņemti darbā. Viņš, nekaunīgi smiedamies, stāstīja, ka tas liedzoties atzīt zirgus par saviem. Kolhāzs sauca: „Tie, cienīgs kungs, nav mani zirgi! Tie nav tie zirgi, kuņi bija trīsdesmit zelta gulžu vērti. Es gribu, lai man atdod atkal manus nobaņotos un veselos zirgus!” Junkuram iesitās ātrs bālums sejā, kamēr viņš nokāpa no zirga, un tas teica: „Ja tas maitas gabals negrib tos zirgus ņemt, lai viņš tos atstāj te. Nāc, Ģinter! Ansi! Nāc!” viņš aicināja, izdauzīdams ar roku putekļus no biksēm un: „Gādājiet vīnu!” viņš sauca vēl, stāvēdams ar bruņiniekiem durvīs, un iegāja mājā. Kolhāzs teica, viņš labāk likšot atsaukt maitu dīriķi un izmest zirgus pie maitām nekā tādus, kādi tie esot, vedīšot uz savu stalli Kolhāzenbrikā. Nelikdamies par tiem zinot, viņš atstāja zirgus uz vietas stāvam, apgalvodams, ka viņš zināšot sev taisnību atrast, uzmetās savam brūnim mugurā un aizjāja projām.

Viņš jau auļoja ceļā uz Drēzdeni, kad, iedomādamies kalpu un sūdzību, ko pilī cēla pret viņu, sāka jāt soļos, pirms vēl bija nojājis tūkstoš soļu, griezās atkal atpakaļ un nogriezās uz Kolhāzenbriku iepriekš pārklaušināt kalpu, kā viņam likās prātīgi un taisni. Jo pareizas sajūtas dēļ, kam pasaules netaisnā iekārta jau bija pazīstama, viņš bija gatavs, par spīti pārciestiem apvainojumiem, ja vien tiešām, kā pils pārvaldnieks apgalvoja,

kalpam būtu pierādāms kaut kas vainai līdzīgs, paciest zirgu zudumu kā tās pelnītas sekas. Turpretim kāda tikpat cēla sajūta teica viņam — un šī sajūta laida arvienu dziļākas saknes, jo tālāk viņš jāja un visur, kur iegriezās, dzirdēja par tām netaisnībām, kādas Tronkenburgā ikdienas tiekot pastrādātas pret ceļotājiem — ka ja viss gadījums, kā tas tiešām izskatījās, būtu tikai tiši izdomāts, viņš būtu pasaulei parādā sagādāt sev gandarījumu par izciesto apvainojumu un nodrošināt citus cilvēkus pret nākamajiem.

Tiklīdz viņš, nonācis Kolhāzenbrikā, bija apkampis savu uzticīgo sievu Līzbeti un noskūpstījis savus bērnus, kuŗi gaviļēja ap viņa ceļiem, viņš tūliņ prasīja pēc priekškalpa Herzes: vai par viņu kas neesot dzirdēts? Līzbeta teica: „Jā, mīļais Michael, tas Herze! Iedomājies tikai, ka šis nožēlojamais cilvēks priekš kādām četrpadsmit dienām te ieradās gauži jo gauži sasists, nē, bet tā sasists, ka viņš tikko varēja elpu vilkt. Mēs noguldām viņu gultā, viņš stipri spļauj asinis, un, uz mūsu vairāk-kārtējiem jautājumiem, mēs dzirdam stāstu, kuŗa neviens nesaprot. Ka tu viņu ar zirgiem, kam liegta pāreja, atstājis Tronkenburgā, ka viņu, visnejēdzīgākā kārtā ar to apiedamies, piespieduši aiziet no pils un ka viņam nebijis iespējams zirgus paņemt līdz.” — „Tā,” Kolhāzs teica, novilkdams mēteli. „Vai tad viņš jau atkal atveseļojies?” — „Tā puslīdz, tikai vēl spļauj asinis,” viņa atbildēja. „Es tūliņ gribēju vienu kalpu aizsūtīt uz Tronkenburgu, lai tur līdz tavai pārnākšanai liktu par zirgu apkopšanu gādāt. Jo tādēļ ka Herze vienmēr bijis patiess un mums darbos tik uzticīgs kā neviens cits, es nevarēju šaubīties par viņa izteicieniem, ko apstiprināja tik daudz zīmes, un varbūt domāt, ka viņš zirgus aizlaidis kādā citā ceļā. Bet

viņš mani nozvērīnāja neļaut nevienam rādīties šai laupītāju midzenī un atstāt zirgus, ja es par tiem negribu ziedot kādu cilvēku." — „Vai tad viņš guļ uz gultas?" Kolhāzs vaicāja, noraisīdams kaklautu. — „Viņš staigā jau dažas dienas atkal pa pagalmu apkārt," viņa atbildēja. „Īsi sakot, tu redzēsi," viņa turpināja, „ka viss taisnība un ka šis notikums ir viena no tām nekaunībām, kādas Tronkenburgā kopš neilga laika atļaujas pret svešniekiem." — „To es vispirms gribu pārbaudīt," Kolhāzs atbildēja. „Pasauc man viņu, Līzbet, šurp, ja viņš ir kājās!" To teicis, viņš apsēdās atzveltņa krēslā, un mājas kundze, kuŗa ļoti priecājās par viņa mieru, aizgāja un atveda kalpu.

„Ko tu darīji Tronkenburgā?" Kolhāzs prasīja, kad Līzbeta ar viņu ienāca istabā. „Es ne visai esmu ar tevi mierā." Kalps, kuŗa bāļajā sejā, šos vārdus dzirdot, iesitās laukumains sārtums, klusēja kādu laiciņu un atbildēja tad: „Tur jums taisnība, kungs! tādēļ ka sēra degli, kuŗu es ar Dieva gādību nēsāju pie sevis, ko nodedzināt šo laupītāju midzeni, no kuŗa biju padzīts, iemetu Elbes ūdenī, kad izdzirdu tuvumā bērnu raudam, un nodomāju: lai Dieva zibens pārvērš to pelnos; es to negribu darīt!" — Kolhāzs pārsteigts teica: „Bet par ko tad tevi padzina no Tronkenburgas?" Uz to Herze atbildēja: „Par neizdevušos joku, kungs," un noslaucīja sviedrus no pieres, „bet notikušā nevar vairs grozīt. Es negribēju ļaut nobeigt zirgus lauku darbos un teicu, ka tie vēl jauni un nav iebraukti." Kolhāzs atbildēja, lūkodams apslēpt savu apjukumu, ka te viņš neesot teicis gluži taisnību tādēļ ka zirgi jau pagājušā pavasara sākumā reizēm iejūgti. „Pili," viņš turpināja, „kuŗā tu taču savā ziņā biji viesis, tu gan vienu vai vairāk reizes būtu varējis piekāp-

ties, kad tas steldzīgas labības ievākšanas dēļ taisni bija vajadzīgs." — „To es, kungs, arī darīju,” Herze teica. „Es domāju, kad viņi man rādīja saviebtas sejas, zirgiem jau tas dzīvību nemaksās. Trešā priekšpusdienā es tos iejūdzi un trīs vezumus labības ievēdu mājā.” Kolhāzs, kuŗam sirds kāpa uz augšu, nodūra acis un atbildēja: „Par to man nekas nav stāstīts, Herze!” Herze apgalvoja viņam, ka tas tā esot. „Mana nepiekāpība bija tā,” viņš runāja, „ka es zirgus, kad tie pusdienā tikko bija paēduši, negribēju ļaut iejūgt; un ka pils pārvaldniekam un vagarā, kad viņi man par to piedāvāja brīvu barību, un naudu, ko jūs man barības izdevumiem bijāt atstājuši, ieteica iebāzt savā kabatā, atbildēju — ka es viņiem vēl ko padarīšu, apgriezot un aizgāju.”

„Bet par šo nepiekāpību,” Kolhāzs teica, „tevi no Tronkenburgas nepadzina.” — „Pasarg' Dievs,” kalps sauca, „par bezdievīgu nedarbul Vakarā stallī ievēda divu bruņinieku zirgus, kuŗi bija ieradušies Tronkenburgā, un manējos piesēja pie staļļa durvīm. Un tā kā es pils pārvaldniekam, kuŗš viņus tur novietoja, saņēmu zirgus no rokām un prasīju, kur tie lopiņi lai tagad paliek, tad viņš man parādīja cūku kūti, kas no kārtīm un dēļiem pie pils mūŗa bija uzcelta. „Tu domā,” Kolhāzs viņu pārtrauca, „ka tā zirgiem bija tik slikta pajumte, ka vairāk līdzinājās cūku kūtij, nekā stallim.” — „Tā bija cūku kūts, kungs,” Herze atbildēja, „tiešām patiesa cūku kūts, kuŗā cūkas skraidīja iekšā un ārā un es nevarēju taisni izstiepties.” — „Varbūt, ka zirgiem citur nekur nebija atrodama pajumte,” Kolhāzs teica, „bruņinieku zirgiem savā ziņā bija priekšroka.” — „Telpa,” kalps atbildēja, balsi nolaizdams, „bija šaura. Pilī tagad piemājoja pavisam septiņi bruņinieki. Būtu jūs tas, jūs būtu likuši

zirgiem mazliet saspīesties kopā. Es teicu, ka lūkošu ciemā sev sarunāt stalli, bet pils pārvaldnieks atteica, ka viņam zirgi jāpaturot acīs un lai es neiedrošinoties aizvest viņus no sētas projām." — "Hm!" Kolhāzs teica. "Ko tu darīji pēc tam?" — "Tā kā vagars teica, ka abi viesi tikai pārnakšņošot un rītu jāšot tālāk, tad es ievēdu zirgus cūku kūtī. Bet nākamā diena pagāja un tas nenotika, un kad trešā atausa, teica, ka kungi pavadišot pilī vēl kādas nedēļas." — "Galū galā, Herze, cūku kūtī nebija tik slikti," Kolhāzs teica, "kā tev likās, kad tu pirmoreiz tur iebāzi degunu." — "Tas tiesa," šis atbildēja. "Kad es to vietu drusku pārslaucīju, tā lieta gāja. Es iedevu kalponei kādu grasi, lai viņa cūkas iebāž kur citur. Un pa dienu es ierīkoju arī, ka zirgi varēja taisni stāvēt, kad rīts ausa, noņemdamas augšā dēļus no kārtīm un vakarā atkal uzlikdamas. Viņi skatījās tagad kā zosis pār jumtu pāri un lūkojās pēc Kolhāzenbrikas, vai pēc citas kādas labākas vietas."

"Nu kādēļ tad, tu brīnums," Kolhāzs vaicāja "tevi aizdzina projām?" — "Kungs, es jums saku," kalps atbildēja, "tādēļ, ka no manis gribēja tikt vaļā. Tādēļ, ka viņi zirgus, kamēr es biju klāt, nevarēja ņemt un nobeigt. Visur sētā un ļaužu istabā viņi man šķobīja pretīgas sejas, un tā kā es domāju, šķobait savas muts, kamēr tās pārplīst, tad viņi izlietoja izdevīgu gadījumu un izsvieda mani no sētas." — "Bet iemesls!" Kolhāzs sauca. "Viņiem taču būs bijis kāds iemesls!" — "Ak, visādā ziņā," Herze atbildēja, "un pie tam vistaisnākais. Otrās dienas vakarā, ko es biju pārlaidis cūku kūtī, es paņēmu zirgus, kas tur bija novārtējušies, un gribēju jāt tos peldināt. Un kad es patlaban esmu pils vārtos un gribu pagriezties, es dzirdu pārvaldnieku un vagaru ar kalpiem, suņiem un

sitamiem no ļaužu istabas man pakaļ drāžamies un sau-
cam: „Turiet to blēdi! Turiet to karātavu putnu!” it kā
viņi būtu apsēsti. Vārtu sargs aizstājās man ceļā, un tā
es viņam un trakojošam pūlim, kas man skrien klāt,
prasu: kas ir! „Kas ir?” pils pārvaldnieks atbild un ķeņas
mani abiem zirgiem pavadās. „Uz kurieni viņš jās ar
abiem zirgiem?” viņš prasa un sagrabj mani pie krūtīm.
Es saku: uz kurieni es jāšu? Pie velna! Es jāšu zirgus
peldināt. Vai viņš domā, ka es —! „Zirgus peldināt?”
pils pārvaldnieks sauc. „Es tev, blēdi, mācīšu pa lielceļu
uz Kolhāzenbriku atpakaļ peldēt!” un viņš un vagars, kas
sagrābis mani aiz kājas, norauj mani ar ļaunprātīgu slep-
kavas ķērienu no zirga, tā ka es visā savā gaļumā nove-
ļos dubļos. „Velns! Pērkons!” es saucu, „zirga lietas un
segas un mans veļas sainītis ir stallī,” bet viņš ar kal-
piem, kamēr vagars aizved zirgus, apstrādā mani kājām
un pātagām un sitamiem, kamēr es pusdzīvs pakrītu aiz
pils vārtiem zemē. Un kad es piecēlies saku: „Jūs laupī-
tāju suņi! Uz kurieni jūs aizvedāt zirgus?” pārvaldnieks
k dzied: „Ārā no pils!” atskan: „Cui, Cēzar! cui, Ķerī!
cui, Dadzi!” un vairāk nekā divpadsmit suņu liels bars
brūk man virsū. Tad es nolaužu, nezinu ko, vai tas bija
sētas miets, un trīs suņus nostiepu nedzīvus sev līdzās!
bet tā kā man nežēlīgi saplosītam jāatkāpjas: atskan
svilpe; suņi sētā, vārtu puses cietī, bulta priekšā, un es
bez samaņas sabrūku uz ceļa.”

Nobālis Kolhāzs teica ar mākslotu šķelmību: „Vai tu,
Herze, varbūt arī negribēji aizlaisties?” Un kad šis tumši
pietvīcis skatījās zemē, viņš teica: „Atzīsties man, tev ne-
patika cūku kūti, tu domāji, Kolhāzenbrikas stallī tomēr
ir labāk.” — „Dievs sodi!” Herze sauca: „zirgu lietas un
segas un veļas sainīti es taču atstāju cūku kūti. Vai es

nebūtu paņēmis līdz trīs valsts gulžus, kurus es sarkan-
zīda kaklautā biju paglabājis aiz siles? Velns, pērkons
un elle! Kad jūs tā runājat, tad man tūliņ atkal gribas
aizdedzināt sēra degli, ko es aizsviedu projām!" — „Nu,
nu," zirgu tirgotājs teica, „tas jau nebija ļauni domāts!
Redzi, ko tu teici, to es tev ticu vārdu pa vārdam un,
ja tas gadītos, es tagad pats esmu ar mieru apliecināt to
pie svētā vakarēdiena. Man žēl, ka tev manā dienestā
nav gājis labāk; ej, Herze, liecies gultā, saki, lai tev dod
pudeli vīna un apmierinies, tu dabūsi taisnību!" Ar to
viņš piecēlās, uzmeta lietu sarakstu, kuŗas priekškalps
bija atstājis cūku kūti, atzīmēja to vērtību, prasīja viņam
arī, cik augstu viņš vērtējot slimības naudu; un, vēlreiz
viņam roku sniedzis, atlaida viņu.

Pēc tam viņš savai sievai Līzbetei izstāstīja visu no-
tikuma gaitu un iekšējo saturu, izskaidroja viņai, ka viņš
nolēmis prasīt sev atklātu tiesu, un ar prieku redzēja, ka
viņa šai nodomā to no visas sirds atbalstīja. Viņa teica,
ka vēl dažs labs cits ceļotājs, varbūt mazāk pacietīgs
nekā viņš, iešot gar šo pili; ka esot Dievam patīkams
darbs, aizkavēt tādas nekārtības kā šī; un ka viņa gan
pratišot pieciest izdevumus, kādus lietas iztiesāšana pra-
sīšot. Kolhāzs sauca viņu savu dūšīgo sievu, papriecājās
šo un nākamo dienu savas ģimenes vidū un devās, tik-
līdz viņa veikali to kaut cik atļāva, uz Drēzdeni iesniegt
savu sūdzību tiesai.

Te viņš ar kāda advokāta palīdzību, kuŗu tas pazina,
sastādīja sūdzības rakstu, kuŗā, sīki aprakstījis varas
darbu, ko Tronkas junkurs Vencelis nodarījis viņam un
viņa kalpam, pieprasīja par to likumīgu sodu, zirgu uz-
baŗošānu viņu agrākā izskatā un zaudējumu atlīdzību,

kas cēlušies viņam un viņa kalpam. Ka lieta taisna, bija acīm redzams. Apstākļi, ka zirgi nelikumīgā kārtā bija aizturēti, izšķīra visu pārējo, un pat ja gribētu pieņemt, ka zirgi saslīmuši tikai gadījuma dēļ, tad zirgu tirgotāja prasība, atdot tos viņam veselus, tomēr vēl būtu likumīga. Kolhāzam, kamēr viņš uzturējās rezidencē, netrūka arī draugu, kuŗi dedzīgi apsolīja viņu atbalstīt; plašā zirgu tirdzniecība bija viņu iepazīstinājusi ar zemes ievērojamākiem vīriem, un ar godīgumu, kādu viņš pie tam parādīja, tas bija ieguvis viņu labpatikšanu. Viņš vairāk reizes jautri viesojās pie sava advokāta, kuŗš pats bija pazīstams darbinieks, atstāja viņam kādu summu naudas tiesas izdevumu segšanai un pēc dažām nedēļām, pilnīgi par savas taisnās lietas iznākumu pārliecināts, pārnāca pie savas sievas Līzbetes uz Kolhāzenbriku atpakaļ. Tomēr pagāja mēneši un gads tuvojās beigām, bet no Sakšiem, kur viņš sūdzību bija iesniedzis, vēl nebija nekādas ziņas, nemaz nerunājot par spriedumu. Pēc tam kad vairāk reizes no jauna bija apjautājies tiesā, viņš vaicāja savam advokātam privātā vēstulē, kālab šī pārāk ilgā vilcināšanās, un dabūja zināt, ka aiz kādas augstākas insinuācijas sūdzība Drēzdenes tiesā pavisam atlikta pie malas. Būdams nepatīkami pārsteigts, zirgu tirgotājs vaicāja vēlreiz, kur tam cēlonis, un saņēma advokāta paziņojumu, ka Tronkas junkurs Vencelis stāvot rados ar diviem kundzēniem, Tronkas Hinci un Kunci, no kuŗiem viens pie valdnieka esot par dzērienu devēju, otrs pat par kambarkungu. Viņš deva vēl padomu, lai tirgotājs nenopūlas vairāk gar tiesas iestādi, bet lūko atdabūt savus Tronkenburgā palikušos zirgus; lika viņam saprast, ka junkurs, kuŗš tagad uzturoties galvas pilsētā, liekas, esot saviem ļaudīm pavēlējis viņam tos izdot un beidza ar

aizrādījumu, gadījumā, ja viņš ar to negribētu apmierināties, aiztaupīt viņam tālākus uzdevumus šinī lietā.

Taisni ap to laiku Kolhāzs bija Brandenburgā, kur pilsētas galva Geizavas Indriķis, kuŗa pārvaldes apgabālā atradās Kolhāzenbrika, patlaban ierīkoja no ievērojama kapitāla, kas pilsētai bija piekritis, vairākas labdarības iestādes slimiem un nabagiem. Sevišķi viņš nopūlējās, lai ierīkotu trūcīgo lietošanai minerālavotu, kuŗš iztecēja tuvējā ciemā un no kuŗa dziedīgiem spēkiem gaidīja vairāk, nekā vēlāk nākotnē pierādījās; un tā kā viņš Kolhāzu dažu darišanu dēļ, kādas viņam ar to bijušas, pazina no tiem laikiem, kad bija uzturējies pie galma, tad viņš priekškalpam Herzem, kuŗam kopš viņas ļaunās dienas Tronkenburgā bija krūtīs iemetušās sāpes, atļāva izmēģināt mazā, ar jumtu un grodiem ierīkotā avota darbību.

Gadījās, ka pilsētas galva, dodams dažus rīkojumus, patlaban atradās pie avota, kur Kolhāzs bija novietojis Herzi, kad tas no ziņneša, kuŗu sieva viņam bija atsūtījusi pakaļ, saņēma no Drēzdenes sava advokāta vēstuli, kas viņu gaužām satrieca. Pilsētas galva, pamanījis, sarunādamies ar ārstu, ka Kolhāzs nobirdina asaru uz vēstules, kuŗu bija saņēmis un attaisījis, tuvojās viņam laipnā un sirsnīgā kārtā un prasīja, kāda nelaime viņu ķērusi; un kad zirgu tirgotājs neatbildējis pasniedza viņam vēstuli, šis goda vīrs, kuŗam bija zināma nejēdzīgā netaisnība, kas tam Tronkenburgā bija nodarīta un no kuŗas sekām Herze tagad varbūt uz visu mūžu gulēja slimš, uzsīta viņam uz pleca un teica, lai nezaudējot dūšu; viņš palīdzēšot iegūt gandarijumu! Vakarā, kad zirgu tirgotājs pēc viņa pavēles bija ieradies pie viņa pilī, tas teica viņam, lai sastādot lūgumrakstu

Brandenburgas kūrfirstam, kuŗā lai īsi attēlojot notikumu, pieliekot advokāta vēstuli klāt un lūdzot valdības aizsardzību pret varmācību, kādu pret viņu uzdrīkstējušies Sakšu robežās. Viņš apsoliĶa lūgumrakstu kopā ar kādu citu saini, kas jau stāvot gatavs, nodot kūrfirsta rokās, kuŗš viņa lietā, bez šaubām, ja apstākļi to atļausot, griezīsoties pie sakšu kūrfirsta; un nekas vairāk par šo soli neesot vajadzīgs, lai viņam Drēzdenes tiesā, par spīti junkura un viņa draugu mākslām, sagādātu taisnību. Stipri iepriecināts, Kolhāzs jo sirsnīgi pateicās pilsētas galvam par šo viņa labvēlības jaunu pierādījumu, teica, viņam tik esot žēl, ka viņš, pirms spēris kādus soļus Drēzdenē, neesot iesniedzis savu lietu tūliņ Berlīnē; un, sastādījis pilsētas tiesas sekretāriātā savu sūdzību pēc visiem noteikumiem un nodevis to pilsētas galvam, viņš devās atpakaļ uz Kolhāzenbriku, būdams par sava piedzīvojuma labu iznākumu vairāk pārliecināts nekā jebkad.

Bet jau pēc dažām nedēļām viņš, sev par bēdām, no kāda tiesas kunga, kas pilsētas galvas uzdevumā devās uz Potsdamu, dabūja zināt, ka kūrfirsts lūgumrakstu nodevis savam kancleram grāfam Kalheimam un ka tas nav vis pieprasījis lietas iztiesāšanu un varas darba sodīšanu tieši Drēzdenes galmā, kā tas liktos lietderīgi, bet griezies pēc iepriekšējām tuvākām ziņām pie Tronkas junkura. Tiesas kungs, kuŗš Kolhāza mājas priekšā ratos sēdēja un kuŗam, likās, bija uzdots zirgu tirgotājam to pastāstīt, uz pārsteigtā vīra jautājumu, kādēļ tā darīts, nevarēja dot nekāda apmierinoša izskaidrojuma. Viņš tikai vēl piebilda: pilsētas galva liekot viņam teikt, lai viņš esot pacietīgs, un, kā likās, steidzās turpināt savu ceļojumu, un tikai īsās sarunas beigās, no dažiem izmestiem vārdiem, Kolhāzs uzminēja, ka grāfs Kalheims ar Tronku namu

esot svainos. — Kolhāzs, kuŗam vairs nebija nekādas patikšanas ne pie savas zirgu kopšanas, ne pie mājas un sētas, gandrīz ne pie sievas, ne bērniem, tumšās nākotnes nojautās pārļaida nākamo mēnesi, un, taisni, kā viņš bija gaidījis, pēc šī laika Herze, kuŗu peldes mazliet bija atvieglinājušas, pārnāca atpakaļ no Brandenburgas ar lielāku reskriptu, ko papildināja pilsētas galvas vēstule ar šādu saturu: viņam esot žēl, ka tas viņa lietā nekā nevarot darīt; viņš piesūtot viņam pienākušo valsts kancelejas rezolūciju un dodot viņam padomu, zirgus, kuŗus viņš atstājis Tronkenburgā, atkal aizvest un turpmāk likt šo lietu mierā. — Rezolūcija skanēja: pēc Drēzdenes tiesas paskaidrojuma, viņš esot tikai vienkāršs ķildnieks; junkurs, pie kuŗa viņš atstājis zirgus, nepavisam tos viņam neaizturot; lai viņš sūtot uz pili tiem pakal, vai vismaz junkuram paziņojot, uz kuriem lai viņam tos nosūta, bet lai valsts kanceleju katrā ziņā neapgrūtinot ar tādām plāpām un muļķībām.

Kolhāzs, kuŗam svarīgi nebija zirgi — viņš sajustu tādas pat sāpes, ja runa būtu par pāris suniem — Kolhāzs vārījās no dusmām, kad saņēma šo vēstuli. Tiklīdz pagalmā bija dzirdams kāds troksnis, viņš skatījās vārtos ar visnepatīkamākām gaidām, kādas jebkad bija pildījušas viņa krūtis, vai nenāk kundzēna ļaudis un vai varbūt pat atvainodamies nepieved viņam nomērdētos un nodzītos zirgus; šis būtu vienīgais gadījums, uz ko viņa pasaules pieredzē labi skolotā dvēsele nebūtu varējusi atbildēt ne ar ko tādu, kas pilnīgi saskanētu ar tās jūtām. Bet jau drīzā laikā viņš izdzirda no kāda pazīstama, kas to ceļu bija braucis, ka zirgus Tronkenburgā vēl arvien kopā ar junkura citiem zirgiem lietojot uz lauka; un līdzās sāpēm par tādu pasaules nekārtību, auga iekšējs

miers, ka paša krūtīs tagad viss kārtībā. Viņš ataicināja pie sevis ciema vecāko, savu kaimiņu, kuŗš sen jau loloja nodomu palielināt savu īpašumu, nopērkot gruntsgabalus, kas atradās ar viņu robežās, un prasīja tam, kad tas pie viņa bija ieradies, cik došot par viņa Brandenburgas un sakšu īpašumiem, par ēkām un zemi, par visu kopā, vai tas kustams, vai nekustams? Viņa sieva Lizbete nobāla, to dzirdot. Viņa novērsās un pacēla no zemes savu jaunāko bērnu, kas aiz viņas uz grīdas rotājās, un gar zēna sārtajiem vaigiem, kad tas darbojās ar viņas kakla lentām, tā raidīja uz zirgu tirgotāju un papīru, ko tas turēja rokā, skatus, kuŗos atspoguļojās nāve.

Pārsteigts viņā skatīdamies, vecākais vaicāja, kas viņu piepeši vedot uz tik savādām domām, uz ko tas atbildēja ar tik daudz jautrības, cik spēja izrādīt: domas pārdot muižiņu pie Haveles krastiem neesot visai jaunas; viņi abi jau bieži esot pārrunājuši šo lietu, viņa māja Drēzdenes priekšpilsētā esot, salīdzinot ar to, tikai tāda piedeva, kas neesot svarīga; un īsi sakot, ja viņš gribot darīt pa viņa prātam un pārņemt abus gruntsgabalus, tad viņš esot ar mieru noslēgt par to līgumu. Viņš piebilda, drusku piespiesti jokodamies, ka Kolhāzenbrika jau neesot pasaule; varot būt tādi mērķi, pret kuŗiem vadīt savu māju kā kārtīgam tēvam nozīmējot mazāk un esot mazvērtīgāk; citiem vārdiem, viņam jāsakot, ka viņa dvēsele domājot uz lielām lietām, par kuŗām tas varbūt drīz dzirdēšot. Ar šiem vārdiem apmierināts, vecākais jautri teica sievai, kuŗa reizi pēc reizes skūpstīja bērnu: viņš jau tūliņ neprasišot samaksas; nolika uz galda cepuri un spieķi, kuŗus tas turēja starp ceļiem, un paņēma lapu, kas zirgu tirgotājam bija rokā, lai to izlasītu. Kolhāzs, pavirzījies viņam tuvāk, paziņoja, ka tas esot viņa

sastādīts pirkšanas līgums, kas stājoties spēkā četrās nedēļās; parādīja viņam, ka taņī netrūkstot nekā, izņemot parakstus un to summu ieraksta, kas attiecoties kā uz pirkšanas cenu, tā arī uz atkāpības naudu, ko tas uzņemtos, ja viņš četru nedēļu laikā atkāptos no sava nodoma, un uzaicināja viņu vēlreiz droši solīt, apgalvodams, ka šis būšot mērens un netaisišot nekādas gaŗas izrunas. Sieva staigāja pa istabu šurp un turp, viņas krūtis cilājās tā, ka zēna raustītais lakats taisījās viņai pavisam nokrist no pleciem. Vecākais teica, ja viņš jau par Drēzdenes īpašuma vērtību nekā nevarot spriest; uz to Kolhāzs, pastumdams viņam to pērkot apmainītās vēstules, atbildēja, ka viņš atdodot to par 100 zelta gulžiem, lai gan no vēstulēm bija redzams, ka īpašums viņam maksājis vismaz uz pusi vairāk.

Pārlasījis vēlreiz pirkšanas līgumu un atradis, ka taņī savādā kārtā arī viņam nodrošināta atkāpšanās brīvība, vecākais teica, jau pa pusei ar mieru būdams, ka šim jau nekur neesot kur likt sugas zirgus, kas stāvot staļļos, bet kad Kolhāzs atbildēja, ka viņš zirgus arī nemaz nedomājot pārdot un ka viņš arī dažus ieročus, kuŗi karājoties ieroču kambarī, gribot paturēt sev, tad — viņš vēl vilcinājās un vilcinājās, un beidzot atkal solīja to pašu, ko jau nesen, pusjokodams, pusnopietni, nesalīdzināmi mazāk par īpašuma vērtību, reiz pastaigājoties bija solījis. Kolhāzs piestūma viņam tinti un spalvu ko rakstīt, un vecākais, neticēdams saviem prātiem, vaicāja vēlreiz, vai tā esot viņa nopietnība? Un mazliet apvainots, zirgu tirgotājs atbildēja: vai viņš domājot, ka šis tikai jokojot ar viņu? Tad viņš, gan ar domīgu seju, paņēma spalvu un rakstīja; toties viņš izsvītroja punktu, kur bija runa par atkāpības naudu, ja pārdevējam pārdotā paliktu žēl, uz-

gribu palikt zemē, kuŗā negrib aizstāvēt manas tiesības. Labāk būt sunim, ja mani grib mīt kājām, nekā cilvēkam! Es esmu pārliecināts, ka mana sieva domā šai lietā tāpat kā es." — "Kā tu zini," šī strauji atteica, "ka tavas tiesības netiks aizsargātas? Ja tu valdniekam pazemīgi, kā tev pienākas, tuvosies ar savu lūgumrakstu, kā tu zini, ka to nometīs pie malas, vai par atbildi uz to liegsies tevi uzklaustīt?" — "Labi," Kolhāzs atbildēja, "ja manas bailes par to būs nedibinātas, tad mana māja arī vēl nav pārdoša. Valdnieks pats, es zinu, ir taisns, un ja man izdosies caur tiem, kuŗi viņam ir apkārt, nonākt līdz viņa personai, tad es nešaubos, ka tikšu pie savas taisnības un pārnākšu priecīgs, pirms vēl nedēļa beigsies, pie tevis un sava vecā darba atpakaļ. Tad es gan gribētu," viņš piebilda, to skūpstīdams, "līdz sava mūža galam palikt pie tevis! — Bet prātīgāk ir," viņš turpināja, "ka es sagatavojos uz visādu iznākumu, un tādēļ es gribētu, ka tu uz kādu laiku, ja to var, apmestos pie savas krustmātes Šverinā, kuŗu tu jau sen gribēji apciemot." — "Kā?" kundze sauca, "es lai braucu uz Šverinu?" Un viņas balss noslāpa izmisumā. "Pār robežu ar bērniem pie savas krustmātes Šverinā." — "Protams," Kolhāzs atbildēja, "un to pēc iespējas tūlī, lai mani tais soļos, kādus es savā lietā gribu spert, netraucētu nekādi apstākļi." — "Ak! es tevi saprotu!" viņa sauca. "Tev tagad nevajag vairs nekā, izņemot ieročus un zirgus, citu visu lai ņem, kas grib!" To teikusi, viņa novērsās, atkrita sēdēklī un raudāja.

Kolhāzs apjucis teica: "Mijā Līzbete, ko tu dari? Dievs mani svētījis ar sievu un bērniem un mantu, vai es šodien pirmoreiz lai vēlos, ka tas būtu citādi?" — — — Viņš draudzīgi apsēdās viņai līdzās, un viņa to dzirdot nosarkdama metās tam ap kaklu. — "Saki man," viņš

teica, atšķirdams viņai sprogas no pieres, „ko lai es daru? Vai lai es atsakos no savas lietas? Vai lai es eju uz Tronkenburgu un lūdzu viņas bruņiniekam, lai viņš man atdod manus zirgus, lecu tiem mugurā un atjāju tos tev?” — Līzbete neuzdrošinājās teikt: „Jā! jā! jā!” Viņa raudādama kratīja galvu, cieši spieda viņu sev klāt un apbēra karstiem skūpstiem viņa krūtis. „Nu tādēļ!” Kolhāzs sauca. „Ja tu jūti, ka man, ja es ar savu amatu arī turpmāk gribu nodarboties, jātiek pie taisnības, tad neliedz man arī brīvību, kas man vajadzīga, lai es sev to varētu sagādāt!” Un ar šiem vārdiem viņš piecēlās un teica kalpam, kuŗš viņam ziņoja, ka raudais zirgs jau stāvot apseglots: rīt jāiejūdzot arī bērī, ko aizvest viņa sievu uz Šverinu. Līzbete teica: viņai kas iekritis prātā! Viņa piecēlās, izslaucīja asaras no acīm un jautāja viņam, kad tas bija nosēdies pie pulsts: vai viņš nedošot lūgumu viņai un neļaušot viņai savā vietā iet uz Berlīni nodot to valdniekam. Par tādu lietas virzienu aizkustināts vairāk nekā vienā ziņā, Kolhāzs novilkā viņu sev klēpī, teikdams: „Mīļā sieva, tas nebūs lāgā iespējams! Ap valdnieku ir daudz ļaužu, tam draud daudz nepatikšanu, kas viņam tuvojas.” Līzbete atbildēja, ka tūkstoš gadījumos sievai esot vieglāk tikt viņa tuvumā nekā vīram. „Dod man lūgumu,” viņa atkārtoja, „un ja tu vairāk nekā negribi, kā zināt to viņa rokās, tad es tev galvoju: viņš to dabūs!” Kolhāzs, kuŗam viņa bija vairākkārt pierādījusi savu drosmi un gudrību, vaicāja, kā tad viņa to domājot izdarīt; uz to viņa, nokaunējusies uz zemi skatīdamās, atbildēja: kūrfirsta pils kastelāns, agrākus laikus, kad tas Šverinā bijis dienestā, esot precējies pēc viņas; ka viņš tagad gan esot apprecējies un viņam esot vairāk bērnu, bet ka viņa vēl arvienu neesot gluži aizmirsta, — un īsi

sakot, lai tik viņš atstājot viņas ziņā izmantot šo apstākli, kā arī dažu citu, par kuŗiem būtu gaŗi ko stāstīt. Kolhāzs noskūpstīja viņu ar lielu prieku, teica, šis pieņēmot viņas priekšlikumu, pamācīja viņu, ka nevajagot nekā vairāk, kā apmesties pie kastelāna sievas, lai pašam valdniekam pili pieklūtu klāt, iedeva viņai lūgumu, lika iejūgt bēŗus un aizsūtīja viņu ar savu uzticīgo kalpu Šternbaldu labi sasegtu projām.

Bet šis ceļojums bija visnelaimīgākais no visiem neizdevīgajiem soļiem, kuŗus viņš bija spēris savā lietā. Jo jau pēc dažām dienām Šternbalds iebrauca atkal sētā, soli pa solim vezdams ratus, kuŗos bīstami krūtīs ievainota gulēja kundze. Bāls piegājis pie pajūga, Kolhāzs neizzināja nekā sakarīga par to, kas vainīgs šai nelaimē. Kastelāna, kā kalps teica, neesot bijis mājās, tātad vajadzējis apmesties kādā viesnīcā, kuŗa atradies pils tuvumā; no šīs viesnīcas Līzbete otrā rītā bija aizgājusi un kalpam pavēlējusi palikt pie zirgiem, un ne agrāk kā vakarā viņa savā tagadējā stāvoklī pārnākusi atpakaļ. Likās, viņa par daudz pārdroši bija spiedusies valdnieka personai klāt un bez viņa vainas, aiz kāda sarga rupjas centības, kuŗi viņam bija aplikti apkārt, dabūjusi ar piķa kātu dūrienu krūtīs. Vismaz tā stāstījuši ļaudis, kuŗi pret vakaru bezsamaņas stāvoklī ievēduši viņu viesnīcā, jo viņu pašu pa muti plūstošās asinis kavējušas runāt. Lūgumu pēc tam no viņas paņēmis kāds bruņinieks. Šternbalds teica, ka viņš gribējis sēsties zirgam mugurā un paziņot viņam šo nelaimīgo gadījumu, bet viņa, neraugot atsauktā brūču ārsta izteikumus, esot pastāvējusi uz to, lai viņu bez kādas iepriekšējas paziņošanas noved pie vīra uz Kolhāzenbriku. Kolhāzs ienesa viņu, no ceļojuma

galīgi nobeigtu gultā, kur viņa, sāpīgās mokās cīnīdamās pēc elpas, sadzīvoja vēl dažas dienas.

Velti izmēģinājās viņu vest pie samaņas, lai dabūtu kādus izskaidrojumus par to, kas bija noticis; viņa gulēja jau stingām, izdzisušām acīm un neatbildēja. Tikai īsi pirms nāves viņa vēlreiz nāca pie samaņas. Jo kad kāds luterāņu mācītājs (viņa, pēc sava vīra piemēra, bija pieņēmuši šo toreiz tikko uzdīgušo ticību), pie viņas gultas stāvēdams, viņai skaļā, jūtīgi svinīgā balsī lasīja priekšā nodaļu no bībeles, tā piepeši drūmi paskatījās viņā, izņēma viņam, it kā tur nekā nebūtu ko viņai priekšā lasīt, bībeli no rokām, šķirstīja un šķirstīja un likās tur kaut ko meklējam, un parādīja Kolhāzam, kurš sēdēja pie viņas gultas, ar rādītāja pirkstu pantu: „Mīļējiet savus ienaidniekus, darait labu tiem, kas jūs ienīst.“ Dziļu jūtu apgarotu skatu viņā raudzīdamās, tā spieda viņam roku un nomira. — Kolhāzs nodomāja: „Tā lai Dievs man nekad nepiedod, kā es junkuram piedodu!“ noskūpstīja viņu, pie kam viņam bez apstāšanās plūda asaras, aizspieda viņai acis un izgāja no istabas. Viņš paņēma simt zelta gulžu, kuŗus vecākais viņam par Drēzdenes staļļiem jau bija piesūtījis, un sarīkoja bēres. kas likās drīzāk piederējās kādai firstienei nekā viņai: bagātīgi ar metallu apkalts ozola šķirsts, zīda spilveni ar zelta un sudraba pušķiem un astoņas olektis dziļš kaps, ar laukakmeņiem un kaļķi izmūrēts. Viņš pats, ar savu jaunāko bērnu uz rokas, stāvēja pie bedres un noskatījās darbā. Kad atnāca bērū diena, mironi baltu kā sniegu novietoja zālē, kuŗu viņš bija licis izsist ar melnu drānu.

Mācītājs tikko bija pabeidzis aizgrābīgu runu pie viņas bērēm, kad Kolhāzam pienāca šāda satura valdības rezolūcija uz lūgumu, kuŗu nelaiķe bija iesniegusi: aiz-

vest zirgus no Tronkenburgas un, piedraudot ar cietuma sodu, nekustināt vairs šīs lietas. Kolhāzs noglabāja vēstuli un lika celt šķirstu ratos. Tikko bija uzmešta kapa kopīņa, uzsprauts krusts tai virsū un atlaisti viesi, kas bija pavadījuši nelaiķi, viņš nometās pie viņas tukšās gultas vēlreiz zemē un devās tad pie sava atriebības darba. Viņš nosēdās un sastādīja spriedumu, ar kuŗu uz viņam iedzimtās varas pamata notiesāja Tronkas junkuru Venceli, ka tam zirgi, kuŗus tas viņam bija atņēmis un nobeidzis lauku darbos, trīs dienas pēc ziņas saņemšanas jāatved uz Kolhāzenbriku atpakaļ un pašam viņa stallos jāuzbaro. Šo spriedumu tas viņam nosūtīja ar vēstnesi jāšus, pieteikdams tam tūliņ pēc papīra nodošanas būt atkal Kolhāzenbrikā pie viņa atpakaļ.

Kad trīs dienas pagāja un zirgi netika pārvesti, viņš pasauca Herzi, izstāstīja viņam, ko tas uzdevis junkuram zīmējoties uz viņu uzbarošanu, jautāja tam pa divi lāgi, vai viņš gribot jāt ar viņu uz Tronkenburgu junkuram pakaļ, un vai viņš, ja atvestais, spriedumu izpildot, Kolhāzenbrikas stallos izrādītos slinks, gribētu lietot pātagu? Un tā kā Herze, tiklīdz bija viņu sapratis, uzgavilēja: „Kungs, vēl šodien!” un, cepuri gaisā sviezdams, apgalvoja: pīcku ar desmit mezglēm viņš likšot sev nopīt, ko iemācīt tam zirgu sukāt; tad Kolhāzs pārdeva māju, pārsūtīja bērņus, ratos sasēdinātus, pār robežu; naktij iestājoties sasauca kopā arī citus kalpus, septiņus skaitā, kuŗi visi bija viņam uzticīgi kā zelts, apbrūvoja un apgādāja viņus zirgiem un devās uz Tronkenburgu.

Viņš iebruka ar šo mazo pulciņu jau trešajai naktij iestājoties pili, zirgiem samīdams muitas un vārtu sargus, kuŗi sarunādamiēs stāvēja durvīs, un kamēr piepeši uzliesmoja visas ēkas pils telpā, kuŗās viņi sameta uguni,

un Herze pa vītņa kāpnēm steidzās pārvaldnieka tornī un, durdams un sizdams, uzbruka vagaram un pārvaldniekam, kuŗi pusizģērbusies sēdēja pie spēles, Kolhāzs skrēja pie junkura Venceļa pili. Tā tiesas dienas eņģelis nolaižas no debesīm zemē, un junkurs, kuŗš patlaban, lieliem smiekliem atskanot, jaunu draugu pulkam, kuŗi bija pie viņa, lasīja priekšā zirgu tirgotāja viņam piesūtīto spriedumu, vēl lāgā nebija sadzirdis viņa balsi pils pagalmā, kad jau bāls kā mironis kungiem piepeši uzsauca: „Brāļi, glābieties!” un pazuda. Kolhāzs, kādu Tronkas junkuru Ansi, kas tam nāca pretim, sagrābis aiz krūtīm un iesviedis zāles kaktā, tā ka viņa smadzenes aptašķīja akmeņus, jautāja, kamēr kalpi noveica un izklīdināja citus bruņiniekus: kur esot Tronkas junkurs Vencelis? Un kad viņš, ievērojot apstulbušo vīru nezināšanu, atgrūda ar kājas spērienu divu telpu durvis, kas veda pils sānu spārnos, un, uz visām pusēm plašo ēku izstaigājis, neviena neatrada, tas lādēdamies nokāpa pils pagalmā, lai liktu apsēt izejas.

Pa tam, šķūņu uguns aizsniegta, stiprus dūmus pret debesīm kūpinādama, arī pils ar visām sāņu piebūvēm bija sākusi degt, un kamēr Šternbalds ar trim rosīgiem kalpiem visu, kas vien bija kustams, stiepa kopā un kā labu laupījumu nometa zemē zirgu vidū, Herzem gavilējot, pa pārvaldnieka dzīvokļa logiem izlidoja pils pārvaldnieka un vagara liķi ar sievām un bērniem. Kolhāzs, kuŗam, pa pils trepēm nokāpjot, vecā, ar ģikti slimā saimniece, kas vadīja junkura saimniecību, nokrita pie kājām, jautāja viņai, apstādamies uz kāpiena: kur esot Tronkas junkurs Vencelis? un kad viņa vājā, trīsošā balsī atbildēja: šī domājot, viņš esot iebēdzis baznīciņā, viņš pasauca divus kalpus ar lāpām un, tā kā trūka atslēgu, lika

ieeju uzlauzt ar laužamiem stieniem un cirvjjiem, apgrieza altārus un solus un tomēr, sev par niknām sāpēm, neatrada junkura.

Izgādījās, ka kāds jauns, pie Tronkenburgas ļaudīm piederīgs kalps, Kolhāzam nākot atpakaļ no baznīciņas, piesteidzās izvilkt junkura jājamos zirgus no lielā mūŗa stalla, kuŗu apdraudēja liesmas. Kolhāzs, ieraudzījis taisni tanī acumirkļī kādā salmiem jūmtā šķūnītī savus abus zirgus, uzstāja kalpam, kādēļ viņš neglābjot šā zirgus? Un kad tas, bāzdams atslēgu stalla durvīs, atbildēja, ka šķūnītis stāvot jau liesmās, Kolhāzs, nikni izrāvis atslēgu no stalla durvīm, pārsvieda to pār mūŗi un, plakaniskiem šķēpa sitieniem, kas bira kā krusa, iedzina kalpu degošajā šķūnī un, apkārtstāvētājiem par briesmīgiem smiekliem, piespieda viņu izglābt zirgus. Tomēr, kad kalps, aiz bailēm bāls, nedaudz acumirkļu vēlāk, ar zirgiem pie rokas, iznāca no šķūņa, kas aiz viņa sagāzās, viņš neatrada vairs Kolhāza, un kad viņš devās pie kalpiem pils pagalmā un prasīja zirgu tirgotājam, kuŗš viņam vairāk reizes uzgriezta muguru, ko viņš ar kustoņiem tagad lai iesāk, tas piepeši briesmīgā izskatā izcēla kāju, tā ka spēriens, ja tas nāktu, būtu viņa nāve, viņam neatbildējis, uzkāpa savam bērīm mugurā, nostājās pils vārtos un klusu ciezdams sagaidīja dienu, kamēr kalpi ņēmās tālāk.

Kad rīts atausa, visa pils bija nodegusi līdz mūŗiem un tanī bez Kolhāza un viņa septiņiem kalpiem nebija vairs neviena. Viņš nokāpa no zirga un saules spoŗajā gaismā pārmeklēja vēlreiz tagad visos kaktos apspīdēto lauku un tā kā viņam, lai cik grūti tas viņam arī nācās, bija jāatzīst, ka uzbrukums pilij nav izdevies, tad ar sāpēm un vaimanām krūtīs viņš izsūtīja Herzi ar kādiem kalpiem ievākt ziņas, uz kuŗu pusī junkurs bēgdams būtu

griezies. Sevišķi nemierīgu viņu darīja kāda bagāta jaunavu patversme, Erlabruna vārdā, kas atradās uz Muldes krasta un kuņas abati Tronkas Antoniju apkārtne pazina kā pazemīgu, labdarīgu un svētu sievieti; nelaimīgajam Kolhāzam likās gandrīz acīm redzams, ka junkurs, būdams tādā postā, paglābies šai patversmē, jo abate bija viņa miesīgā tēvmāsa un viņa audzinātāja pirmajās bērnu dienās. Saņēmis ziņas par šo lietu, Kolhāzs uzkāpa pārvaldnieka tornī, kuņā bija atrodama vēl viena apdzīvojama istaba, un sastādīja tā saukto Kolhāza mandātu, kuņā tas uzaicināja valsti nekādi nepalīdzēt Tronkas junkuram Vencelim, ar kuņu tas taisnīgi kaņojot; vēl vairāk: katram iedzīvotājam, arī viņa radiem un draugiem, piedraudot ar miesas un nāves sodu, kā arī pārvērst pelnos visu, ko vien var saukt par īpašumu, tas uzlika par pienākumu izdot to viņam.

Šo paziņojumu viņš ar ceļiniekiem un svešiniekiem izkaisīja pa apkārtni; viņš pat iedeva kalpam Valdmanim vienu tā norakstu ar tiešu pavēli nodot to Erlabrunā dāmas Antonijas rokās. Pēc tam viņš salīga ar dažiem Tronkenburgas kalpiem, kuņi ar junkuru bija nemierā un, laupījuma kairināti, vēlējās iestāties viņa dienestā; apbruņoja viņus, kā kājniekus, stopiem un šķēpiem un izmācīja viņus uzsēsties aiz muguras tiem kalpiem, kuņiem bija zirgi; un pārvērtis naudā visu, ko bars bija savilcis kopā, un izdalījis naudu to starpā, viņš pils vārtos atpūtās dažas stundas no saviem bēdīgajiem darbiem.

Ap pusdienu atnāca Herze un apstiprināja viņam, ko viņa vienmēr visjaunākām nojautām mocītā sirds jau bija teikusi: ka junkurs esot atrodams Erlabrunas patversmē pie vecās dāmas Tronkas Antonijas, savas tēvmāsas. Likās, viņš bija izglābies pa durvīm, kuņas pils

dibensienā vērās uz āru, pa šaurām akmens kāpnēm, kas zem jumtīņa nobeidzās pie dažām laivām Elbē. Vismaz Herze stāstīja, ka par brīnumu ļaudīm, kuŗi Tronkenburgas ugunsgrēka dēļ bijuši sanākuši kopā, viņš ap pusnakti ieradies laivā bez stūres un aiŗiem kādā Elbes ciemā un aizbraucis kādā ciema pajūgā tālāk uz Erlabrunu. — — —

Kolhāzs smagi nopūtās, dzirdot šo ziņu; viņš vaicāja, vai zirgi esot paēduši? un kad tam atbildēja: jā! viņš baram lika sēsties zirgos un jau pēc trim stundām stāvēja Erlabrunas priekšā. Tālam pārkonam pie apvāršņa ducinot, lāpām kūpot, kuŗas viņš šīs vietas priekšā bija iededzis, tas ar savu pulku patlaban iegāja klostera pagalmā, kad kalps Valdmanis, nākdams viņam pretim, ziņoja tam, ka mandāts pareizi nodots. Viņš ieraudzīja abati un patversmes pārvaldnieku uztrauktā vārdu maiņā iznākam klostera durvīs, un kamēr patversmes pārvaldnieks, mazs, vecs vīriņš baltu bārdu, šaudīdams niknus skatus uz Kolhāzu, lika sev aplikt bruņas un kalpiem, kuŗi viņam stāvēja apkārt, droši uzsauca zvanīt nelaimes zvanu, viņa, patversmes kundze, Krustā sistā sudraba tēlu rokās, bāla kā linu drāna nokāpa no kāpieniem zemē un nokrita ar visām savām jaunavām pie Kolhāza zirga kājām.

Kamēr Herze un Šternbalds pils pārvaldnieku, kuŗam nebija šķēpa rokā, pārvarēja un kā gūstekni ieveda vidū pie zirgiem, Kolhāzs jautāja viņai, kur esot Tronkas junkurs Vencelis? un kad viņa, atraisīdama lielu gredzenu ar atslēgām no savas jostas, atbildēja: „Vitenbergā, goda vīrs, Kolhāz!“ un drebošā balsī piebilda: „Bisties Dievu un nedari netaisnības!“ — tad Kolhāzs, izmests atpakaļ neapmierinātas atriebības ellē, apgriezta zirgu un tikko

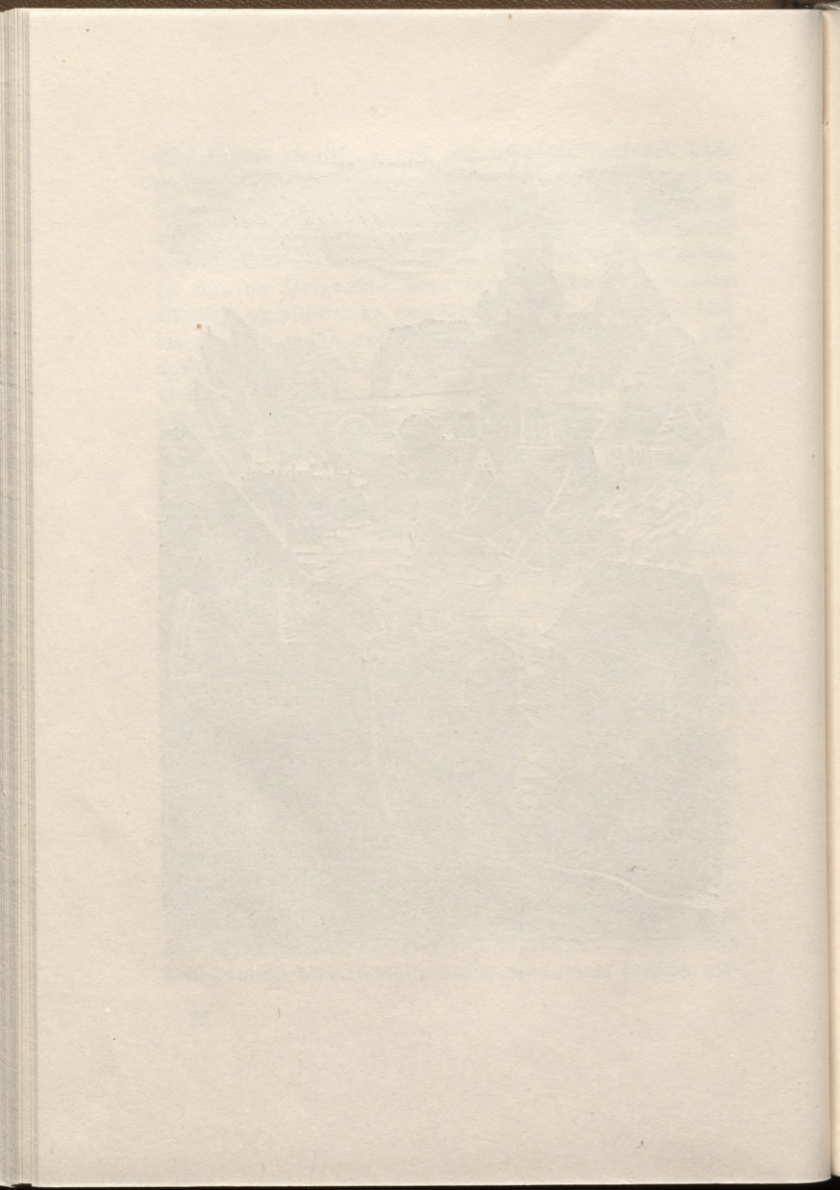
gribēja saukt, lai sāk dedzināšanu, kad piepeši briesmīgs pērkona grāviens iespēra zemē taisni līdzās viņam. Pāgriezis zirgu pret dāmu, Kolhāzs vaicāja viņai, vai tā saņēmusi viņa mandātu? un dāma atbildēja vājā, tikko dzirdamā balsī: „Tikai tagad!” — „Kad?” — „Tik tiešām, kā Dievs debesīs, divas stundas pēc tam, kad mans brāļadēls junkurs jau bija aizceļojis!” — — — un kalps Valdmanis, pie kuŗa Kolhāzs griezās tumšiem skatiem, stostīdamies apstiprināja šo lietu, teikdams, ka no lietus uzplūdušie Muldes ūdeņi viņu aizkavējuši ierasties agrāk, kā tikai nupat, tad Kolhāzs saņēmās; spējš, briesmīgs lietus gāziens, kas, lāpas izdzēsis, nošņāca uz akmeņiem izliktā laukuma, atraisīja sāpes viņa nelaimīgajās krūtīs; strupi pacēlis cepuri dāmas priekšā, viņš apgriezta zirgu, iespieda tam piešus sānos un, uzsaucis: „Man pakal, mani brāļi: junkurs ir Vitenbergā!” aizjāja no paltversmes.

Naktij iestājoties, viņš iegriezās kādā viesnīcā pie lielceļa, kur viņam liela zirgu noguruma dēļ bija vienu dienu jāatpūšas, un tā kā viņš labi saprata, ka ar desmit vīru lielu pulciņu (tik stiprs viņš bija tagad) nevar stāties pretim tādai vietai kā Vitenberga, tad viņš sastādīja otru mandātu, kuŗā, īsi atstāstījis, kas viņam šinī zemē bijis jāpiedzīvo, „katru īsti kristīgu cilvēku,” kā viņš izteicās, uzaicināja, „apsolot rokas naudu un citas kuŗa priekšrocības, iestāties par viņa lietu pret Tronkas junkuru kā pret visu kristītu cilvēku kopīgu ienaidnieku”. Kādā citā mandātā viņš sauca sevi par „no valsts un pasaules neatkarīgu, vienīgi Dievam padevīgu kungu”. Šī slimīgā, ļaunā jūsmība, kopā ar viņa naudas skaņu un izredzi uz laupījumu, bagātīgi pievilka pie viņa vazaņķus, kuŗus miers ar poļiem bija atstājis bez maizes, tā kā

viņš tiešām skaitīja vairāk par trīsdesmit galvām, kad, nodomājis Vitenbergu pārvērst pelnos, devās atpakaļ uz Elbes labo krastu. Viņš apmetās ar zirgiem un kalpiem zem veca, sakrituša šķūņa jumta tumšā, vientuļā mežā, kurš toreiz ieslēdza šo vietu, un nebija vēl ne lāgā dabūjis ziņu no Šternbalda, kurū tas pārgērbtu ar mandātu aizsūtīja uz pilsētu, ka mandāts tur jau esot zināms, kad tas ar savu pulku svētvakarā pirms Vasarsvētkiem jau devās projām un, kamēr ļaudis dziļā miegā gulēja, minēto vietu vairāk stūros uzreiz aizdedzināja. Pie tam, kamēr kalpi priekšpilsētā laupīja, viņš pielīmēja pie kādas baznīcas durvju pilāriem šāda satura lapu: Viņš, Kolhāzs, esot aizdedzinājis pilsētu un, ja viņam neizdošot junkura, to nodedzināšot tā, ka viņam vairs ne aiz vienas sienas nebūšot jāskatās, lai viņu atrastu, kā viņš izteicās.

Iedzīvotāju šausmas par šo nedzirdēto briesmu darbu bija neapprakstāmas, un liesmas, kuŗas par laimi ļoti mierīgajā vasaras naktī nebija gan izpostījušas vairāk par deviņpadsmit mājām, starp tām vienu baznīcu, vēl dienai austot nebija gluži apslāpētas, kad vecais zemes soģis Otto fon Gorgass aizsūtīja jau piecdesmit vīru lielu pulciņu sagūstīt briesmīgo negantnieku. Bet virsnieks, kuŗš to vadīja, vārdā Gerstenbergs, izturējās pie tam tik nepareizi, ka viss gājiens, kuŗam būtu vajadzējis Kolhāzu gāzt, drīzāk palīdzēja viņam iegūt augstākā mērā bīstamu kara slavu; jo kad šis kaŗavīrs sadalīja savus vīrus vairāk nodaļās, lai, kā tas domāja, viņu ielenktu un nomāktu, Kolhāzs, kuŗš savu pulku saturēja kopā, uzbruka viņam atsevišķās vietās un sakāva viņu tā, ka jau nākošās dienas vakarā neviens vīrs no pulka, uz kuŗu zeme lika savas cerības, nestājās viņam pretim. Kolhāzs, kuŗš šinī kautiņā bija zaudējis dažus no saviem ļaudīm, nā-

košā rītā aizdedzināja pilsētu no jauna, un viņa postīgie rīkojumi bija tik labi, ka nodega atkal daudz māju un gandrīz visi priekšpilsētas šķūņi. Pie tam viņš no jauna izlika zināmo mandātu, un vēl pašam pilsētas namam stūros, pievienojis ziņu par zemes soģa izsūtītā un viņa iznīcinātā virsnieka Gerstenberga likteni.

Par šo pretestību augstākā mērā sadusmots, zemes soģis stājās pats ar vairāk bruņiniekiem kāda simt piecdesmit vīru liela pulka priekšgalā. Viņš Tronkas junkuram Vencelim pēc viņa rakstiska lūguma deva sargus, lai to sargātu no tautas varmācības, kuŗa to gluži vienkārši gribēja izlikt no pilsētas ārā, un, izstādījis visos apkārtnes ciemos sargus, pielicis sargus arī mūrim ap pilsētu, lai to izsargātu no uzbrukuma, viņš svētā Ger vazija dienā devās pats sagūstīt pūķi, kuŗš postīja zemi. Zirgu tirgotājs bija diezgan gudrs izvairīties no šī pulka, un pēc tam, kad viņš izmanīgiem gājieniem zemes soģi bija aizvilinājis piecas jūdzes no pilsētas un ar dažādu rīcību palīdzību, ko tas izdarīja, novedis viņu maldā, ka tas, pārspēka piespiests, došoties Brandenburgas robežās, viņš, trešajai naktij iestājoties, piepeši griezās apkārt, devās varenā jājienā atpakaļ uz Vitenbergu un pa trešo lāgu aizdedzināja pilsētu. Herze, pārgērbies ielīdis pilsētā, izdarīja šo briesmīgi pādrošo darbu, un šis ugunsgrēks, asam ziemeļu vējam pūšot, bija tik postīgs un rijīgs, ka nepilnās trīs stundās gruvešos un pelnos gulēja četrdesmit divas mājas, divas baznīcas, vairāki klosteri un skolas un pat kūrfirsta zemes pārvaldes ēka.

Zemes soģis, kuŗš dienai austot savu pretinieku domāja esam Brandenburgas daļā, pēc tam kad bija dabūjis zināt, kas noticis, devās steidzīgi maršēdams atpakaļ un atrada, ka visa pilsēta sacēlusies; tauta tūkstošiem bija

apmetusies baļķiem un pāļiem nostiprinātās junkura mājas priekšā un trakodama kļiedza, lai viņu aizved no pilsētas. Divi pilsētas galvas, vārdā Jenkenss un Otto, kuŗi amata drānās stāvēja visa maģistrāta priekšā, veltīgi pierādīja, ka visādā ziņā jānogaida steidzamā vēstneša pārnākšana, kuŗš nosūtīts pie valsts kancelejas prezidenta pēc atļaujas novest junkuru uz Drēzdeni, uz kurienu tas pats dažādu iemeslu dēļ vēloties doties; neprātīgais, iesmiem un kārtīm apbruņotais pūlis nedeva par šiem vārdiem nekā un patlaban, pārmācot dažus rātskungus, kuŗi bija ieteikuši lietot stingrākus līdzekļus, visi taisījās ieņemt un nojaukt līdz ar zemi māju, kuŗā bija junkurs, kad zemes soģis Otto fon Gorgass sava jātnieku pulka priekšgalā ienāca pilsētā. Šim cienījamam kungam, kuŗš jau vienīgi ar savu klātbūtni bija ieradis tautai iedvest godbijību un paklausību, it kā gandarījūmam par neizdevušos pasākumu, bija laimējies netālu no pilsētas vārtiem sagūstīt trīs no dedzinātāja bandas noklīdušus kalpus, un tā kā viņš, kamēr vīrus tautai redzot saslēdza važās, maģistrātam gudrā runā apgalvoja, ka Kolhāzu pašu, būdams tam uz pēdām, viņš nellgā laikā domājot pārvest saistītu mājā, tad, pateicoties visiem šiem svarīgajiem apstākļiem, viņam izdevās izklīdēt sapulcētās tautas balles un zināmā mērā apmierināt to par junkura klātbūtni līdz ātrā ziņneša pārnākšanai no Drēzdenes. Dažu bruņinieku pavadīts, viņš nokāpa no zirga un, kad bija atrauti mieti un pāļi, iegāja mājā, kur tas junkuru, kuŗš krita no viena ģiboņa otrā, atrada divu ārstu rokās, kas to esencēm un smaržām lūkoja atkal dabūt pie samaņas; un tā kā Otto von Gorgasa kungs labi redzēja, ka tagad nav īstais acumirkļis runāt ar viņu par izturēšanos, kādu tas bija uzdriktstējies, tad tas viņam ar klusu nicību skatā

teica tikai, lai tas apgērbjoties un, sev pašam par drošību, nākot viņam līdz uz bruņinieku mājas telpām. Kad junkuram apvilka kamzoli un uzlika bruņu cepuri un tas, elpas trūkuma dēļ vēl pusvajā krūtīm, pie zemes soģa un sava svaiņa, Geršavas grāfa rokas iznāca uz ielas, uz debesīm kāpa bezdievīgi un briesmīgi lāsti par viņu. Tauta, kuŗu kareivji tikai ar pūlēm atturēja nost, sauca viņu par asinssūcēju, nekrietnu zemes postītāju un cilvēku mocītāju, Vitenbergas pilsētas lāstu un Saksijas samaitāšanu, un pēc bēdīga gājiena pa drupās gulošo pilsētu, pa kuŗa laiku tam vairāk reizes, pašam nezinot, nokrita bruņu cepure, ko tam kāds bruņinieks no muguras puses atkal uzlika galvā, viņš beidzot nonāca pie ciema, kur tas stīpras sardzes pavadībā pazuda kādā tornī. Pa tam ātrais vēstnesis, pārnācis ar kūrfirsta rezolūciju, sacēla pilsētā jaunas rūpes. Jo valdība, pie kuŗas Drēzdenes pilsoņi bija griezušies ar tiešu, neatlaidīgu lūgumu, pirms dedzinātāja pārvarēšanas negribēja ne dzirdēt par junkura uzturēšanos rezidencē; tā vēl uzdeva zemes soģim viņu, kur tas esot, tā kā kaut kur tam jābūt, apsargāt tiem līdzekļiem, kādi esot viņa rīcībā; par to tā labajai Vitenbergas pilsētai par apmierinājumu ziņoja, ka Meisenas prinča Frīdriha vadībā jau tuvojoties piecīsimt vīru liels kaŗaspēks to pasargāt, lai Kolhāzs to turpmāk neapgrūtina.

Zemes soģis, kuŗš labi saprata, ka tāda rezolūcija tautu nekādā ziņā nevar apmierināt, jo ne tikai vairākas mazas priekšrocības, kuŗas zirgu tirgotājs dažās vietās pilsētā bija izcīnījis, izplatīja augstākā mērā nepatīkamas baumas par spēku, kādā tas pieņēmis; kaŗš, kuŗu tas nakts tumsā, pārgērbtiem neliēšiem palīdzot, izkaŗoja ar piķi, salmiem un sēru, būdams nedzirdēts un

nepieredzēts, būtu atņēmis iespēju rīkoties vēl lielākai apsardzībai nekā tā, ar kuŗu Meisenes princis nāca šurp. Tādēļ zemes soģis, īsi pārlīcis, nolēma saņemto rezolūciju pavisam noklusēt. Viņš piesita pilsētas ielu stūros vienīgi vēstuli, kuŗā Meisenes princis ziņoja viņam par savu ierašanos; slēgti rati dienai austot aizbrauca no augstmaņu cietuma pagalma uz Leipcigas lielceļa ārā, četru stipri apbruņotu jātnieku pavadīti, pie kam jātnieki neskaidri izlaida ziņu, ka braucot uz Pleisenburgu; kad tauta par piedauzīgo junkuru, ar kuŗa klātbūtni bija saistīti uguns un zobens, tā bija apmierināta, viņš pats ar trīssimt vīriem devās savienoties ar Meisenes princi Frīdrihu. Pa tam Kolhāzs, tā savādā stāvokļa dēļ, kas tam pasaulē piekrita, bija patiesībā pieaudzis uz simt un deviņām galvām un, tā kā viņš Jesenē bija sadzinis arī ieroču krājumu un savu pulku ar tiem labi jo labi apbruņojis, tad viņš, dabūjis ziņu par divkāršo negaisu, kas pār viņu savilkās, nolēma ar vētras ātrumu doties tam pretim, pirms tas pār viņu savienojas. Tādēļ viņš jau dienu vēlāk naktī uzbruka pie Mīlbergas Meisenes princim; šinī kaucīņā viņš, sev par lielām sāpēm, gan pazaudēja Herzi, kuŗš tūlī ar pirmajiem šāvieniem sabruka viņam pie sāniem, bet, par šo zaudējumu sarūgtināts, trīs stundu ilgā cīņā princi, kuŗš šinī vietā nespēja apvienoties, tā pieveica, ka tas dienai austot vairāku paša ievainojumu un sava pulka pilnīgas nekārtības dēļ bija piespiests griezties atpakaļ uz Drēzdeni. Šīs uzvaras dēļ kļuvis pārdrošs, pirms vēl zemes soģis par to varēja būt dabūjis ziņu, viņš griezās pie tā atpakaļ, uzbruka tam pie Damerovas ciema gaišā pusdienā uz klaja lauka un cīnījās ar viņu gan ar nāvīgiem zaudējumiem, bet ar tādiem pašiem labiem panākumiem līdz pat tumšai naktij. Jā, viņš

zemes soģim, kas bija ieņēmis Damerovas kapsētu, otrā rītā katrā ziņā ar sava pulka atliekām būtu uzbrucis atkal, ja tas no izlūkiem nebūtu izzinājis Meisenes prinča sakaušanu un tādēļ turējis par prātīgāku līdz izdevīgākam brīdim griezties uz Vitenbergu atpakaļ.

Trīs dienas pēc abu pulku izklīdināšanas, Kolhāzs stāvēja Leipcigas priekšā un no trim pusēm pielaida pilsētai uguni. — Viņš dēvēja sevi mandātā, ko tas šai gadījumā izkaisīja, par „erceņģeļa Michaela vietnieku, kas nācis pie visiem, kas šai ķildā nostātos junkura pusē, sodīt ar uguni un zobenu negantību, kādā esot nogrimusi visa pasaule”. Pie tam viņš no Licenes pils, kuŗu tas negaidot bija ieņēmis un kur tas bija nostiprinājies, uzaicināja tautu pievienoties viņam, lai nodibinātu labāku kārtību, un mandāts kā neprātā bija parakstīts: „Dots mūsu šīs pasaules pagaidu valdības mītnē, Licenes valdības pili”. Leipcigas iedzīvotāju laime bija tā, ka ilga lietus dēļ, kas krita no debesīm, uguns neizplatījās tālāk, un vietējo dzēšanas iestāžu veiklības dēļ liesmās aizgāja bojā tikai dažas sīku preču tirgotavas, kas atradās ap Pleisenburgu. Tomēr pilsētas uztraukums par trakā dedzinātāja klātbūtni un viņa iedomām, ka junkurs atrodas Leipcigā, bija neapprakstāms, un tā kā simt astoņdesmit vīru liels jātnieku pulks, ko pret viņu izsūtīja, izklīdināts pārnāca atpakaļ pilsētā, tad māģistrātam, kuŗš pilsētas bagātības negribēja likt uz spēles, neatlika nekas cits, kā noslēgt vārtus pavisam un pilsoņus dienu un nakti likt par sargiem aiz mūriem. Velti māģistrāts tuvējos apkārtnes ciemos lika piestiprināt deklarācijas ar noteiktu apgalvojumu, ka junkura Pleisenburgā nav; zirgu tirgotājs tādās pat lapās pastāvēja uz to, ka viņš ir Pleisenburgā un paziņoja, ka ja viņa tur neesot, viņš vismaz rīkošo-

ties, it kā viņš tur būtu, kamēr viņam vārdā nosauktu neapzīmēšot to vietu, kur tas atrodas. Kūrfirsts, ar ātru vēstnesi saņēmis ziņu par postu, kādā atrodas Leipcigas pilsēta, lika teikt, ka jau sastādot divtūkstoš vīru lielu kuŗa pulku, kuŗam tas pats stāšoties priekšgalā, lai sa-gūstītu Kolhāzu. Viņš izteica Otto fon Gorgasa kungam smagu rājienu par dīvdomīgo un nepārdomāto viltību, pie kādas tas ķēries, lai Vitenbergas apkārtni atsvabinātu no dedzinātāja; un nav aprakstāms sajukums, kāds pār-ņēma visu Saksiju un sevišķi rezidenci, kad nāca zināms, ka Leipcigas ciemos, nezin no kā, piesista šāda satura deklarācija Kolhāzam: Junkurs Vencelis esot pie saviem brālēniem Hinča un Kunča Drēzdenē.

Šinīs apstākļos doktors Mārtiņš Luters, balstīdamies uz cienības, kādu tam deva viņa stāvoklis šinī pasaulē, uzņēmas Kolhāzu ar pamācīgu vārdu spēku atspiest atpa-kaļ cilvēcīgas kārtības robežās un, paļaudamies uz kādu krietnu īpašību dedzinātāja krūtīs, izlaida viņam šāda sa-tura plakātu, kuŗu piesīta visās kūrfirsta valstiņas pilsētās un miestos:

„Kolhāz, kas tu teicies esam sūtīts vicināt taisnības zobenu, ko tu iedrošinies, pārgudrais, aklas kaislības ār-prātā, kas pats esi pilns netaisnības no galvas līdz kājām? Tādēļ ka valdnieks, zem kuŗa tu stāvi, tev liedzis tais-nību, taisnību ķildā par nieka īpašumu, tu sacēlies, ne-gantniek, un ar uguni un zobenu kā tuksneša vilks ielau-zies mierīgā pulkā, kuŗu viņš vada. Tu, kuŗa nepatiesības un viltus pilnais izskaidrojums paved cilvēkus: vai tu, grēciniek, reiz Dieva priekšā domā ar to pastāvēt tanī dienā, kuŗa iespīdēs visos siržu kaktos? Kā tu drīksti teikt, ka tev liegta tava taisnība, tu, kuŗa niknā krūts, nekrietnas pašatriebības kutināta, pēc pirmiem vieglprā-

tīgiem mēģinājumiem, kas tev neizdevās, pavisam atteicās no pūlēm tikt pie tās? Vai sols, pilns tiesas sulaiņu un sargu, kuŗi noklusē vēstuli, kas atnesta, vai aizrur liecību, kas tiem jānodod, ir tavi priekšnieki? Un vai man tev, Dieva aizmirstam, jāsaka, ka tavi priekšnieki par tavu lietu nekā nezina — ko es saku? ka valdnieks, pret kuŗu tu sacēlies, pat tik maz pazīst tavu vārdu, ka tad, kad tu reiz stāsies Dieva troņa priekšā, domādams viņu apsūdzēt, viņš gaišu seju varēs teikt: šim vīram, Kungs, es neesmu darījis netaisnības, jo viņa dzīve man ir sveša. Zini, ka zobens, ko tu vadi, ir laupītāja un slepkavas zobens, dumpinieks tu esi un nevis taisnā Dieva kareivis, un tava alga virs zemes ir rats un karātavas un viņā pasaulē pazušana, kas apsolīta par ļauniem darbiem un par bezdievību.

Mārtiņš Luters."

Vitenbergā, u. t. t.

Kolhāzs savās saplosītajās krūtīs patlaban loloja Licenes pilī jaunu Leipčigas nodedzināšanas plānu — par ciemos izsisto ziņu, ka junkurs esot Drēzdenē, viņš nedeva nekā, jo to neviens, ne nu vēl magistrāts, kā viņš to bija prasījis, nebija parakstījis, — kad Šternbalds un Valdmanis sev par lielu uztraukumu pamanīja plakātu, kas pa nakti bija piesists pie pils vārtiem. Veltīgi viņi vairāk dienas cerēja, ka Kolhāzs, pie kuŗa viņi ar to labprāt negribēja griezties, to ieraudzīs; drūms un sevī noslēdzies viņš gan iznāca pa vakariem, bet tikai lai nodotu savas īsās pavēles, un neredzēja nekā; tā nu kādā rītā, kad viņš gribēja likt pakārt pāris kalpu, kas pret viņa gribu bija apkārtņē laupījuši, tie apņēmas darīt viņu uz to uzmanīgu. Viņš nāca patlaban, kamēr ļaudis gar abām

pusēm bailīgi grieza ceļu, gājienā, kāds viņam no viņa pēdēja mandāta laikiem bija ierasts, no soda vietas atpakaļ: lielu cheruba zobenu uz zelta pušķiem izrotāta sarkanādas spilvena nesa viņam pa priekšu, un divpadsmit kalpi degošām lāpām sekoja viņam: tad abi vīri, šķēpiem padusē, tā ka viņam vajadzēja manīt ko svešādu, apgāja ap pilāru, pie kuŗa bija piestiprināts plakāts.

Uz muguras saliktām rokām, domās nogrimis ienācis vārtos, Kolhāzs pacēla acis un apstājās un, kad kalpi, viņu redzēdami, godbijīgi pagriezās sāņus, tas, izklaidīgi viņos paskatījies, pāris ātriem soļiem piegāja pie pilāra. Bet kas lai apraksta, kas notika viņa dvēselē, kad viņš pie tā ieraudzīja lapu, kuŗas saturs viņam pārmeta netaisnību, parakstītu ar dārgāko un cienījamāko vārdu, ko viņš pazina, ar Mārtiņa Lutera vārdu! Tumšs sarkanums sakāpa viņam sejā; viņš izlasīja to, bruņu cepuri noņēmis, divas reizes no iesākuma līdz beigām, aizgāja tad nedrošu skatu kalpu vidū atpakaļ, it kā gribēdams ko teikt, un neteica nekā; viņš noņēma lapu no sienas, pārslasīja to vēlreiz un uzsaucis: „Valdman! liec seglot zirgu!” tad: „Šternbald! nāc man līdz pilī!” pazuda. Pietika šo nedaudzo vārdu, lai viņu visā viņa postīgajā varā, kas tam piederēja, piepeši atbruņotu. Viņš ātri pārgērbās par Tīringas lauku rentnieku, teica Šternbaldam, ka visai svarīgas darīšanas spiežot viņu aizceļot uz Vitenbergu, nodeva viņam dažu labāko kalpu klātbūtnē, kas palika Licenē, pulka vadību un, apgalvojis, ka pēc trim dienām, kuŗu laikā neesot no uzbrukuma ko bīties, viņš būšot atpakaļ, devās uz Vitenbergu.

Viņš apmetās ar svešu vārdu viesnīcā, no kurienes tas, tiklīdz bija iestājusies nakts, mētelī un ar pāris pistoļēm, ko tas Tronkenburgā bija nolaupījis, iegāja Lutera

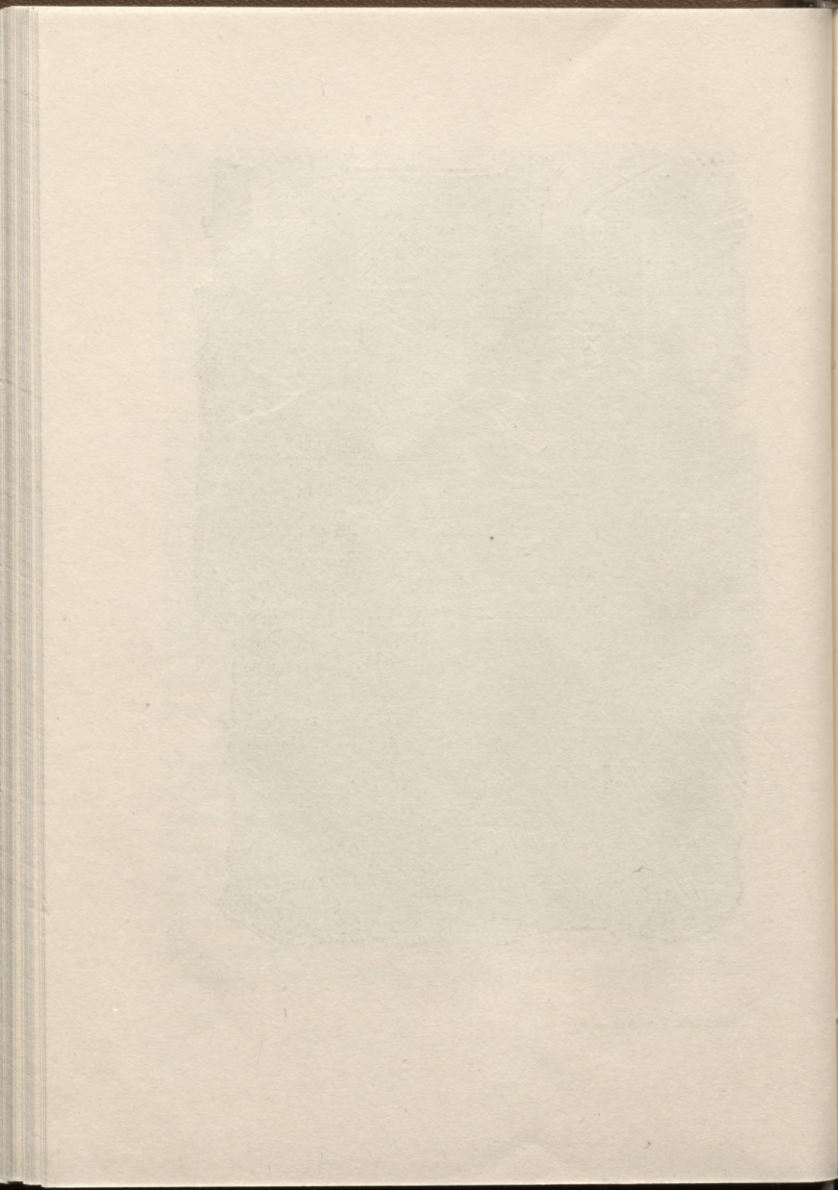
istabā. Luters, kuŗš sēdēja starp rakstiem un grāmatām pie savas pults, ieraudzījis svešo, savādo vīru durvis atveŗam un aiz sevis atkal aizbultējam, vaicāja tam, kas viņš esot un ko viņš gribot? un vīrs, kuŗš cepuri godbijīgi turēja rokā, bikli nojauzdams bailes, ko tas sacels, vēl gandrīz nebija izteicis: viņš esot zirgu tirgotājs Michaels Kolhāzs, kad Luters jau iesaucās: „Ej projām no šejienes!” un no pults piecēlies un pie zvana steigdamies, piebilda: „Tava elpa ir mēris un tava klātbūtne samaitāšana!” No vietas nepakustēdamies, savu pistoli izvilcis, Kolhāzs teica: „Godājamais kungs, ja jūs aizmirstiet zvanu, šī pistole nogāzīs mani nedzīvu pie jūsu kājām! Apsēdieties un uzklausiet mani; eņģeļu vidū, kuŗu dziesmas jūs uzrakstāt, jūs neesat drošāks kā ar mani.” Luters nosēzdamies jautāja: „Ko tu gribi?” Kolhāzs atbildēja: „Apgāzt jūsu domas par mani, ka es esmu netaisns cilvēks! Jūs man savā plakātā esat teikuši, ka mani priekšnieki par manu lietu nekā nezīnot. Labi, izgādājiet man sva-badu ceļu, tad es iešu uz Drēzdeni un celšu to viņiem priekšā.” — „Bezdievīgais un briesmīgais vīrs!” Luters sauca, no šiem vārdiem reizē apjucis un apmierināts: „Kas tev deva tiesību uz paša sprieduma pamata uzbrukt Tronkas junkuram Vencelim un, kad tu to viņa pilī neatradi, piemeklēt ar uguni un zobenu visu sabiedrību, kuŗa viņu sargā?” Kolhāzs atbildēja: „Godājamais kungs, turpmāk vairs neviens! Kāda ziņa, ko es saņēmu no Drēzdenes, mani maldināja, mani paveda! Kaŗš, kuŗu es kaŗoju ar cilvēku sabiedrību, ir noziedzība, ja es no tās, kā jūs man apgalvojat, nebiju izstumts!” — „Izstumts!” Luters sauca, viņā skatīdamies. „Kāds domu ārprāts tevi pārņēmis? Kas lai tevi būtu izstūmis no tās valsts kopības, kuŗā tu dzīvoji? Jā, kur ir, cik ilgi vien valstis pa-

stāv, tāds gadījums, ka kāds, lai tas būtu kas būdams, no turienes būtu izstumts?" — „Par izstumtu," Kolhāzs teica, roku sažņaugdams, „es saucu to, kam liedz likuma aizsardzību! Jo šī aizsardzība man vajadzīga mana mierīgā amata zelšanai; jā, tās dēļ es ar tiem, ko esmu dabūjis savā pusē, meklēju patvērumu šinī kopībā; un kas man to liedz, tas mani izstumj tuksnesī pie mežoniem; tas iespiež man rokā, kā gan jūs to gribat noliegt, vāli, kuŗa pati mani sargā."

„Kas tev liedzis likuma aizsardzību?" Luters sauca. „Vai es tev nerakstu, ka tava sūdzība nav zināma valdniekam, kam tu to iesniedzi? Ja valsts kalpi viņam aiz muguras neiztiesā lietas, vai citādi viņa svētīto vārdu viņam nezinot liek novārtā, kas cits kā Dievs par tādu kalpu izvēli drīkst viņu saukt pie atbildības, un vai tu, Dieva nolādētais, briesmīgais cilvēks, spēj viņu tādēļ tiesāt?" — „Labi," Kolhāzs atbildēja, „ja valdnieks manis neatstumj, tad es arī atkal atgriežos atpakaļ kopībā, kuŗu viņš vada. Izgādājiet man, es atkārtuju, svabadu ceļu uz Drēzdeni, tad es atlaidīšu pulku, kas man Licenes pili salasīts, un vēlreiz iesniegšu zemes tiesai sūdzību, kuŗu man noraidīja."

Luters īgnu seju izvaidīja papīrus, kas atradās uz viņa galda, un cieta klusu. Dumpīgais stāvoklis, kādu šis savāda cilvēks ieņēma valstī, kaitināja viņu un, atcerēdamies spriedumu, kuŗu tas no Kolhāzenbrikas bija nosūtījis junkuram, viņš jautāja: ko tad viņš sagaidot no Drēzdenes virstiesas? Kolhāzs atbildēja: „Lai soda junkuru pēc likumiem, uzbaŗo zirgus bijušā izskatā un atlīdzina zaudējumus, ko es, kā arī mans pie Mīlbergas kritušais kalps Herze esam cietuši šī varas darba dēļ." — Luters sauca: „Atlīdzināt zaudējumus! Tūkstošiem lie-

las summas, no žīdiem un kristīgiem, pret vekseliem un ķīlām, tu esi aizņēmis savas mežonīgās pašatriebības veicināšanai. Vai tu šīs vērtības, ja par to būs runa, arī liksi uz rēķina?" — „Pasarg' Dievs!“ Kolhāzs atbildēja. „Māju un mantu un pārticību, kas man bija, es neprasu atpakaļ, tāpat arī manas sievas bērņu izdevumus! Herzes vecā māte iesniegs ārstēšanās izdevumu lēsi un sarakstu par to, kas viņas dēlam palicis Tronkenburgā, un zaudējumus, kas man cēlās no zirgu nepārdošanas, lai valdība liek novērtēt kādam lietpratējam.“ Luters teica: „Nesaprotamais, briesmīgais trakuli!“ un skatījās viņā. „Pēc tam, kad tavš šķēps atriebies junkuram tik nikni, cik vien var iedomāties, kas tevi spiež pastāvēt uz spriedumu par viņu, kuŗa bardzība, kad tas beidzot nāks, gulsies uz viņu vienīgi arniecīgu smagumu?“ Kolhāzs atbildēja, pie kam viņam pār vaigiem noritēja viena asara: „Cienīgs kungs! tas man maksāja manu sievu; Kolhāzs grib pasaulei parādīt, ka viņa nav kritusi par netaisnu lietu. Izpildait šai ziņā manu gribu un ļaujiet tiesai spriest; citā visā, kas vēl būtu neizlīdzināts, es padošos jums.“ — Luters teica: „Redzi, tas, ko tu prasi, ir taisns, ja citādi apstākļi ir tādi, kā saka vispārības balss; un ja tu ķildu, pirms tu patvarīgi stājies pie pašatriebības, būtu pratis nodot izšķirt valdniekam, tava prasība, par to es nešaubos, būtu punktu pēc punkta atzīta. Bet vai tu, visu labi pārdomājot, nebūtu darījis labāk, ja tu sava Pestītāja labad būtu junkuram piedēvis, zirgus izvējējušus un izdēdējušus, kādi viņi bija, paņēmis pie rokas, uzkāpis zirgam mugurā un pārjājis viņus uzbaŗot uz savu stalli Kolhāzenbrikā atpakaļ?“ Kolhāzs atbildēja, pieiedams pie loga: „Varbūt! varbūt arī nē! Ja es būtu zinājis, ka man viņi ar manas mīļās sievas sirdsasinīm jādabū uz kājām,

varbūt es būtu darījis, kā jūs sakāt, cienīgs kungs, un nebūtu žēlojis mēra auzu! Bet ja nu viņi man nākuši tādā cenā, lai tad, man liekas, tas iet savu ceļu; lieciet nodot spriedumu, kāds man pienākas, un lai junkurs uzbaļo man zirgus."

Luters teica, dažādās pārdomās atkal pie saviem pāriem ķerdamies: viņš ar kūrfirstu viņa dēļ uzsākšot sarunas. Pa to starpu lai viņš Licenes pilī dzīvojot mierā; ja augstais kungs būšot ar mieru dot viņam svabada ceļu, tad to viņam, atklātu plakātu piesitot, darīšot zināmu. „Kaut gan,” viņš turpināja, kad Kolhāzs noliecās skūpstīt viņa roku, „es nezinu, vai kūrfirsts gribēs būt žēlīgs taisnības vietā, jo es dzirdu, ka viņš sastādījis kara pulku un taisās tevi ielenkt Licenes pilī; tomēr, kā es jau tev teicu, es netaupīšu pūļu.” Un tad viņš piecēlās un taisījās viņu atlaist. Kolhāzs teica, ka viņa aizruna to pilnīgi apmierinot šai punktā, uz ko Luters viņu ar roku sveicināja, bet šis piepeši nolieca celi un teica: viņam esot vēl viens lūgums uz sirds. Taisni uz Vasarsvētkiem, kad viņš mēdzot pie tā Kunga Galda iet, viņš baznīcu esot nokavējis savu kara uzņēmumu dēļ; vai viņš gribētu būt tik laipns, bez kādas iepriekšējas sagatavošanās uzklausīties viņa grēku sūdzēšanu un viņam pretim sniegt svētā sakrāmenta laimi? Luters, īsi apdomājies, viņu skaudri uzskatīdams teica: „Jā, Kolhāz, es to darīšu! Bet tas Kungs, kuŗa miesu tu prasi, piedeva saviem ienaidniekiem. — Vai tu arī gribi,” viņš turpināja, kad tas viņu apjucis uzskatīja, „piedot junkuram, kuŗš tevi apvainojis, iet uz Tronkenburgu, sēsties saviem zirgiem mugurā un pārjāt tos atkopt uz Kolhāzenbriku atpakaļ?” — „Cienīgs kungs,” viņa roku satvēris, Kolhāzs nosarkdamams teica, — „Nu?” — „tas Kungs arī nepiedeva visiem

saviem ienaidniekiem. Lieciet man piedot kūrfirstiem, maniem abiem kungiem, pils pārvaldniekam un vagaram, Hinča un Kunča kungiem un tiem, kas vēl mani šai lietā būtu sāpinājuši, bet junkuru, ja tas var būt, piespiediet, ka viņš man zirgus atkopj gludus."

Luters īgnu skatu pagrieza viņam muguru un parāva zvanu. Kamēr, tā saukts, bija ienācis kāds sulainis ar uguni, Kolhāzs, acis slaucīdams, satriekts piecēlās no grīdas, un tā kā sulainis, tādēļ ka bija aizšauta bulta, velti grabinājās gar durvīm, bet Luters bija atkal nosēdies pie saviem papīriem, tad Kolhāzs attaisīja vīram durvis. Luters, ātru, uz svešo vīru vērstu sāņu skatu, teica sulainim: „Parādi uguni!” uz ko tas, mazliet pārsteigts par viesi, ko ieraudzīja, noņēma mājas atslēgu no sienas un, uz viņa aiziešanu gaidīdams, piegāja pie pusatvērtajām istabas durvīm atpakaļ. Paņēmis cepuri abās rokās, Kolhāzs aizkustināts teica: „Un tā tad es, cienīgs kungs, nedabūšu tā prieka tapt izlīdzinātam, ko es no jums izlūdzos?” Luters īsi atbildēja: „Ar tavu Pestītāju — nē! ar valdnieku — tas, kā es tev apsolīju, atkarāsies no mēģinājuma!” Un tad viņš pamāja sulainim vairs nevilcinoties izdarīt uzdevumu, ko tas no viņa saņēmis. Kolhāzs ar sāpīgu izteiksmi uzlika abas rokas uz krūtīm un sekoja vīram, kas viņam apgaismoja kāpnēs lejup, un aizgāja.

Otrā rītā Luters aizlaida Sakšu kūrfirstam rakstu, kuŗā pēc rūgta norādījuma uz viņa personai tuvu stāvošajiem Hinča un Kunča kungiem, kambarkungu un dzērienu devēju no Tronkas, kuŗi sūdzību, kā vispār zināms, bija noklusējuši, izteica šim kungam ar viņam piemītošu vaļsirdību, ka tik nejēdzīgos apstākļos neesot darāms nekas cits, kā pieņemams zirgu tirgotāja priekšlikums un

viņam par notikušo, tiesas lietas atjaunošanai, izdodama amnestija. Vispārības domas visai bīstamā kārtā esot šī vīra pusē, jo pat trīsreiz viņa nodedzinātajā Vitenbergā viena balss runājot viņam par labu; un tā kā viņš savu piedāvājumu, ja viņam to noraidīšot, bez šaubām, naidīgu piezīmju pavadītu, darišot tautai zināmu, tad pēdējo viegli varot tā samulsināt, ka ar valsts varu pret to nekas vairs nebūšot izdarāms. Viņš beidza, ka šinī gadījumā jānostājoties augstāk par šaubām uzsākt sarunas ar valsts pilsoni, kuŗš ķēries pie ieročiem; ka tas patiesībā, ar izturēšanos, kāda pret viņu novērota, zināmā kārtā nostādīts ārpus valsts satversmes, un īsi sakot, lai no tās lietas tiktu vajā, viņš jāuzskata drīzāk par svešu, zemē iebrukšu varu, kādai, būdams ārzemnieks, tas zināmā mērā esot pielīdzināms, nekā par dumpinieku, kas sacēloties pret troni.

Kūrfirsts saņēma šo vēstuli, kad pilī patlaban atradās valsts ģenerālisimus, Meisenes princis Kristjerns, pie Milbergas sakautā un ar vātīm vēl uz gultas gulošā Meisenes prinča Frīdriha tēvocis, tribunāla virskanclers grāfs Vrede, valsts kancelejas prezidents grāfs Kalheims un abi Hinča un Kunča kungi no Tronkas, viens kambarkungs, otrs dzērienu devējs, valdnieka draugi un uzticības vīri. Kambarkungs Kuncis, kuŗš kā valdnieka slepenpadomnieks, ar tiesību lietot viņa vārdu un ģerboni, pārzināja viņa slepeno korespondenci, pirmais sāka runāt, un pēc tam, kad tas vēlreiz bija plaši pārstāstījis, ka tas sūdzību, ko zirgu tirgotājs iesniedzis tribunālam pret viņa brālēnu junkuru, nekad ar patvarīgu rīkojumu nebūtu apturējis, ja viņš to, nepareizu liecību maldināts, nebūtu uzskatījis par pilnīgi nepamatotu un nekrietnu apmelojumu, viņš pārgāja pie lietas tagadējā stāvokļa. Viņš aiz-

rādīja, ka ne pēc Dieva, ne cilvēku likumiem zirgu tirgotājam šis kļūdas dēļ neesot bijusi tiesība pastrādāt tādu neizmērojamu pašatriebību, kādu tas sev atļāvis; iztēloja spožumu, kāds, apejoties ar viņu kā ar pilntiesīgu kara varu, apņēmsot viņa Dieva nolādēto galvu, un negods, kuŗš tā kritiŗot uz kūrfirsta svētīto personu atpakaļ, likās viņam tik nepanesams, ka viņš daiŗrunības dedzībā labāk bija ar mieru piedzīvot visļaunāko, redzēt izpildām zirgu tirgotāja spriedumu un savu brālēnu, junkuru, zirgu atkopšanai aizvestu uz Kolhāzenbriku, nekā kad pieņemu doktora Lutera priekŗlikumu.

Tribunāla lielkanclers, grāfs Vrede, izsacīja, pa pusei viņam pievērsies, savu noŗēlu, ka tik maiga rūpība, kādu tas šīs tieŗām nelāgās lietās atrisināŗšanā izrādot valdnieka slavas labā, neesot viņu pildījusi, kad tā ierosināta pirmo reizi. Viņŗ izteica kūrfirstam savas ŗaubas par to, vai izlietot valsts varu acīm redzami nelikumīga rīkojuma izdoŗšanai, ar zīmīgu skatu norādīja uz dalībniekiem, kuŗi zirgu tirgotājam vēl arvienu no zemes pieplūda, ka ļaundarības pavediens tādā kārtā draudot bezgalīgi tālāk vēŗpties un paskaidroja, ka tikai taisnības parādīŗšana, tūliņ nesaudzīgi izlabojot kļūdu, kuŗā paŗi izrādījuŗies vainīgi, varot to pāŗraut un valdību no ŗīs neglītās būŗanas laimīgi izvilkŗ ārā.

Meisenes princis Kristjerns uz valdnieka jautājumumu, ko viņŗ par to domājoj, izteicās, ar cienību pret lielkancleru pagriezies: tas domāŗšanas veids, ar kādu viņŗ nācis klajā, viņam iedveŗot vislielāko respektumu, bet, gribēdams Kolhāzam palīdzēt tikt pie taisnības, viņŗ neapdomājoj, ka tas Vitenbergai un Leipcigai un visai no viņa cietuŗai zemei liedzot likumīgo prasību pēc zaudējumumu atlīdzības, vai vismaz soda. Ar valsts kārtību, zīmē-

joties uz šo vīru, esot tik traki, ka diezin vai to ar kādu no tiesību zinātnes izmeklētu paragrafu varēšot iegriezt īstās sliedēs. Tāpēc viņš balsojot, tāpat kā kambarkungs, par to, ka jāķeras pie līdzekļa, kas tādiem gadījumiem piemērots: jāsasauc pietiekami liels kuŗa pulks un zirgu tirgotājs, kuŗš apmeties Licenē, ar to jāsigūsta vai jāiznīcina.

Viņam un kūrfirstam krēslus no sienas pacēlis un iztapīgi istabā nolīcis, kambarkungs teica: viņš priecājoties, ka tik taisnas un saprātīgas dabas cilvēks esot ar viņu vienās domās par līdzekli, kā izbeigt šo divdomīgo lietu. Princis, kuŗš krēslu, tajā neapsēdies, turēja pie rokas un viņu uzlūkoja, apgalvoja tam, ka viņam nemaz neesot iemesla par to priecāties, tādēļ ka ar to nepieciešami esot saistīts rīkojums, papriekš izdot apcietināšanas pavēli pret viņu un saukt to pie atbildības par valdnieka vārda nelietīgu lietošanu. Jo ja vajadzība prasot nolaist priekškaru taisnības troņa priekšā pār veselu rindu nozīlegumu, kuŗiem, tā kā tie nepārredzami pievairojušies, neesot vairs vietas tā priekšā sastāties, tad tas nezīmējoties uz pirmo, no kuŗa tie cēlušies, un vispirmām kārtām tas, ka viņu pašu apsūdzot uz dzīvību un nāvi, varot pilnvarot valsti iznīcināt zirgu tirgotāju, kuŗa lieta, kā zināms, esot ļoti taisna un kuŗam zobenu, ko tas vicinot, paši esot iedevuši rokās.

Kūrfirsts, kuŗu junkurs to dzirdot apjucis uzskatīja, pār visu seju nosarkdams, apgriezās un piegāja pie loga.

Pēc neveikla klusuma starpbrīža no visām pusēm, grāfs Kalheims teica, ka tādā kārtā netikšot ārā no burvju loka, kuŗā esot ieslēgti. Ar tādu pašu tiesību varot saukt pie atbildības viņa brāļadēlu, princi Frīdrichu, jo arī viņš, pa savādā kuŗa gājiena laiku, ko tas pret Kolhāzu uzsā-

cis, esot vairākkārtīgi pārkāpis savas instrukcijas, tā kā ja prasot pēc tā lielā cilvēku bara, kuŗi vainīgi apjukumā, kas tagad te valda, arī viņš jānosaucot to skaitā un valdniekam, par to, kas pie Milbergas noticis, tas jāsaucot pie atbildības.

Kamēr kūrfirsts šaubu pilnu skatu devās pie galda, dzērienu devējs, Tronkas Hincis, sāka runāt, teikdams: šis nesaprotot, ka tik prātīgi vīri, kādi te sanākuši, neredzot, kā te valstij jārikojas. Zirgu tirgotājs, cik šis zinot, esot tikai par svabadu ceļu uz Drēzdeni un savas lietas atjaunotu izmeklēšanu apsolījis atlaist pūli, ar kuŗu tas iebrucis zemē. Bet no tā neesot secināms, ka viņam, par šo nekaunīgāko no pašatriebībām, jāpiešķirot amnestija: divi jēdzieni, kuŗus tikpat doktors Luters, kā arī valsts padome liekoties samainām. Kad Drēzdenes tribunālā, lai kāds, par zirgiem būšot taisīts spriedums, viņš turpināja, pirkstu pie deguna pielikdams, tad nekas nekavējot Kolhāzu par viņa dedzināšanām, slepkavībām un laupīšanām ietupināt; šī valstsgudrā rīcība savienojot abu valstsvīru uzskatu labās puses un katrā ziņā iemantošot pasaules un nākamās paaudzes atzinību.

Tā kā princis, tāpat kā lielkanclers, dzērienu devējam Hinča kungam uz šo runu atbildēja vienīgi ar skatienu, un pārruna ar to likās nobeigta, kūrfirsts teica, ka viņš dažādās domas, ko tie viņam cēluši priekšā, līdz nākošai valsts padomes sēdei pats savā nodabā pārlikšot. Likās, ka iepriekšējais rīkojums, par kuŗu bija izteicies princis, bija viņa draudzības jūtām visai pieejamai sirdij laupījis prieku stāties pie kaŗa gājiena pret Kolhāzu, kuŗam jau viss bija sagatavots. Vismaz viņš paturēja pie sevis lielkancleru grāfu Vredi, kuŗa domas viņam likās vispieņēmiģākās, un kad tas viņam uzrādīja vēstules, no kuŗām

bija redzams, ka zirgu tirgotāja spēks patiesībā esot jau pieaudzis uz četrsimt vīriem; ka tas, ievērojot vispārējo nemieru, kāds par kambarkunga nepienācīgiem darbiem valdīja zemē, isā laikā varēja cerēt uz div- un trīskārtīgu pieaugumu, tad kūrfirsts nolēma bez kādas tālākas vilcīnāšanās pieņemt padomu, ko doktors Luters bija devis. Sakarā ar to viņš nodeva grāfam Vredem visu Kolhāza lietas vadību, un jau pēc nedaudz dienām parādījās plakāts, kuŗu mēs pēc galvenā satura tā atstāstām:

„Mēs u. t. t., Saksijas kūrfirsts, sevišķi žēlīgā ievērībā pret doktora Mārtaņa Lutera aizrunu, Michaelam Kolhāzam, zirgu tirgotājam no Brandenburgas, ar nosacījumu triju dienu laikā pēc iepazīšanās ar šo rakstu nolikt ieročus, kuŗus tas pacēlis, viņa lietas jaunas izmeklēšanas dēļ dodam svabada ceļu uz Drēzdeni, tomēr ar to nosacījumu, ka ja viņš, kas nav domājams, Drēzdenes tribunālā ar savu sūdzību zirgu dēļ tiktu noraidīts, ar viņu, par viņa patvarīgo pasākumu sev pašam sagādāt taisnību rīkosies pēc visas likumu bardzības, bet pretējā gadījumā viņam ar visu viņa pulku tiks piešķirta žēlastība taisnības vietā un pilnīga amnestija par viņa Sakšos pastrādātām varmācībām.“

Tikko Kolhāzs ar doktora Lutera starpniecību bija saņēmis vienu eksemplāru no šī visā zemē piesistā plakāta, viņš, lai cik bagāta nosacījumiem bija tā valoda, tūliņ ar dāvanām, pateicību un lietderīgām pamācībām atlaida visu savu pulku. Viņš deponēja visu, ko tas naudā, ieročos un lietās būtu nolaupījis, pie Licenes tiesām kā kūrfirsta īpašumu, un pēc tam, kad viņš Valdmani, savas muižiņas atpirkšanai, ja tas būtu iespējams, bija aizsūtījis pie vecākā uz Kolhāzenbriku, un Šternbaldu uz Šverinu pārvest savus bērņus, kuŗus tas atkal

gribēja paturēt pie sevis, viņš atstāja Licenes pili un ar sava mazā īpašuma atliekām, ko tas papīros nēsāja pie sevis, devās nepazīts uz Drēzdeni.

Diena patlaban ausa, un visa pilsēta vēl gulēja, kad viņš piekļāvēja pie sava mazā nama durvīm Pirnajas priekšpilsētā, kas tam, pateicoties ciema vecākā godīgumam, bija palicis pāri, un vecajam saimniecības vadītājam, mājas kalpam Tomasam, kuŗš tam izbrīnījies un pārsteigts atvēra durvis, teica: šis gribētu Meisenes princim ziņot uz pārvaldi, ka viņš, zirgu tirgotājs Kolhāzs, esot te. Meisenes princis pēc šī pieteikuma ieskatīja par prātīgāku pašam pārliecināties par attiecībām, kādas pastāv ar šo vīru; un kad tas, bruņinieku un kaŗa kalpu pavādīts, drīz pēc tam aizgāja turp, viņš atrada ielās, kas veda uz Kolhāza dzīvokli, sanākušu jau milzīgu ļaužu pūli. Ziņa, ka atriebības eņģelis esot klāt, kas tautas apspiedējus vajājoŗ ar uguni un zobenu, bija sacēlusī kājās visu Drēzdeni, pilsētu un priekšpilsētas; bija jāaizbultē durvis pret ziņkārīgā pūļa uzbāzību, un pulkas rāpās gar logiem augšā skatīt savām acīm dedzinātāju, kas tur iekšā ieturēja azaidu.

Tiklīdz princis ar sargu palīdzību, kuŗi tam brīvēja ceļu, bija iekļuvis mājā un iegājis Kolhāza istabā, viņš prasīja tam, kamēr tas pusapgērbies stāvēja pie galda: vai viņš esot zirgu tirgotājs Kolhāzs? Uz ko Kolhāzs, izņēmis vēstuļu maku ar vairākiem uz viņa lietu attiecīgiem papīriem no jostas un viņam tos godbijīgi pasniedzis, atbildēja: „Jā!” un piebilda: viņš ierodoties Drēzdenē pēc sava kaŗa pulka atlaišanas, sakarā ar valdības doto brīvību, lai iesniegtu tiesai savu sūdzību par zirgiem pret Tronkas junkuru Venceli. Princis, pēc aŗa skatiēna, ar kādu viņš to nomērīja no galvas līdz papēžiem, izska-

tīja papīrus vēstuļu makā, lika viņam sev izskaidrot, kas tā esot par lietu ar kādu Licenes tiesas izdotu zīmi, ko tas tur atrada, par kūfirsta mantai par labu izdarītu depo-
nējumu, un kad viņš vēl bija ticis skaidrībā par šī vīra dabu, ar dažādiem jautājumiem par viņa bērniem, viņa mantu un viņa nodomāto turpmāko dzīves veidu un visur bija atzinis, ka viņa dēļ varēja būt mierā, tas viņam atkal atdeva vēstules un teica, ka viņa lietas iztiesāšanai nekas nestāvot ceļā un lai viņš tās ievadīšanai tik griežoties pie tribunāla virskanclera, grāfa Vredes paša. Pa tam princis teica pēc brīža, piegājis pie loga un brīnīdamies pārskatījis pūli, kas bija sapulcējies mājas priekšā: „Tev pirmajā dienās vajadzēs pieņemt sargus, kas tevi apsarga tavā mājā un kad tu izeji!”

Kolhāzs iztrūcies skatījās uz zemi un cieta klusu. Princis teica: „Vienalga!” un atgāja atkal no loga. „Ja no tā kas celtos, tu pats esi par to atbildīgs,” un to teikdams viņš griezās atkal uz durvīm, ar nodomu aiziet no mājas. Kolhāzs apdomājies teica: „Cienīgs kungs! darait, kā jūs gribat! Dodiet man savu vārdu, tiklīdz es to vēlos, sargus atkal atlaist, tad man pret šo rīkojumu nekā nav ko iebilst!” Princis atbildēja: par to neesot ko runāt, un aizrādījis trim kaŗa kalpiem, kuŗus viņam šim nolūkam ieteica, ka vīrs, kuŗa mājā tie atstāti, ir brīvs un ka tiem vienīgi viņa aizsardzībai, kad tas iziet, jāiet viņam līdz, viņš sveicināja zirgu tirgotāju ar žēlīgu rokas mājieni un aizgāja.

Ap pusdienu Kolhāzs ar saviem trim kaŗa kalpiem nepārredzama ļaužu pulka pavadībā, kuŗš viņu tomēr nekādi neaizkāra, tādēļ ka bija policijas biedināts, devās pie tribunāla lielkanclera grāfa Vredes. Lielkanclers, kuŗš

viņu laipni un draudzīgi saņēma savā priekšistabā, sarunājās ar viņu veselās divas stundas un, kad viņš sev bija licis izstāstīt visu lietas gaitu no sākuma līdz beigām, noraidīja viņu nokavētās sūdzības sastādīšanai un iesniegšanai pie kāda tiesā nodarbināta, slavena pilsētas advokāta.

Kolhāzs, neko nevilcinādamies, devās uz viņa dzīvokli un pēc tam, kad sūdzība, tāpat kā pirmā noklusētā, bija sastādīta, prasot sodīt junkuru pēc likuma, atkopt zirgus, agrākā izskatā un atlīdzināt kā viņa paša, tā arī tos zaudējumus, ko bija cietis viņa pie Mīlbergas kritušais kalps Herze, viņa vecajai mātei par labu, viņš devās atkal, tautas pavadīts, kuŗa viņu vēl arvienu muti iepļētusi aprīņoja, atpakaļ uz māju, stipri noņēmies neiziet no tās citādi, kā vienīgi ja steidzamas darīšanas viņu sauktu.

Pa tam arī junkurs bija izlaists no sava apcietinājuma Vitenbergā un, pēc atvaseļošanās no bīstamas rozes, kas tam bija iemetusies kājā, ar stingriem nosacījumiem bija uzaicināts no zemes tiesas ierasties Drēzdenē dot atbildi uz zirgu tirgotāja Kolhāza pret viņu iesniegtu sūdzību par nelikumīgi atņemtiem un pagalam nobeigtiem zirgiem. Brāļi kambarkungs un dzērienu devējs no Tronkas, junkura lēņu brālēni, kuŗu mājā viņš apmetās, saņēma viņu ar lielāko niknumu un nicināšanu, tie sauca viņu nožēlojamu nelieti, no kuŗa nākot kauns un negods pār visu ģimeni, paziņoja viņam, ka tagad viņš, bez šaubām, zaudēsot savu prāvu un lika viņam tik tūliņ gādāt par zirgu atdabūšanu, kuŗus uzbaŗot tam, pasaulei par izsmieklu, tikšot piespriests. Junkurs teica vājā, drebošā balsī: šis esot visnožēlojamākais cilvēks zemes virsū. Viņš nozvērējās, ka šis no visas šis nolādē-

tās būšanas, kas viņu iegāžot nelaimē, tikai maz vien ko esot zinājis un ka pils pārvaldnieks un vagars pie visa esot vainīgi, tādēļ ka tie zirgus bez viņa vismazākās ziņas un gribas lietojuši pļaujas darbos un pārmērīgi izmantodami nobeiguši pa daļai paši uz saviem laukiem. To teikdams viņš apsēdās un lūdza viņu ar sāpinājumiem un apvainojumiem tišu prātu negrūst atpakaļ slimībā, no kuņas tas tikko piecēlies.

Otrā dienā Hinča un Kunča kungi, kuņiem nodedzinātās Tronkenburgas tuvumā piederēja muižas, pēc sava brālēna junkura lūguma, tādēļ ka cits jau nekas neatlika ko darīt, rakstīja saviem turienes pārvaldniekiem un nomniekiem, gribēdami dabūt ziņas par tanī nelaimīgajā dienā noklīdušajiem un no tā laika pilnīgi nozudušajiem zirgiem. Bet, ievērojot šīs vietas galīgo izpostīšanu un gandrīz visu iedzīvotāju nomaitāšanu, viss, ko viņi dabūja zināt, bija, ka kāds kalps, dedzinātāja plakaniskiem sitieniem dzīts, izglābis tos no degošās nojumes, kuņā tie stāvējuši, bet pēc uz jautājumu, kurp lai viņš tos vedot un ko lai ar tiem iesākot, no niknā pļosņas saņēmis kājas spērienu par atbildi. Vecā, ar ģikti slimā junkura saimniece, kuņa bija paglābusies Meisenē, viņam ar vēstuli pieprasot, apliecināja, ka kalps tās briesmīgās nakts rītā devies ar zirgiem uz Brandenburgas robežu pusi; bet visas pakaļmeklēšanas, ko tur izdarīja, bija veltīgas, un šī ziņa, likās, bija maldīga, tādēļ ka junkuram nebija neviena kalpa, kuņš būtu no Brandenburgas, vai kuņam mājas būtu vismaz pa ceļam uz turieni. Vīri no Drēzdenes, kuņi nedaudz dienas pēc Tronkenburgas nodegšanas bija Vilsdrufā bijuši, izteicās, ka minētā laikā tur ienācis kāds kalps ar divi pie pavadas vestiem zirgiem un kustoņus, tādēļ ka tie bijuši ļoti novārguši un

nav varējuši tālāk pāiet, atstājis govju kūti kādam ganam, kuŗš tos cerējis atkal atkopt. Vairāku iemeslu dēļ likās ļoti iespējams, ka šie bija izmeklēšanā esošie zirgi; bet Vilsdrufas gans, kā apgalvoja ļaudis, kuŗi nāca no turienes, bija viņus jau atkal nezin kam pārdevis, un trešās valodas, kuŗu cēlējs palika nezināms, daudzinaja pat, ka zirgi jau nosprāguši un aprakti Vilsdrufas maitu bedrē.

Hinča un Kunča kungi, kuŗiem tāds lietas virziens, kā viegli saprotams, bija vispatīkamāks, jo tas viņus, tā kā viņu brālēnam junkuram trūka paša staļļu, izsargāja no nepieciešamības atkopt zirgus savos staļļos, pilnīgas drošības dēļ tomēr vēlējās pārliecināties par šo apstākli. Tādēļ tad Tronkas Venceļa kungs, kā dzimts, lēna un tiesas kungs, piesūtīja Vilsdrufas tiesām rakstu, kuŗā, tas, sīki aprakstījis zirgus, kas, kā viņš teica, viņam uzticēti un nelaimes gadījumā noklīduši, laipni uzdeva izpētīt viņu pašreizējo atrašanās vietu un īpašniekam, lai kas tas būtu, uzdot un piekodināt viņus pret bagātīgu visu izdevumu atlīdzību nodot kambarkunga staļļos Drēzdenē. Uz to arī tiešām dažas dienas vēlāk ieradās kāds vīrs, kuŗam Vilsdrufas gans tos bija pārdevis, un veda tos, piesietus pie saviem rateļiem, izdilušus un klibus uz pilsētas tirgu; bet Venceļa kungam un vēl vairāk godīgajam Kolhāzam par nelaimi tas izrādījās Debelnas dīriķis.

Tiklīdz Venceļa kungs sava brālēna kambarkunga klātbūtnē bija izdzirdis nenoteiktās baumas, ka kāds vīrs ar divi melniem, no Tronkenburgas ugunsgrēka izglābtiem zirgiem ieradies pilsētā, abi, dažu pa māju salasītu kalpu pavadīti, devās uz pils laukumu, kur tas bija apstājies, lai tos no viņa, ja tie būtu Kolhāzam piederīgi,

pret izdevumu atlīdzību paņemtu un vestu uz māju. Bet cik samulsuši bija bruņinieki, kad viņi jau ieraudzīja cilvēku pūli, ko šis skats bija pievilcis, ar katru acumirkli pieaugam ap divričiem, pie kuņiem bija piesieti kustoņi; ar nebeidzamiem smiekliem tur viens otram uzsauca, ka zirgi, kuņi dēļ valsts taisoties sagāzties, esot jau dīriķim rokās! Apgājīs ap divričiem un aplūkojis nožēlojamos kustoņus, kuņi katru acumirkli, kā likās, taisījās sprāgt, junkurs apjucis teica: tie neesot tie zirgi, ko tas Kolhāzam atņēmis, bet kambarkungs Kuncis, paskatījies viņā ar neizsakāma niknuma pilnu skatienu, kuņš viņu sadragātu, ja tas būtu no dzelzs, un, atsitis mēteli, ka ordenis un ķēde nāca redzami, piegāja pie dīriķa un prasīja: vai tie esot tie zirgi, kuņus pieņēmis Vilsdrufas gans, un junkurs Vencelis no Tronkas, kam viņi piederot, pieprasījis turienes tiesām? Dīriķis, ūdens spaini rokā, aizņemts ar apaļa, paēduša zirga dzirdīšanu, kuņš vilka viņa rateļus, vaicāja: „Vai tie melnie?“ Nolicis spaini, viņš izņēma zirgam dzelzis no muts un teica: tos zirgus, kuņi esot piesieti pie ratiem, viņam esot pārdevis Hainiches cūkgans; kur tas viņus ņēmis un vai tie nākot no Vilsdrufas aitnieka, tā šis nezinot. „Viņam,” tas stāstīja, pacēlis atkal spaini un iespiedis to starp dīseli un celi: „viņam Vilsdrufas tiesas sulainis esot teicis, lai viņš tos atvedot uz Drēzdeni uz Tronku māju, bet junkuru, pie kā tas raidīts, saucot Kunci.” To teikdams, viņš aizgriezās ar ūdens paliekām, ko zirgs bija atstājis spainī pāri, un izlēja tās uz ielas bruģa. Kambarkungs, kuņš, izsmejošā pūļa skatienu ielenkts, nevarēja piedabūt tēviņu, kas nejutīgā dedzībā ņēmās gar savām darišanām, lai tas uz viņu paskatītos, teica, ka viņš esot kambarkungs Kuncis no Tronkas; bet zirgiem, kuņi tam jāved līdz, vajagot piederēt

viņa brālēnam junkuram; kāds ugunsgrēka laikā no Tronkenburgas izbēdzis kalps novedis tos pie Vilsdrufas aitnieka, un pašā sākumā šie divi zirgi piederējuši zirgu tirgotājam Kolhāzam! Viņš prasīja tēviņam, kas stāvēja kājas ieplētis un raustīja bikses uz augšu, vai viņš par to nekā nezino? Un vai Hainiches cūkgans, varbūt, no kā viss atkarājoties, neesot tos dabūjis no Vilsdrufas aitnieka vai no kāda trešā, kas tos savukārt no viņa nopircis.

Dīriķis, kuŗš pie ratiem nostājies, bija nolaidis ūdeni, atteica: šis ar zirgiem esot sūtīts uz Drēzdeni, lai Tronku namā par to saņemtu savu naudu. Ko viņš tur runā, tā šis nesaprotot un vai tie pirms Hainiches cūkgana piederējuši Pēterim vai Paulam, vai Vilsdrufas aitniekam, tas viņam, tā kā viņš tos neesot zadzis, esot vienalga. Un to pateicis, viņš gāja, ar pātagu šķērsām pār plato mūru, uz krogu laukuma malā, lai ieturētu brokastis, jo bija izsalcis.

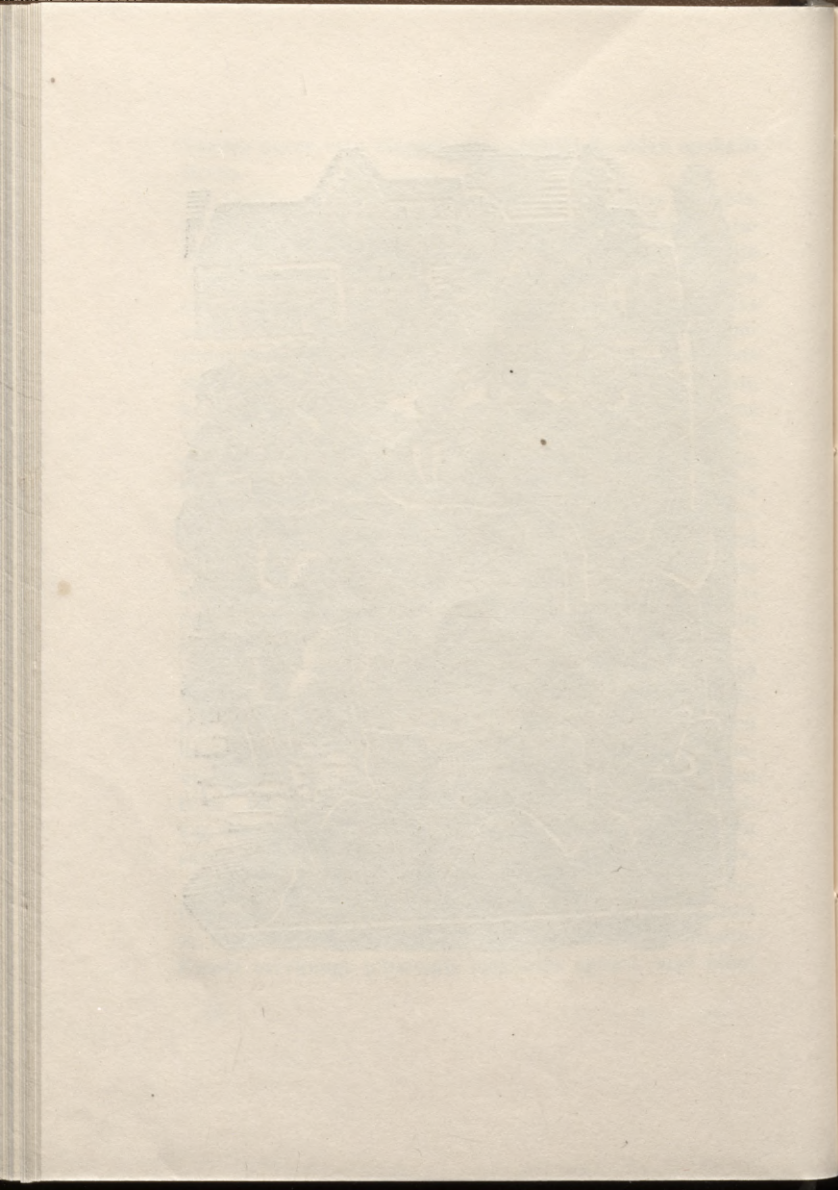
Kambarkungs, kuŗam nebija ne mazākās jausmas, ko lai viņš iesāk ar zirgiem, kuŗus Hainiches cūkgans pārdevis Debelnas dīriķim, ja tie nebūtu tie, uz kuŗiem velns caur Sakšiem jājis, lika junkuram teikt vārdu; bet kad šis bālām, drebošām lūpām atteica: visprātīgākais būtu zirgus nopirkt, vai viņi pieder Kolhāzam, vai nē, tad kambarkungs, lādēdams tēvu un māti, no kuŗiem tas dzimis, izgāja, mēteli atsītis, no ļaužu pulka ārā pilnīgā neziņā, ko viņam darīt, ko nedarīt. Viņš piesauca pie sevis brīvķungu fon Venku, kādu pazīstamu, kuŗš jāja pa ielu, un iespītējies neaiziet no laukuma, taisni tādēļ ka pūlis izsmiedams viņā noskatījās un ar mutei priekšā aizliktām kabatas drānām tik gaidīja uz viņa aiziešanu, lai laistu vaļā smieklus, tas lūdza viņu noiet pie lielkanclera grāfa

Vredes un ar viņa starpniecību atgādāt Kolhāzu apskatīt zirgus.

Gadījās, ka Kolhāzs patlaban, tiesas sulaiņa atsaukts, atradās lielkanclera istabā, lai dotu kādus paskaidrojumus par Licenē deponētām mantām, kādi no viņa bija vajadzīgi, kad brīvkungs ar tikko minēto nodomu ienāca pie tā istabā, un kamēr lielkanclers saīgušu seju piecēlās no sēdekļa un zirgu tirgotāju, kuŗa persona šim bija nepazīstama, ar papīriem, ko tas turēja rokā, atstāja pie malas stāvam, brīvkungs attēloja viņam nepatīkamo stāvokli, kuŗā atradās Tronkas kungi. Debeltas diriķis esot uz Vilsdrufas tiesas nepilnīgu pieprasījumu ieradies ar zirgiem, kuŗu stāvoklis esot tik bēdīgs, ka junkurs Vencelis šauboties atzīt viņus par Kolhāzam piederīgiem; tādēļ gadījumā, ja viņi tomēr no diriķa būtu jāpaņem, lai bruņinieku staļļos izmēģinātu, vai tos varbūt nevar atkal atkopt, iepriekš esot vajadzīgs, lai Kolhāzs pats savām acīm redz, ka minētais apstāklis stāv ārpus šaubām. „Tādēļ esiet tik laipni,“ viņš beidza, „likt zirgu tirgotāju kādiem sargiem aizvest no mājas uz tirgu, kur stāv zirgi.“ Lielkanclers teica, noņemdams brilles no deguna, ka viņš divkārt maldoties: pirmkārt, ja viņš domājis, ka minētais apstāklis neesot izdibināms citādi, kā ar Kolhāza acu liecību, kā arī, ja viņš iedomājoties, ka kanclera uzdevums esot, likt Kolhāzu sargiem aizvest, kur junkuram tīkas. Pie tam viņš stādīja viņam priekšā zirgu tirgotāju, kas stāvēja aiz viņa, un lūdza to, atkal nosēzdamies un savas brilles uzlikdams, griezties šai lietā pie viņa paša.

Kolhāzs, kuŗš ne ar vienu vaibstu neizrādīja, kas notiek viņa dvēselē, teica, ka esot ar mieru iet viņam līdzi uz tirgu apskatīt zirgus, kuŗus diriķis atvedis uz pilsētu. Kamēr brīvkungs pārsteigts apgriezās apkārt, viņš atkal

piegāja pie lielkanclera galda un pēc tam, kad tam no sava vēstuļu maka papīriem bija nodevis vairākas uz Licenes noguldījumu attiecīgas ziņas, atvadījās no viņa; brīvķungs, kuŗš pār visu seju pietvīcis bija piegājis pie loga, arī atsveicinājās no viņa un abi, triju Meisenes prinča pielikto kareivju pavadīti, devās cilvēku drūzmai cauri uz pils laukumu.

Kambarkungs Kuncis, kuŗš par spīti dažu draugu padomiem, kas bija sanākuši ap viņu, bija pūļa vidū palicis savā vietā pretim Debelnas dīriķim, piegāja, tiklīdz brīvķungs un zirgu tirgotājs atnāca, pēdējam klāt un prasīja viņam, ar lepnumu un cienību savu zobenu padusē turēdams: vai zirgi, kuŗi aiz ratiem stāvot, esot viņa? Zirgu tirgotājs, kad tas, rīmtīgi pagriezies, bija pacēlis cepuri pret kungu, kas viņu jautāja un kuŗa tas nepazina, viņam neatbildējis, visu bruņinieku pavadīts tuvojās dīriķa rateļiem un, no divpadsmit soļu liela attāluma pavīrsi apskatījis lopus, kuŗi uz kājām ļodzīdamies galvas uz zemi nokāruši stāvēja un neēda siena, ko dīriķis viņiem bija nolīcis priekšā, pagriezās atkal pret kambarkungu: „Cienīgs kungs! dīriķim ir taisnība; zirgi, kas piesieti pie viņa ratiem, pieder man!” To teicis, viņš, noskatījies visu kungu pulku, pacēla vēlreiz cepuri un devās savu sargu pavadīts atkal no laukuma projām.

To dzirdot kambarkungs ātriem soļiem, ka viņa bruņu cepures pušķis sadrebējās, piegāja pie dīriķa klāt un pameta viņam maku ar naudu, un kamēr tas, maku vienā rokā, ar svina suku atsukāja matus no pieres un aplūkoja naudu, viņš kādam kalpam pavēlēja atsiet zirgus un vest tos uz māju! Kalps, kuŗš kungam saucot ļaudīs bija atstājis draugus un radus, arī tiešām, mazliet nosarcis, pār lielu mēslu peļķi, kas tiem bija sakrājusies pie kājām,

piegāja zirgiem klāt; bet tiklīdz viņš bija pieķēries pie viņu pavadām tās atsiet vaļā, kad viņa brālēns, meistars Himbolts, jau sagrāba viņu aiz rokas un, teikdams: „Tu neaiztiksi tos ādeņus!” atsvieda no ratiem nost. Pagriezies nedrošiem soļiem pār mēslu pelķi pret kambarkungu, kuŗš stāvēja mēms par šo notikumu, viņš piebilda, lai tas sev pieņemot diriķi, kas tam izdarot tādus pakalpojumus. Kambarkungs, kuŗš, no dusmām šņākdams, meistaru bija acumirkli uzskatījis, apgriezās un sauca pār bruņinieku galvām, kuŗi viņam stāvēja apkārt, pēc sardzes, un tiklīdz no pils bija atnācis kāds virsnieks ar dažiem kūrfirsta miesas sargiem, viņš, īsi atstāstījis nekaunīgo musināšanu, kādu piekopjot šejienes pilsoņi, uzaicināja to apcietināt barvedi meistaru Himboltu. Viņš apsūdzēja to, sagrābis to pie krūtīm, ka tas aizticis viņa kalpu, kuŗš pēc viņa pavēles raisījis zirgus vaļā, un aizsviedis to no ratiem projām. Ar veiklu kustību atbrīvodamies un atstumdams kambarkungu, meistars teica: „Cienīgais kungs! aizrādīt divdesmit gadu vecam puisim, kas tam jādara, nenozīmē viņu uzmusināt! Pajautājiet viņam, vai tas pret paražām un pieklājību grib ķerties pie zirgiem, kuŗi piesieti pie ratiem; ja viņš pēc tā, ko es viņam teicu, ir ar mieru to darīt: lai notiek! Manis dēļ lai viņš tos tagad nobendē un dīrā nost.” To dzirdot, kambarkungs griezās pret kalpu un jautāja viņam: vai tas nesākšot viņa pavēli izpildīt un zirgus, kuŗi piederot Kolhāzam, nesiešot vaļā un nevedīšot uz māju? Un kad šis, ļaudis ieiedams, nedroši atbildēja, ka zirgi jāpataisot atkal godīgi, pirms to no viņa prasot, tad kambarkungs sekoja tam no muguras, norāva tam cepuri, kuŗu pušķoja viņa nama zīme, un, saminis cepuri kājām, izvilka no makstīm zobenu un aizdzina kalpu nikniem sitieniem no laukuma un sava die-

nesta uz pēdām projām. Meistars Himbolts sauca: „Vai gāzīsīt to slepkavnieku tūliņ zemē!” un kamēr pilsoņi, sašutuši par šo atgadījumu, sastājās kopā un aizspieda sardzi projām, viņš nogāza kambarkungu no mugurpuses zemē, noplēsa viņam mēteli, apkakli un bruņu cepuri, izgriezta viņam zobenu no rokas un nikni aizsvieda to tālu pār laukumu projām. Velti junkurs Vencelis, glābdamies no drūzmas, uzsauca bruņiniekiem, lai iet viņa brālēnam palīgā; pirms viņi bija spēruši soli, jau ļaužu drūzma bija viņus izklīdinājusi, tā ka kambarkungs, kušs krizdams bija ievainojis galvu, bija pilnīgi atdots pūļa dusmām. Nekas cits kā jātņieku kareivju pulka ierašanās, kuži nejauši jāja pār laukumu un kušus kūrfirsta miesas sargu virsnieks piesauca sev palīgā, nevarēja kambarkungu glābt. Virsnieks, izklīdinājis pūli, saņēma satricināto meistarū, un kamēr pāris jātņieku to aizgādāja uz cietumu, divi draugi pacēla nelaimīgo, asinīm aplāto kambarkungu no zemes un aizveda uz mājām. Tik nelaimīgu galu ņēma labi domātais un godīgais mēģinājums sagādāt zirgu tirgotājam gandarījumu par netaisnību, kāda tam bija nodarīta. Debēlnas dīriķis, kuža darišanas bija nokārtotas un kušs negribēja ilgāk uzkavēties, piesēja zirgus, kad ļaudis sāka izklīst, pie laternas staba, kur tie nostāvēja visu dienu, par izsmieklū ielas zēniem un dienas zagļiem, jo neviens par tiem nelikās zinis; tā kā apgādes un apkopšanas trūka, tad policijai bija jā rūpējas par viņiem, un naktij iestājoties tā atsaucā Drēzdenes dīriķi, lai tos līdz turpmākam rīkojumam ievietotu pilsētas dīrātavā.

Šis atgadījums, lai cik maz zirgu mietnieks patiesībā tanī bija vainojams, radīja tomēr zemē arī mērenākajos un labākajos viņa prāvas iznākumam ļoti bīstamu no-

skaņu. Ļaudis atzina, ka viņa attiecības pret valsti esot vienkārši nepaciešamas, un privātās mājās un atklātās vietās radās domas, ka esot labāk pastrādāt pie viņa acīm redzamu netaisnību un visu lietu atkal izbeigt, nekā piespriest viņam tik niecīgā lietā vienīgi viņa negantās ietiepības apmierināšanai izspītētu taisnību. Nabaga Kolhāzam par galīgu samaitāšanu lielkanclers pats aiz pārlieku liela taisnīguma un naida pret Tronku ģimeni, kas no tā cēlās, vēl palīdzēja šai noskaņai iesakņoties un izplatīties. Bija ļoti maz ticams, ka zirgus, par kuriem tagad gādāja Drēzdenes dīriķis, varēs kādreiz atkopt tai izskatā, kādā tie nākuši no Kolhāzenbrikas staļļiem; bet, ja arī pieņem, ka prātīgi un rūpīgi kopjot, tas būtu panākams: kauns, kas ar to pašreizējos apstākļos krīta uz junkura ģimeni, bija tik liels, ka ievērojot sabiedrisko nozīmi, kuŗa tai kā pirmajai dižciltīgākai piederēja zemē, visērtāk un visprātīgāk likās atlīdzību par zirgiem noteikt naudā. Tomēr uz vēstuli, kuŗā prezidents, grāfs Kalheims, kambarkunga vārdā, kuŗu aizkavēja slimība, izteica lielkancleram šo priekšlikumu, tas gan Kolhāzam aizlaida rakstu, kuŗā deva viņam padomu, ja tas šo piedāvājumu saņemtu, nelaist to no rokām, bet prezidentu pašu tas lūdza aiztaupīt viņam privātuzdevumus šai lietā un lika kambarkungam griezties tieši pie zirgu tirgotāja, kuŗu tas viņam ieteica kā ļoti piekāpīgu un pazemīgu cilvēku. Zirgu tirgotājs, kuŗa gribu atgadījums uz tirgus bija patiesībā lauzis, gaidīja tik vairs, pēc lielkanclera padoma, uz izrunāšanos no junkura vai viņa piederīgo puses, lai viņiem tiešām labprāt piedotu visu notikušo, bet taisni šo izrunāšanos uzsākt bija lepņajiem bruņiniekiem par grūtu, un dziļi sarūgtināti par atbildi, kādu tie bija saņēmuši no lielkanclera, viņi parādīja to kūrfirstam, kad tas

nākošās dienas rītā atnāca uz kambarkunga istabu apmeklēt viņu, jo tas savu ievainojumu dēļ gulēja uz gultas. Sava stāvokļa dēļ vārgā un aizkustinātā balsī kambarkungs jautāja viņam, vai tam, kad tas jau savu dzīvību licis uz spēles, lai šo lietu iegrozītu viņam pa prātam, vēl arī savs gods jāļaujot pasaulei nopelt un ar lūgumu pēc izlīdzināšanās un piekāpības jāgriezoties pie vīra, kas viņam un viņa ģimenei atnesis tādu kaunu un negodu, kāds vien domājams. Kūrfirsts, izlasījis vēstuli, apjucis prasīja grāfam Kalheimam: vai tribunālam neesot tiesība bez kādām pārrunām ar Kolhāzu nostāties uz tā viedokļa, ka zirgi vairs nav atkopjami un uz tā pamata taisīt spriedumu, it kā tie būtu beigti — ka par viņiem jāatlīdzina naudā? Grāfs Kalheims atbildēja: „Cienīgs kungs, viņi ir beigti: valststiesiskā nozīmē viņi ir beigti, tādēļ ka tiem nav nekādas vērtības, un būs arī pilnīgi beigti, pirms tos no dīrātavas pārvedīs bruņinieku staļos.“ Uz to kūrfirsts, noglabādams vēstuli, teica, ka viņš pats par to runāšot ar lielkancleru, apmierināja kambarkungu, kuŗš, sēdus piecēlies, pateicīgi satvēra viņa roku, un, ieteicis vēl viņam rūpēties par savu veselību, viņš ar lielu labvēlību piecēlās no sēdekļa un izgāja no istabas.

Tāds bija lietu stāvoklis Drēzdenē, kad pār nabaga Kolhāzu no Licenes savilkās kopā vēl otrs, lielāks negaiss, kuŗa spērienu ļaunprātīgie bruņinieki prata diezgan gudri novadīt uz viņa nelaimīgās galvas. Kāds Johans Nagelšmits, no tiem kalpiem, kuŗus zirgu tirgotājs bija salasījis kopā un pēc kūrfirsta amnestijas iznākšanas atkal atlaidis, bija atzinis par derīgu nedaudz nedēļas vēlāk pie Bohēmijas robežas par jaunu savākt kopā daļu no šiem diedelniekiem, kam prāts nesās uz visādiem kauna darbiem, un uz savu roku turpināt amatu, ko Kolhāzs tam

bija ierādījis. Šis nekrietnais tēviņš, vienkārt, lai iedvestu bailes gūstītājiem, kas tam bija uz pēdām, otrkārt, lai parastā veidā pavadinātu ļaudis uz līdzjutību savām nelietībām, saucās par Kolhāza vietnieku un no sava kunga noskatītā gudrībā izlaida baumas, ka vairākiem uz dzimteni mierīgi atpakaļpārgājušiem kalpiem nav tikusi ievērota amnestija, jā, un Kolhāzs pats, nedzirdētā kārtā pārkāpjot vārdu, Drēzdenē nonākot apcietināts un aplikts sargiem; tā ka plakātos, kuŗi Kolhāza plakātiem bija gluži līdzīgi, viņa slepkavu un dedzinātāju banda iztēlojās par kara pulku, kas radies vienīgi Dievam par godu un aicināts būt nomodā, ka tiek izpildīta kūrfirsta solītā amnestija. Viss tas, kā jau teikts, nepavisam netika darīts Dievam par godu vai aiz mīlestības uz Kolhāzu, kuŗa liktenis tiem bija pilnīgi vienaldzīgs, bet lai šādu sagrozījumu aizsegā jo nesodītāk un ērtāk varētu dedzināt un laupīt. Bruņinieki, tiklīdz pirmās ziņas par to atnāca uz Drēzdeni, nevarēja ne valdīt sava prieka par šo notikumu, kas visu lietu nostādīja citādā gaismā. Gudri un pārmetoši atpakaļ atskatīdamies, viņi atgādināja kļūdu, kāda, par spīti viņu neatlaidīgajiem vairākkārtīgajiem biedinājumiem, izdarīta, piešķirot Kolhāzam amnestiju, it kā ar to visādas šķiras neliešiem gribētu dot zīmi darīt viņam pakal; un negribēdami ticēt Nagelšmita izskaidrojumam, ka tas ķeries pie ieročiem vienīgi sava apspiestā kunga pabalstīšanai un drošībai, izteica pat tādas domas, ka visas šīs parādības nav nekas cits, kā Kolhāza izrīkots pasākums, lai iedvestu valdībai bailes un panāktu un paātrinātu savai trakai ietiepībai punktu pa punktam piemērotu spriedumu. Dzērienu devējs Hinča kungs gāja pat tik tālu, ka dažiemedību junkuriem un galma kungiem, kas pēc ēšanas kūrfirsta priekšistabā

bija sanākuši viņam apkārt, iztēloja Licenes laupītāju pulka atlaišanu kā nejēdzīgu acu apmānīšanu; un izsmie-
dams lielkanclera taisnības mīlestību, viņš ar dažiem at-
jautīgi apgaismotiem apstākļiem pierādīja, ka banda vēl
tagad, tāpat kā agrāk, uzturoties kūrfirsta mežos un gai-
dot tik uz zirgu mietnieka mājienu, lai no jauna no turie-
nes izlauztos ar uguni un zobenu.

Meisenes princis Kristjerns, būdams stipri nemierā
ar tādu lietas virzienu, kas ļoti sajūtāmā kārtā draudēja
aptraipīt viņa kunga slavu, devās tūlīņ pie viņa uz pili
un, skaidri nomanīdams bruņinieku intereses gāzt Kol-
hāzu, ja iespējams, uz jaunu nozlegumu pamata, viņš iz-
lūdzās no tā atļauju uz vietas noklaušināt zirgu tirgotāju.
Drusku nepatīkami pārsteigts, ka atsūtīts sargs to aizved
uz apgabala pārvaldi, Kolhāzs aizgāja turp ar saviem di-
viem mazajiem zēniem, Indriķi un Leopoldu, uz rokas;
kalps Šternbalds bija dienu iepriekš ar viņa pieciem bēr-
niem pārbraucis no Meklenburgas, kur tie bija uzturēju-
šies, un dažādas domas, kuŗas atstāstīt būtu par garu,
spieda viņu pacelt zēnus, kad tie, viņam aizejot, bērna
asaras raudādami, to lūdza, un ņemt tos līdz uz noprati-
nāšanu. Labvēlīgi apskatījis bērnus, kuŗus Kolhāzs bija
nosēdinājis sev līdzās, un draudzīgi apprasījies par viņu
vecumu un vārdu, princis viņam izstāstīja, cik brīvi viņa
bijušais kalps Nagelšmits rīkojoties pa Rūdas kalnāja
ielejām, un pasniedzis tam viņa tā sauktos mandātus,
viņš to uzaicināja, lai saka pret tiem, kas tam savai at-
taisnošanai par labu būtu sakāms. Lai kā arī zirgu tirgo-
tājs par šiem nekaunīgiem un nodevīgiem papīriem sa-
bijās, viņam tomēr tik godīga vīra priekšā, kāds bija
princis, nenācās grūti apmierinoši izskaidrot, cik nepa-
matoti pret viņu sameklētie apvainojumi. Ne tikvien kā

viņam, kā tas piezīmēja, lietas tagadējā stāvoklī, savas prāvas izšķiršanai, kuŗa norisinoties visvēlamākā kārtībā, neesot vajadzīga palīdzība no kāda trešā puses: no pāris rakstiem, kuŗi tam bija klāt un kuŗus tas princim uzrādīja, bija izredzama pat gluži sevišķa neiespējamība, ka Nagelšmits no sirds būtu gatavs sniegt viņam tādu palīdzību, jo tas šo tēviņu par kādu atklāti izdarītu vardarbību un citām negantībām bija neilgi pirms pulka atlaišanas gribējis Licenē likt pakārt, kad viņu, pārtraukdama visus sakarus, bija izglābusi vienīgi kūrfirsta amnestija, un abi dienu pēc tam bija izšķīrušies kā nāvīgi ienaidnieki. Pieņemdams prinča priekšlikumu, Kolhāzs sēdās un uzrakstīja Nagelšmitam rakstu, kuŗā viņa apgalvojumu, ka tas sacēlies viņam un viņa pulkam lauztās amnestijas uzturēšanai, pasludināja par nekaunīgu un neģēlīgu izdomājumu; teica viņam, ka Drēzdenē ienākot neesot ne apcietināts, ne aplikts sargiem, un arī viņa prāva norisinoties taisni tā, kā viņš to vēloties; un viņu, par Rūdas kalnājos pēc amnestijas izsludināšanas izdarītām slepkavībām un dedzināšanām, ap viņu salasītai bandai par biedināšanu, novēlēja pilnīgai likumu atriebībai. Tam tika pievienoti daži kriminālizmeklēšanas fragmenti, kuŗu zirgu tirgotājs par augšā minētiem kauna darbiem bija licis Licenes pilī ievadīt, tautai par pamācību, ka šo nelieša tēviņu jau toreiz gaidījušas karātavas un ka viņu, kā jau teikts, izglābusi vienīgi kūrfirsta izdotā patente.

Par to princis apmierināja Kolhāzu sakarā ar aizdomām, ko tam, apstākļu spiesti, bija šinī izmeklēšanā atraduši par vajadzīgu izteikt; apgalvoja viņam, ka, kamēr šis būšot Drēzdenē, dotā amnestija viņam nekādā ziņā netikšot lauzta, sniedza zēniem vēlreiz roku, apdāvinājīs

tos ar augļiem no sava galda un, atsveicinājies no Kolhāza, atlaida viņu.

Lielkanclers, kuŗš tomēr redzēja briesmas, kas savilkās pār Kolhāzu, darīja ko spēdams, lai novestu galā viņa lietu, pirms jauni notikumi to sajauc un sarežģī; bet tieši to vēlējās un centās panākt valstsgudrie bruņinieki, un kamēr tie agrāk klusu ciezdami bija atzinuši savu vainu, cenzdamies ar savu pretestību tikai panākt vieglāku spriedumu, viņi sāka tagad, viltīgi izmanīgā kārtā izgrozīdamies, pilnīgi nollegt pašu vainu. Te viņi atsaucās, ka Kolhāza zirgi aizturēti Tronkenburgā vienīgi aiz pils pārvaldnieka un vagara varmācības, par kuŗu junkurs nezinājis nekā, vai tikai ko neskaidru; te viņi apgalvoja, ka zirgi jau paņēmot bijuši slimi ar stipru un bīstamu kāsu un turklāt atsaucās uz lieciniekiem, kuŗus tie solījās atgādāt šurp, un kad viņi ar šiem pierādījumiem pēc pamatīgām izmeklēšanām un izskaidrojumiem bija izsisti no sliedēm, tie pienesa pat kūrfirsta ediktu, kuŗā pirms divpadsmit gadu ilga laika, mājkustoņu slimību dēļ, patiešām bija aizliegta zirgu ievēšana no Brandenburgas Sakšos: par pilnīgi skaidru pierādījumu, ka junkuram ne tikvien bijis atļauts, bet ka tas taisni bijis viņa pienākums aizturēt Kolhāza pār robežu vedamos zirgus.

Kolhāzs, kas pa tam pirkšanas ceļā pretniecīgu radušos zaudējumu atlīdzību bija ieguvis no Kolhāzenbrikas krietnā vecākā savu lopu muižu atpakaļ, vēlējās, kā likās, šo lietu likumīgas apstiprināšanas dēļ aizceļot uz kādām dienām no Drēzdenes uz savu dzimteni; tomēr šai lēmumā, par ko mēs nešaubāmies, mazāk bija vainīgas augšā minētās darīšanas, lai cik steidzamas tās arī būtu ziemas sējas izrīkošanai, nekā nodoms tik savādos un šaubīgos

apstākļos pārliecināties par savu stāvokli. Varbūt tur darbojās līdz arī vēl citi iemesli, kuŗus mēs atstājam uzminēt katram, kas pazīst savu sirdi. Tādēļ, atstājis viņam pieliktos sargus, viņš devās pie lielkanclera un ziņoja tam, vecākā vēstulēm rokās, ka, ja viņš, kā tas rādoties, pie tiesas neesot nepieciešami vajadzīgs, tas gribot izbraukt no pilsētas un uz astoņām līdz divpadsmit dienām, kuŗu laikā tas apsolījās būt atpakaļ, aizceļot uz Brandenburgu. Neapmierinātu un domīgu seju uz zemi skatīdamies, lielkanclers atteica: viņam jāatzīstoties, ka viņa klātbūtne taisni tagad esot vajadzīgāka nekā jebkad, tādēļ ka tiesai pretējās puses viltīgo un izmanīgo izrunu dēļ viņa liecība un paskaidrojumi esot vajadzīgi tūkstoš dažādos iepriekš neparedzamos gadījumos; tomēr kad Kolhāzs noraidīja viņu pie sava advokāta, kas labi pārzināja prāvu, un ar pieklājīgu neatlaidību pastāvēja uz savu lūgumu, apsoliņdams ierobežoties ar astoņām dienām, lielkanclers, viņu atlaizdams, pēc brīža īsi teica: viņš cerot, ka tas sev šādam nolūkam izlūgšot pasi no Meisenes prinča Kristjerna.

Kolhāzs, kuŗš lielkanclera sejā labi mēcēja lasīt, savā nodomā vēl iestiprināts, turpat uz vietas apsēdās un, neuzdodams nekāda iemesla, lūdza Meisenes princim kā apgabala priekšniekam pasi uz astoņām dienām uz Kolhāzenbriku un atpakaļ. Uz šo rakstu viņš saņēma pils komandanta brīvkunga Zigfrīda fon Venka parakstītu apgabala pārvaldes lēmumu ar šādu saturu: viņa lūgums pēc pases uz Kolhāzenbriku tikšot kūrfirsta augstībai likts priekšā, ar kuŗa visaugstāko atļauju, tiklīdz tā būšot saņemta, viņam pasi piesūtīšot.

Kolhāzam apjautājoties pie sava advokāta, kā tas nākoties, ka apgabala pārvaldes lēmumu parakstījis kāds

brīvkungs Zīgfrīds fon Venks un ne Meisenes princis Kristjers, pie kuŗa tas griezies, viņš saņēma atbildi, ka princis uz trim dienām aizceļojis uz savām muižām un pārvaldes darīšanas pa viņa prombūtnes laiku nodotas pils komandantam brīvkungam Zīgfrīdam fon Venkam, kas ir brālēns augstāk minētam kungam ar līdzīgu vārdu.

Kolhāzs, kuŗam sirds visu šo apstākļu dēļ sāka nemierīgi pukstēt, izgaidījās vairāk dienu uz sava, valdnieka personai ar tik dīvainiem kavēkļiem priekšā celtā lūguma iznākumu; bet pagāja nedēļa, un pagāja vēl ilgāks laiks, un nebija ne šī lēmuma, ne tribunāla sprieduma, lai cik noteikti tas viņam arī bija solīts; tā viņš divpadsmitajā dienā, cieši apņēmies izzināt valdības nolūkus ar sevi, lai tie būtu kādi būdami, sēdās un steldzamā iesniegumā par jaunu lūdza apgabala pārvaldei pieprasīto pasi. Bet cik pārsteigts viņš bija, kad tas nākošās dienas vakarā, kas tāpat bija pagājusi, neatnesdama gaidītās atbildes, pārlikdams savu stāvokli, sevišķi doktora Lutera viņam izgādāto amnestiju, domās nogrimis paspēra soli pie savas dibenistabiņas loga un mazajā pagalmā stāvošajā blakus ēkā neredzēja sargu, kuŗus, viņam ierodoties, tam bija pielicis Meisenes princis. Vecais mājas sargs Tomass, kuŗam tas, piesaucis viņu klāt, jautāja, ko tas nozīmējot, nopūzdamies atbildēja viņam: „Kungs! Kaut kas nav tā, kā tam vajadzētu būt; kareivji, kuŗu šodien ir vairāk nekā parasts, ir, naktij iestājoties, izdalījušies ap visu māju: divi ar vairogiem un šķēpu stāv pie āra durvīm uz ielas, divi pie pakalduurvīm dārzā: un vēl divi citi guļ priekšzālē uz salmu kūļa un saka, ka šie turpat arī gulēšot pa nakti.“

Nobālis Kolhāzs nogriezās un atteica: „tas esot vienalga, ja tik viņi te esot, un lai viņš kareivjiem, tiklīdz tas

izejot priekšnamā, noliekot uguni, ka tie var redzēt.“ Kad viņš pēc tam vēl, izlikdamies, ka tam kāds trauks izlejams, bija atvēris priekšējā loga slēgi un pārliecinājies, ka lietas ir tādas, kā tam vecais bija stāstījis — jo patlaban, bez trokšņa nomainot, tika atjaunota sardze, par ko līdz šim, kamēr tā pastāvēja, neviens vēl nebija domājis — viņš nolikās gultā, lai gan tam nemaz nenāca miegs, un tam tūliņ bija gatavs lēmums nākošai dienai. Jo vismazāk viņš valdībai, ar kuŗu tam bija darīšana, novēlēja, lai tās rīcība izskatītos taisna, kamēr patiesībā tā lauza amnestiju, ko viņam bija solījusi; un ja viņam tiešām bija jābūt cietumniekam, par ko vairs nebija ko šaubīties, tad viņš no tās arī gribēja izdabūt skaidru un atklātu paskaidrojumu, ka tas tā ir.

Tiklīdz atausa nākošās dienas rīts, viņš lika savam kalpam Šternbaldam iejūgt zirgus un piebraukt priekšā, lai, kā viņš uzdeva, brauktu pie Lokvicas pārvaldnieka, kuŗš ar viņu, kā ar vecu pazīstamu, dažas dienas atpakaļ Drēzdenē bija runājis un viņu ar bērniem ielūdzis to kādreiz apmeklēt. Kareivji, kuŗi, galvas kopā sabāzuši, noskatījās kustībā, kas mājā no tā cēlās, aizsūtīja vienu no sava vidus slepeni uz pilsētu, un pēc nedaudz minūtēm ieradās kāds guberniāloficiants vairāku ķērāju priekšgalā un, it kā viņam tur būtu kāda darīšana, iegāja iepretējā mājā. Kolhāzs, ar savu zēnu apģērbšanu nodarbodamies, arī manīja šīs kustības un ar nodomu lika ratus turēt mājas priekšā ilgāk, nekā tas būtu vajadzīgs; tiklīdz policijas sarīkošanās bija galā, viņš, nelikdamies par to zinis, izgāja ar saviem bērniem ārā mājas priekšā un, gaŗāmejojot pateicis kareivju pulciņam, kuŗš stāvēja durvīs, ka viņiem nav tam jānāk līdz, iecēla zēnus ratos un skūpstīja un priecināja mazās meitenes, kuŗas raudāja,

jo tām pēc viņa pavēles bija jāpaliek pie vecā mājsarga meitas. Tikko viņš pats bija iekāpis ratos, no iepretējās mājas pie viņa iznāca guberniāloficiants ar savu ķērāju baru un prasīja viņam: uz kurieni viņš gribot braukt? Uz Kolhāza atbildi, ka viņš gribot braukt pie sava drauga Lokvicas pārvaldnieka, kuŗš viņu pirms dažām dienām ielūdzis ar viņa abiem zēniem pie sevis uz laukiem, guberniāloficiants atteica, ka tādā gadījumā viņam dažus acumirkļus jāuzgaidot, tādēļ ka pēc Meisenes prinča pavēles viņu pavadišot daži zemes sargi jāšus. Kolhāzs smaidīdams vaicāja no ratiem: vai viņš domājot, ka drauga namā, kuŗš uz vienu dienu piesolījies viņu uzņemt pie sava galda, viņa persona neesot droša? Oficiants jautrā un patīkamā kārtā atteica, ka briesmas gan neesot visai lielas, pēc tam piebilzdams, ka zemes sargi tam arī nekādā ziņā nebūšot par nastu. Kolhāzs nopietni atbildēja, ka Meisenes princis, viņam uz Drēzdeni atnākot, atstājis viņam brīvību pēc savas gribas izlietot vai neizlietot sargus, un kad oficiants par šo apstākli brīnījās un uzmanīgos izteicienos atsaucās uz paražu visā viņa uzturēšanās laikā, zirgu tirgotājs pastāstīja viņam notikumu, kuŗa dēļ viņa mājā nolikti sargi. Oficiants apgalvoja viņam, ka pils komandanta brīvkunga fon Venka pavēles, kuŗš acumirkļi esot policijas priekšnieks, uzliekot viņam par pienākumu pastāvīgu viņa personas apsardzību un lūdza viņu, ja tas ar pavadišanu neesot mierā, aiziet pašam uz apgabala pārvaldi un noskaidrot pārpratumu, kas šai lietā cēlies. Pamētis runīgu skatienu uz oficiantu un apņēmies vienādi vai otrādi tikt pie skaidrības, Kolhāzs teica, ka viņš tā darīšot, izkāpa pukstošu sirdi no ratiem, lika mājas sargam bērnus ienest priekšnamā un,

kamēr kalps ar pajūgu palika mājas priekšā gaidām, devās ar oficiantu un viņa sargiem uz pārvaldes namu.

Izrādījās, ka pils komandants brīvkungs Venks patlaban bija aizņemts ar iepriekšējā vakarā ievestās Nagelšmita kalpu bandas apskatīšanu, kas bija saķerti Leipcīgas tuvumā, un bruņinieki, kuŗi bija pie viņa, izvaicāja šos tēviņus par dažādām lietām, kuŗas labprāt būtu no viņiem dzirdējuši, kad zirgu tirgotājs ar saviem pavadoņiem iegāja pie viņa zālē. Tikko ieraudzījis zirgu tirgotāju, brīvkungs, bruņiniekiem piepeši apklustot un pārstājot noklaušināt kalpus, gāja viņam tūliņ klāt un prasīja viņam: ko viņš gribot? un kad zirgu tirgotājs viņam goddevīgā kārtā bija izstāstījis savu nodomu pie pārvaldnieka Lokvicā ēst pusdienu un savu vēlēšanos atstāt mājā zemes sargus, kuŗi viņam pie tam neesot vajadzīgi, brīvkungs atbildēja, krāsu sejā mainīdams un, kā likās, norīdams pavisam citus vārdus: viņš darītu labāk, ja tas klusu paliktu mājā un pagaidām vēl atliktu mielastu pie Lokvicas pārvaldnieka. Un pārtraukdams katru sarunu, viņš pagriezās pret oficiantu un teica tam, ka viņa pavēle, kuŗu tas izdevis attiecībā uz šo vīru, paliek spēkā un ka tas pilsētu nedrīkst atstāt citādi, kā sešu zemes sargu jāšus pavadīts.

Kolhāzs vaicāja, vai viņš esot cietumnieks un vai viņam jāticot, ka esot lauzta viņam svinīgi visas pasaules priekšā solītā amnestija, uz ko brīvkungs piepeši sarkans kā uguns pagriezās pret viņu un, piegājis viņam cieši klāt un viņam acīs skatīdamies, atbildēja: „Jā, jā, jā!” — uzgrieza viņam muguru, atstāja viņu stāvam un piegāja atkal pie Nagelšmita kalpiem.

Tad Kolhāzs izgāja no zāles un, lai gan viņš ieskaitīja, ka tas bēgšanu, vienīgo glābšanas līdzekli, kas tam

palika pāri, ar soļiem, ko tas spēris, bija padarījis ļoti grūtu, viņš tomēr savu izturēšanos atzina par pareizu, jo viņš tagad arī no savas puses uzskatīja sevi par atsvabinātu no pienākuma turēties pie amnestijas noteikumiem. Mājās pārnācis, viņš lika izjūgt zirgus un guberniāloficianta pavadībā dziļi noskumis un satricināts aizgāja uz savu istabu; un kamēr šis vīrs tādā kārtā, ka tas zirgu tirgotājā sacēla riebumu, apgalvoja, ka tas viss katrā ziņā dibinoties uz pārpratuma, kas drīzā laikā noskaidrošoties, ķērāji uz viņa mājienu aizbultēja visas durvis, kuŗas veda no dzīvokļa uz āru, pie kam oficiants viņu drošināja, ka viņš galvenās priekšdurvis tāpat kā līdz šim pēc savas patikas varot lietot.

Pa to starpu Nagelšmitu Rūdas kalnāja mežos tā bija ielenkuši ķērāji un zemes sargi, ka viņam, galīgi trūkstot palīgīdzekļiem tās lomas veikšanai, kādu tas bija uzņēmies, ienāca prātā domas Kolhāzu patiešām saistīt pie lietas; un tā kā tas par viņa prāvas stāvokli Drēzdenē no kāda ceļinieka, kuŗš bija gājis pa ceļu, bija ieguvis diezgan sīkas ziņas, tad viņš, par spīti atklātam ienaidam, kas pastāvēja viņu starpā, cerēja zirgu tirgotāju piedabūt stāties no jauna ar viņu sakarā. Tādēļ viņš nosūtīja pie viņa kalpu ar tikko salasāmā vācu valodā sastādītu šāda satūra rakstu: Ja Kolhāzs gribot nākt uz Altenburgu un atkal uzņemties vadīt pulku, kas tur no atlaistā pulka atliekām salasījies kopā, tad viņš esot ar mieru ar zirgiem, ļaudīm un naudu palīdzēt viņam izbēgt no gūsta Drēzdenē; pie kam tas viņam apsoliĶa būt turpmāk paklausīgs un vispār godīgāks un labāks nekā agrāk, un par savas uzticības un padevības pierādījumu piedāvāĶs nākt pats uz Drēzdenes apkārtni, lai panāktu viņa atsvabināšanu no cietuma. Par nelaimi cilvēks, kuŗam bija

uzdots šo vēstuli nogādāt, kādā ciemā, netālu no Drēzdenes, pakrita nejaukos krampjos, kas tam atkārtojās jau no jaunības, pie kam ļaudis, kuŗi tam nāca palīgā, atrada vēstuli, kas tam bija vamzī, bet viņu pašu, tiklīdz tas bija atguvies, arestēja un ar sargiem liela ļaužu pulka pavādītu, nosūtīja uz apgabala pārvaldi. Tikko pils komandants fon Venks bija izlasījis šo vēstuli, viņš bez kavēšanās devās pie kūrfirsta uz pili, kur atrada priekšā Kunča un Hinča kungus, no kuŗiem pirmais bija atkal izveseļojies no saviem ievainojumiem, kā arī valsts kancelejas prezidentu grāfu Kalheimu. Kungi bija tais domās, ka Kolhāzs tūliņ jāarestē un jāsauc pie atbildības uz tā pamata, ka tas slepeni sazinājies ar Nagelšmitu; viņi pierādīja, ka tāda vēstule nevarētu būt rakstīta, ja iepriekš nebūtu saņemtas tādas pašas no zirgu tirgotāja puses, un ja vispār viņu starpā jaunu šausmu izperināšanai nepastāvētu ļauns un noziedzīgs sakars.

Kūrfirsts stipri liedzās vienīgi uz šīs vēstules pamata lauzt Kolhāzam brīvības solījumu, ko tas viņam bija devis; viņš daudz vairāk bija tanīs domās, ka no Nagelšmita vēstules savā ziņā izredzama varbūtība, ka nekāds iepriekšējs sakars viņu starpā nav pastāvējis, un viss, ko viņš, lai par to tiktu skaidrībā, uz prezidenta priekšlikumu, lai gan pēc lielas vilcināšanās, nolēma, bija ļaut Nagelšmita sūtītam kalpam, it kā tas būtu brīvs kā agrāk, nodot viņam vēstuli un pārliecināties, vai viņš tam atbildēs. Tādēļ kalps, kuŗu bija iebāzuši cietumā, otrā rītā tika aizvests uz pārvaldi, kur pils komandants tam atkal atdeva vēstuli un, apsolijs viņam, ka tas būs brīvs un ka viņam atlaidīs sodu, ko tas izpelnījies, lika viņam rakstu, it kā nekas nebūtu atgadījies, nodot zirgu tirgotājam; un šis tēviņš tūliņ arī ļāvās izlietoties šai neglītajā viltībā

un taisīti slepenā kārtā, ar to izrunu, ka tam pārdodami vēži, kuŗus tam guberniāloficiants tirgū bija pagādājis, iegāja pie Kolhāza istabā.

Kolhāzs, kuŗš, kamēr bērni rotājās ar vēžiem, lasīja vēstuli, citos apstākļos, saprotams, būtu paņēmis blēdi aiz apkakles un nodevis kareivjiem, kuŗi stāvēja pie viņa durvīm, bet tā kā sabiedrības tagadējā noskaņā bija iespējams, ka arī pat šis solis tiktu vienaldzīgi iztulkots, un viņš bija pilnīgi pārliecinājies, ka nekas pasaulē nevarēja viņu izglābt no lietas, kuŗā tas bija sapinies: tad viņš skumjām acīm noraudzījās šī cilvēka viņam labi pazīstamajā sejā, vaicāja viņam, kur tas dzīvojot, un lika tam pēc kādām stundām atkal atnākt šurp, kad tas gribēja pateikt viņam lēmumu attiecībā uz viņa kungu. Viņš lika Šternbaldam, kuŗš nejauši iegādājās durvis, nopirkt kādus vēžus no vīra, kuŗš bija istabā, un kad šī lieta bija nodarīta un abi, viens otra nepazīdami, bija aizgājuši, viņš sēdās un norakstīja Nagelšmitam šāda satura vēstuli: Vispirms, ka tas pieņemot viņa priekšlikumu uzņemties viņa pulka virsvadību Altenburgā; šis lai tādēļ viņa atsvabināšanai no pagaidu apcietinājuma, kuŗā tas ar saviem pieciem bērniem tiekot turēts, nosūtot viņam ratus ar diviem zirgiem uz Neištati pie Drēzdenes; un ka viņam arī, lai ātrāk tiktu uz priekšu, esot vajadzīgs vēl viens divzirgu pajūgs ceļā uz Vitenbergu, jo vienīgi ar tādu likumu, aiz iemesliem, kuŗi neesot tik viegli izstāstāmi, viņš varot tikt pie viņa; ka viņš kareivjus, kas viņu apsargājot, gan domājot ar naudu dabūt savā pusē, bet gadījumā, ja būtu vajadzīga vara, viņš prasot, lai Neištātē pie Drēzdenes uzturas pāris drosmīgu, saprātīgu un labi apbruņotu kalpu; ka viņš tam visu ar šīm darīšanām savienoto izdevumu segšanai piesūtot ar kalpu vīstokli ar div-

desmit zelta kronām, par kuŗu izdošanu taŗ pēc nodarītas lietas ar viņu aprēķināŗoties; ka citādi viņŗ nevēloties viņa klātbūtnes pie savas atsvabināŗšanas Drēzdenē, tādēļ ka tā neesot vajadzīga, pat tam drīzāk noteikti pavēlot palikt turpat Altenburgā un pagaidām vadīt bandu, kuŗa nevarot būt bez vadoņa. — Œo vēstuli, kad kalps pret vakaru atnāca, nodeva viņam, pats viņu bagātīgi apdāvināja un pieteica viņam to labi sargāt. —

Viņa nodoms bija doties ar saviem pieciem bērniem uz Hamburgu un no turienes aizbraukt ar kuŗi uz austrumiem vai Rītidiju, vai cik tālu zilā debess klājās pār citiem cilvēkiem un ne pār tiem, ko viņŗ pazina; no zirgu atkopšanas viņŗ savā bēdu dziļi nomāktajā dvēselē bija atteicies arī neatkarīgi no tā, ka viņam riebās tādēļ uzskāt kaut ko kopīgi ar Nagelšmitu.

Tikko Œis cilvēks bija atbildi nonesis pils komandantam, lielkancleru atcēla, grāfu Kalheimu iecēla viņa vietā par tribunāla Œefu un Kolhāzu pēc kūrfirsta pavēles arestēja un smagās vaŗās ieslēgtu aizveda uz pilsētas torņiem. Viņu sauca pie atbildības uz Œis vēstules pamata, kuŗa tika piesista visos pilsētas stūŗos, un tā kā viņŗ tribunāla priekŗā uz jautājumu, vai viņŗ Œo rok rakstu pazīst, padomniekam, kuŗŗ viņam to turēja priekŗā, atbildēja: „Jā!” bet par atbildi jautājumam, vai viņŗ zinot teikt kaut ko sev par labu, atteica: „Nē!” tad viņam piesprieda, ka bendes kalpiem viņŗ jāknaiba ar nokarsētām knaiblēm, jāsarauŗa četros gabalos un viņa miesas jāsadzina starp ratu un karātavām.

Tādā stāvoklī atradās nabaga Kolhāza lieta Drēzdenē, kad Brandenburgas kūrfirsts uzstājās par viņa glābšanu no pārspēka un ļaunprātības rokām un turienes kūrfirsta valstskanceļejai iesniegtā rakstā pieprasīja viņu kā

Brandenburgas pavalstnieku. Jo krietnais pilsētas galva, Geizavas Indriķis, reiz pastaigājoties gar Šprē upes kras-
tiem, bija viņam izstāstījis šī savādā, ne gluži peļamā
vīra stāstu, pie kam viņš, pārsteigtā kunga jautājumū
spiests, nebija varējis nepieņinēt vainu, kas viņa liel-
kanclera grāfa Zigrīda fon Kalheima nepienācīgās rīcī-
bas dēļ gulstoties arī uz viņa personu; par to dziļi uz-
traukts, kūrfirsts lielkancleru, kad tas viņam bija prasījis
paskaidrojumu un atzinis, ka pie visa vainīga viņa rad-
niecība ar Tronku namu, tūliņ ar vairākām savas ne-
žēlastības zīmēm atcēla un par lielkancleru iecēla Gei-
zavas Indriķa kungu.

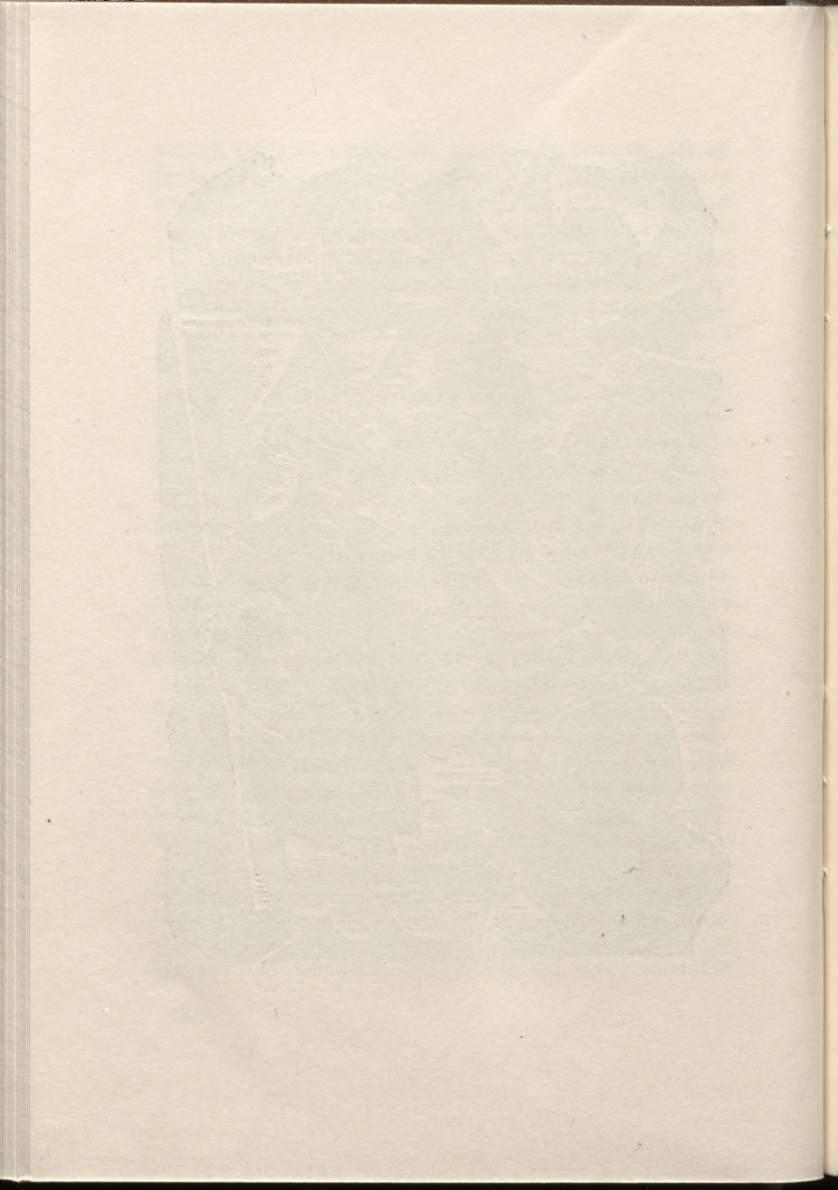
Gadījās, ka Polijas valdība taisni toreiz, kādas lietas
dēļ, to nezinām, būdama ar sakšu namu naidā, uzmācās
Brandenburgas kūrfirstam ar vairākkārtīgiem neatlaidī-
giem priekšlikumiem savienoties ar viņu kopīgai lietai
pret sakšu namu; tā ka lielkanclers Geizava kungs, kuŗš
tādās lietās nebija nemākulis, gan varēja cerēt piepildīt
sava kunga vēlēšanos, lai tas maksā ko maksādams, izgā-
dāt Kolhāzam taisnību, neapdraudot vispārības mieru vai-
rāk, nekā to prasa atsevišķas personas ievērošana. Tādēļ
lielkanclers prasīja ne tikvien, lai pilnīgi patvarīgas, Die-
vam un cilvēkiem pretīgas apiešanās dēļ katrā ziņā bez
kavēšanās izdod Kolhāzu, lai viņu, ja uz to kristu kāda
vaina, varētu pēc Brandenburgas likumiem tiesāt pēc
sūdzības punktiem, kuŗu Drēzdenes galms tādēļ varot
iesniegt Berlīnē, bet viņš pat prasīja pasi advokātam,
kuŗu kūrfirsts gribot sūtīt uz Drēzdeni, izgādāt Kolhā-
zam par Sakšu zemē viņam atņemtiem zirgiem un par
citām kļiedzošām netaisnībām un varmācībām taisnību
pret Tronkas junkuru Venceli. Kambarkungs Kuncis,
kuŗš Saksijā, valsts amatiem mainoties, bija iecelts par

valstskancelejas prezidentu un, dažādu iemeslu dēļ at-razdamies ķezā, negribēja apvainot Berlīnes galmu, sava kunga vārdā, kuŗš par saņemto pieprasījumu bija gaužām sašļucis, atbildēja, ka jābrīnoties par nelaipnību un naidīgumu, ar kādu Drēzdenes galmam noliedzot tiesību pēc likumiem tiesāt Kolhāzu par noziegumu, ko tas izdarījis šinī zemē, kur taču visai pasaulei esot zināms, ka viņam galvas pilsētā piederot prāvs gabals zemes un ka viņš pats nemaz nenoliedzot savu sakšu pilsonību.

Bet tā kā Polijas valdība savu prasību izcīnīšanai jau savilka piectūkstoš vīru lielu kaŗa pulku pie Saksijas robežām un lielkanclers Geizava kungs izskaidroja, ka Kolhāzenbrika, no kuŗas zirgu mietnieks dabūjis savu vārdu, atrodoties Brandenburgas daļā, un ka viņam piespriestā nāves soda izpildīšanu uzskatīšot par tautu tiesību aizkaršanu, tad kūrfirsts, pēc kambarkunga Kunča paša padoma, atsauc Meisenes princi Kristjernu no viņa muižām atpakaļ un pēc dažiem vārdiem no šī saprātīgā kunga puses nolēma Kolhāzu, kā prasīts, izdot Berlīnes galmam.

Princis, kuŗam, lai gan tas ne visai bija mierā ar nebūšanām, kādas bija atgadījušās, pēc sava nepatīkamā stāvoklī nonākušā kunga vēlēšanās bija jāuzņemas Kolhāza lietas vadība, jautāja viņam, uz kāda pamata viņš tagad vēloties zirgu tirgotāju redzēt apsūdzētu pie kambartiesas Berlīnē; un tā kā uz viņa nelāgo vēstuli Nagelšmitam nevarēja atsaukties divdomīgo un neskaidro apstākļu dēļ, kādos tā bija rakstīta, bet agrākās laupīšanas un dedzināšanas nedrīkstēja pieminēt plakāta dēļ, kuŗā tās viņam bija piedotas, tad kūrfirsts nolēma iesniegt viņa majestātei Vīnes ķeizaram paziņojumu par Kolhāza bruņoto iebrukumu Sakšos, žēloties par viņa nodibinātā

zemes miera izpostišanu un lūgt viņu, kuŗu nesaistīja nekāda amnestija, saukt Kolhāzu caur valsts prokuroru pie atbildības Berlīnes hoftiesā.

Pēc astoņām dienām bruņinieks Frīdrichs fon Malcāns, kuŗu Brandenburgas kūrfirsts ar sešiem jātniekiem bija aizsūtījis uz Drēzdeni, zirgu mietnieku, saslēgtu, kāds tas bija, ratos iesēdinātu, aizgādāja uz Berlīni kopā ar viņa pleciem bērniem, kuŗus pēc viņa lūguma pa paversmēm un bāriņu namiem bija sameklējuši atkal kopā.

Gadījās, ka Saksijas kūrfirsts, zemes vaivada grāfa Aloizija fon Kalheima ielūgts, kuŗam toreiz pie Sakšu robežām piederēja ievērojami īpašumi, kambarkunga Kunča un viņa laulātās draudzenes dāmas Heloīzes, vaivada meitas un prezidenta māsas sabiedrībā, nemaz nerunājot par citiem ievērojamiem kungiem un dāmām, medību junkuriem un galma kungiem, kuŗi tur bija klāt, bija aizceļojis uz Dāmi lielās briežu medībās, kas bija sarīkotas, lai viņu uzjautrinātu; un kad zem karodziņiem izgreznotu telšu jumta, kas bija saceltas uz kāda pakalna šķērsām pār ceļu, jautrai mūzikai atskanot no kāda ozola stumbra, visa sabiedrība, vēl medību putekļiem klāta, pāžu un augstas kārtas zēnu apkalpota, sēdēja pie mīlasta, pa Drēzdenes ceļu lēnām piebrauca zirgu mietnieks ar savu jātnieku sardzi. Jo vienam no Kolhāza mazajiem, vārīgajiem bērniem saslīkstot, bruņinieks Malcāns, kuŗš viņu pavadīja, bija bijis spiests trīs dienas palikt Herbergā; pie kam viņš, būdams atbildīgs vienīgi firstam, kuŗam tas kalpoja, nebija atzinis par vajadzīgu par atgadījumu ziņot Drēzdenes valdībai ko tuvāku. Kūrfirsts, pa pusei vaļējām krūtīm, spalvoto cepuri pēc mednieku paraduma egļu zariņiem izrotājis, sēdēja līdzās dāmāi Heloīzei, kuŗa reiz jaunībā bija bijusi viņa pirmā mīles-

tība; apkārtējās svētku tiksmes ieliksmots, tas teica: „Jesim un sniegsim nelaimīgajam, lai tas būtu, kas būdams, šo kausu ar vīnu!” Uzmetusi viņam cēlu skatu, dāma Heloīze cēlās tūliņ augšā un, izlaupīdama visu mīlasta galdu, pildīja sudraba trauku, ko viņai kāds pāžs pasniedza, ar augļiem, saldiem cepumiem un maizi, un visa sabiedrība ar visādiem atspirdzinājumiem jau ņudzēdama bija izgājusi no telts, kad vaivads samulsušu seju nāca viņiem pretim un viņus lūdza griezties atpakaļ. Uz pārsteigtā kūrfirsta jautājumu, kas noticis, ka viņš esot tik apjucis, vaivads, uz kambarkunga pusi pagriezies, stostīdamies atbildēja, ka ratos esot Kolhāzs. Pēc šīs nevienam nesaprotamās vēsts, kur katram bija zināms, ka viņš aizbraucis jau pirms sešām dienām, kambarkungs Kuncis paņēma savu vīna kausu un, pret telti atpakaļ pagriezies, izlēja to smiltīs. Kūrfirsts pārlietu nosarcis nolika savējo uz šķīvja, ko viņam uz kambarkunga mājienu šim nolūkam pasniedza kāds augstas kārtas zēns; un kamēr bruņinieks Frīdrichs Malcāns, godbijīgi apsveicinājis sabiedrību, kuņas tas nepazina, caur telšu rindām, kas stiepās pār ceļu, lēnām brauca tālāk uz Dāmi, kungi, vaivada uzaicināti, nepiegrīzdami tam vairāk nekādas vērības, devās atpakaļ teltī. Tiklīdz kūrfirsts bija apsēdies, vaivads paklusām aizsūtīja uz Dāmi ziņu, lai turienes maģistrāts gādā, ka zirgu mietnieku tūliņ sūta tālāk; bet tā kā bruņinieks, krietni vēlā laika dēļ, noteikti paziņoja, ka grib palikt minētā vietā pa nakti, tad bija jāapmierinās ar to, ka viņu nemanāmā kārtā ievietoja kādā maģistrātam piederīgā muižīnā, kas kokos paslēpusies atradās sāpus. Nu izgadījās, ka pret vakaru, kad kungi ar vīnu un bagātīgo uzskodu izklaidējušies, visu notikumu bija atkal aizmirsuši, vaivads ierosināja domas vēlreiz

stāties mastā, lai aplenktu kādu briežu baru, kas bija pamanīts, un visa sabiedrība ar prieku pieķērās šim priekšlikumam un pa pāriem, paņēmuši bises, steidzās pār grāvjiem un žogiem uz netālo mežu; un kūrfirstu un dāmu Heloīzi, kas turējās viņam pie rokas, lai būtu pie šī skata klāt, ziņnesis, kuŗš viņiem bija pielikts, veda viņiem par brīnumu taisni pār tās mājas pagalmu, kuŗā atradās Kolhāzs ar Brandenburgas jātniekiem. To izdzirdusi, dāma teica: „Nāciet, žēlīgais kungs, nāciet!” un kaltēdamās noglabāja aiz viņa zīda krūšu priekšas ķēdi, kas viņam karājās ap kaklu, „iesim, kamēr viss bars vēl nenāk pakaj, klusiņām ieiesim muižā un apskatīsim savādo vīru, kuŗš tur pārguļ nakti!” Kūrfirsts teica, nosarcis satverdams viņas roku: „Heloīze, kas jums ienāk prātā?” Bet kad viņa pārsteigta uz viņu paskatījās un atbildēja, ka mednieka uzvalkā, kas viņu sedzot, taču viņa neviens cilvēks nepazīstot! un vilka viņu projām, bet taisni tanī pašā brīdī no mājas iznāca divi medību junkuri, kuŗi savu ziņkārību jau bija apmierinājuši, apgalvodami, ka tiešām vaivada izdotā rīkojuma dēļ ne bruņinieks, ne zirgu mietnieks nezīnot, kas te par sabiedrību sanākusi Dāmes tuvumā, tad kūrfirsts smaidīdams uzvilka cepuri uz acīm un teica: „Ģeķība, tu valdi pasauli un tava mītne ir skaistas sievas mute!” —

Gadījās, ka Kolhāzs patlaban sēdēja ar muguru pret sienu uz salmu kūļa un baŗoja savu Hercbērgā saslīmušo bērnu ar baltmaizi un pienu, kad kungi ienāca, gribēdami viņu apmeklēt, un kad dāma, lai ievadītu sarunu, vaicāja, kas viņš esot? un kas bērnam vainas? kā arī, ko viņš noziedzies un uz kurieni viņu tādā apsardzībā sūtot? — tad viņš pacēla viņas priekšā savu ādas cepuri un uz visiem šiem jautājumiem, turpinādams savu darbu, deva tai īsas,

bet pietiekamas atbildes. Kūrfirsts, kuŗš, aiz medību jun-
kuriem stāvēdams, pamanīja mazu svina kapsulu, kas
zīda pavedienā karājās Kolhāzam ap kaklu, jautāja vi-
ņam, tā kā nebija nekā labāka par ko runāt, ko tā nozī-
mējot un kas tur esot iekšā? Kolhāzs atbildēja: „Jā, cie-
nīgs kungs, šī kapsula!” — un ar šiem vārdiem viņš no-
ņēma to no kakla un izņēma mazu ar laku aizzīmogotu
zīmīti ārā — „ar šo kapsulu ir savādas lietas! Tas būs tā
apmēram pirms kādiem septiņiem mēnešiem, taisni tai
dienā pēc manas sievas bērēm, bet Kolhāzenbriku, kā
jums varbūt būs zināms, es jau biju atstājis, lai sagūstītu
Tronkas junkuru, kuŗš man bija darījis daudz netaisnības,
kad kādas pārrunas dēļ, kuŗa man nav zināma, Sakšu kūr-
firstam un Brandenburgas kūrfirstam bija satikšanās Jiter-
bogā, miestīņā, caur kuŗu mani veda mans kuŗa gājiens;
un tā kā viņi pret vakaru pēc patikas bija vienojušies,
tad viņi draudzīgā sarunā staigāja pa pilsētas ielām, ap-
skatīdami gada tirgu, kas tur patlaban tika jautri notu-
rēts. Tad viņi uzdūrās kādai čigānietei, kuŗa uz soliņa
sēdēdama zīlēja no kalendāra ļaudīm, kas ap viņu stā-
vēja, un vaicāja viņai jokodamies: vai viņai neesot arī
viņiem kas ko atklāt, kas tiem būtu patīkams? Es, ar
savu pulku patlaban būdams apmeties kādā viesnīcā, biju
klāt uz laukuma, kur šis gadījums norisinājās, bet aiz
visiem ļaudīm, pie baznīcas durvīm, kur es stāvēju, ne-
varēju dzirdēt, ko dīvainā sieva kungiem teica! Un tā kā
ļaudis viens otram čukstēja, ka viņa savas zināšanas vis
katram neizstāstīšot un gaidāmā skata dēļ stīpri spiedās
virsū, tad es mazāk paša ziņkārības pēc, bet vairāk do-
dams vietu ziņkārīgajiem, uzkāpu uz sola, kas aiz manis
bija izcirsts baznīcas durvīs. Es no šīs vietas, no kuŗas
bija pilnīgi svabads izskats, vēl lāgā nebiju ieraudzījis

kungus un sievu, kuŗa viņiem priekšā sēdēja uz soliņa un, likās, kaut ko uzšņīpāja, kad piepeši viņa, uz saviem kruķiem atspiedusies, ceļas augšā un, ļaudis apkārt apskatījusies, ierauga mani, kuŗš nekad ar viņu neviena vārda nav mijis, ne savā laikā prasījis pēc viņas zināšanām, izspiežas caur visu biezo ļaužu burzmu man klāt un saka: „Šel ja tas kungs to grib zināt, lai viņš to prasa tev!” Un ar šiem vārdiem, cienīgs kungs, viņa pasniedza man savām izdilušām, kaulainām rokām šo zīmīti. Un kad es pārsteigts, kamēr visi ļaudis pret mani griežas, saku: „Ko tu, vecmāmiņ, man te iedevi?” viņa atbild man pēc daudz nesaprotamām lietām, starp kuŗām es sev par lieliem brīnumiem dzirdu savu vārdu: „Amuletu, zirgu tirgotāj Kolhāz; paglabā to labi, tas tev kādreiz izglābs dzīvību!” un pazūd.” — „Nu jā,” Kolhāzs labsirdīgi turpināja, „taisnību sakot, Drēzdenē, lai cik sīvi tur arī gāja, man tas nemaksāja dzīvību, un kā man klāsies Berlīnē un vai es arī tur tā tikšu cauri, to rādīs nākotne.” —

To dzirdēdams, kūrfirsts apsēdās uz sola, un lai gan viņš uz pārsteigtās dāmas jautājumu: kas viņam kaitot? atbildēja: „Nekas, gluži nekas!” viņš tomēr tūlī nokrita bez samaņas zemē, iekām viņa vēl paguva steigties klāt un saņemt viņu savās rokās.

Bruņinieks Malcāns, kuŗš taisni šinī acumirkļī kādas darīšanas dēļ ienāca istabā, valcāja: „Tu Dievs! Kas tam kungam kait?” Un dāma sauca: „Gādājiet ūdeni šurp!” Medību junkuri uzcēla viņu no zemes un aiznesa viņu uz gultu, kas stāvēja blakus istabā, un uzbudinājums sasniedza savu augstāko pakāpi, kad kambarkungs, kāda pāža saukts, pēc vairāk veltīgiem mēģinājumiem atdabūt viņu pie dzīvības, izskaidroja: visas zīmes rādot, ka viņu esot ķērusi trieka. Vaivads, kamēr dzērlenu devējs aizsūtīja

ziņnesi jāšus uz Lukavu pēc ārsta, lika viņu, kad viņš atvēra acis, iecelt ratos un soļos aizvest uz savu netālo medību pili; bet pēc šī ceļojuma, galā nonācis, viņš iekrita divos jaunos ģīboņos: tā ka viņš tikai vēlū otrā rītā, kad bija ieradies ārsts no Lukavas, mazliet atspirga, lai gan ar noteiktām neizbēgama nervu drudža pazīmēm. Tiklīdz viņš bija atguvis samaņu, viņš uzcēlās gultā pussēdus, un viņa pirmais jautājums tūliņ bija: kur esot Kolhāzs? Kambarkungs, kuŗš viņa jautājumu bija pārpratis, teica, saķerdams viņa roku, lai viņš apmierinoties šī briesmīgā cilvēka dēļ, jo tas, saskaņā ar viņa lēmumu, pēc šī savādā un nesaprotamā atgadījuma Dāmes muižā palicis brandenburgiešu apsardzībā. Apliecinādams savu dziļāko līdzjutību un apgalvodams, ka tas savai sievai par nepiedodamo vieglprātību savest viņu kopā ar šo vīru izteicis visrūgtākos pārmetumus, tas vaicāja viņam, kas gan to sarunā ar viņu tik brīnišķīgi un spēcīgi varējis aizkustināt? Kūrfirsts teica: viņam jāatzīstoties, ka vienīgi kāda niecīga zīmīte, ko šis vīrs svina kapsulā nēsājis līdz, bijusi vainīga nepatīkamajā atgadījumā, kas ar viņu noticis. Viņš piemetināja, lai šo apstākli izskaidrotu, vēl šo to klāt, ko kambarkungs nesaprata, un apgalvoja viņam piepeši, saspiedis viņa roku savās rokās, ka viņam ārkārtīgi svarīgi esot iegūt šo zīmīti, un lūdza viņu bez kavēšanās sēsties zirgā, jāt uz Dāmi un, lai tas maksātu ko maksādams, nopirkt no Kolhāza viņam šo zīmīti. Kambarkungs, kuŗam grūti nācās apslēpt savu apjukumu, apgalvoja viņam, ka, ja šai zīmītei esot kāda vērtība viņa acīs, tad vairāk par visu pasaulē vajagot noklusēt Kolhāzam šo apstākli, jo tiklīdz viņš no kāda neuzmanīga izteiciena to dabūšot manīt, tad visas bagātības, kas viņam piederot, nepietikšot, ko izpirkt to no šī negantā

tēviņa ar viņa nepiepildāmo atreibības kāri. Viņš piebilda, lai viņu apmierinātu, ka jāizdomājot cits līdzeklis, un ka zīmīti, kas viņam tik svarīga, varbūt būšot iespējams iegūt ar viltību, ar kāda neiemaisīta trešā cilvēka starpniecību, ievērojot to, ka nelietis pats par sevi ne visai tai pieķeroties.

Sviedrus slaucīdams, kūrfirsts jautāja, vai tādā nolūkā nevarot sūtīt tieši uz Dāmi un pagaidām aizkavēt zirgu tirgotāja aizvešanu, iekām šādā vai tādā ceļā iegūta lapa? Kambarkungs, kuŗš neticēja savām ausīm, atteica, ka diemžēl pēc visām varbūtējām aplēsēm, zirgu tirgotājs jau atstājis Dāmi un atrodas viņpus robežas uz Brandenburgas zemes, kur nodoms aizkavēt vai pat atcelt viņa tālāksūtīšanu sagādāšot visnepatīkamākās un vislielākās grūtības, pat tādas, kuŗas varbūt nemaz nebūšot pārvaramas. Un kad kūrfirsts ar pilnīgi izmisuša cilvēka izskatu atlaidās spilvenos atpakaļ, tas vaicāja viņam: kas tad esot zīmītē? un kāda svešāda un neizskaidrojama atgadījuma dēļ viņam esot zināms, ka saturs attiecoties uz viņu? Bet uz to, pametis aizdomīgu skatu uz kambarkungu, kuŗa pakalpība viņam šinī gadījumā nelikās īsta, kūrfirsts neatbildēja: nekustēdamies, nemierīgi pukstošu sirdi viņš gulēja, plūkādams savas kabatas drānas stūri, ko tas domīgi turēja rokās. Piepeši tas lūdza viņu iesaukt istabā Šteinas medību junkuru, jaunu, dūšīgu un veiklu kungu, kuŗu viņš jau bieži bija lietojis savām slepenām darišanām, teikdams, ka tam ar viņu nokārtojama kāda cita lieta.

Izklāstījis medību junkuram lietu un izskaidrojis viņam, cik svarīga zīmīte, kuŗa pieder Kolhāzam, viņš prasīja, vai tas grībot iegūt mūžīgu tiesību uz viņa draudzību un pagādāt viņam zīmīti, pirms tā vēl tikusi līdz Berlīnei?

Un kad junkurs apgalvoja, ka viņš, cik vien spēdams, esot gatavs pakalpot, tiklīdz tas ar šo lietu, lai cik savāda tā būtu, bija zināmā mērā iepazinies, kūrfirsts uzdeva viņam jāt Kolhāzam pakal un tā kā ar naudu tam laikam nevarēšot tikt klāt, tad gudri ievadītā sarunā piesolīt viņam par to brīvību un dzīvību un pat, ja viņš uz to pastāvētu, tieši, lai gan uzmanīgi, iet viņam palīgā ar zirgiem, ļaudīm un naudu, lai tas varētu bēgt no Brandenburgas jātnieku rokām, kuņi viņu ved.

Izlūdzies par liecību kādus vārdus no kūrfirsta rokas, medību junkurs arī tūliņ devās ar dažiem kalpiem projām un, tā kā viņš netaupīja zirga, tad tam arī laimējās sastapt Kolhāzu kādā robežu ciemā, kur tas ar bruņinieku Malcānu un saviem bērniem ēda pusdienas, kas bija klātas laukā kāda nama durvju priekšā. Bruņinieks Malcāns, kuņam junkurs uzdevās par svešinieku, kas gaŗām ceļodams gribot redzēt savādo vīru, kuŗu viņš vedot sev līdz, iepazīstinājis viņu ar Kolhāzu, tūliņ pakalpiņģi nosēdināja to pie galda, un tā kā bruņinieks aizceļošanas darīšanu dēļ staigāja šurp un turp, bet jātnieki turēja pusdienas pie galda mājas otrā pusē, tad drīz vien radās izdevība, kad junkurs zirgu tirgotājam varēja atklāt, kas viņš esot un kādā sevišķā uzdevumā viņš nākot.

Zirgu tirgotājs, kas jau zināja tā cilvēka vārdu un kārtu, kuŗš, ieraugot minēto kapsulu, Dāmē bija zaudējis samaņu, un kuņam, lai reibonis, ko šis atradums viņā bija sacēlis, sasniegtu savu augstāko pakāpi, trūka vienīgi ieskata zīmītes noslēpumos, ko viņš dažādu iemeslu dēļ bija nolēmis vienīgi aiz ziņkārības netaisīt vaļā: zirgu tirgotājs, atcerēdamies neglīto un valdnieka necienīgo apiešanos, kādu tas bija piedzīvojis Drēzdenē, neraugot to, ka viņš bija bijis ar mieru nest visus ie-

spējamos upurūs, telca, ka viņš zīmīti gribot paturēt. Uz medību junkura jautājumu, kas viņu spiežot uz šo savādo liegšanos, kur viņam taču par to nesolot neko mazāku kā brīvību un dzīvību, Kolhāzs atbildēja: „Augstais kungs! Ja jūsu valdnieks nāktu un teiktu, es iznīcināšu sevi ar visu baru, kas man palīdz scepteri turēt, — iznīcināšu, saprotiet, lai gan tā ir augstākā vēlēšanās, ko mana dvēsele lolo, tad es viņam zīmīti, kas tam vairāk vērtā nekā dzīvība, tomēr vēl liegtu un teiktu: tu vari mani novest uz ešafota, bet es tev varu un gribu darīt sāpes!” Un ar šiem vārdiem, ar nāvi sejā, viņš piesauca kādu jātnieku, piesolīdams viņam, lai tas paņem sev labu gabalu ēdiena, kas bija atlicis bļodā; un pa visu atlikušo stundas daļu, ko tas pavadīja miestīņā, it kā junkura, kas pie galda sēdēja, nemaz nebūtu, tas pagriezās pret viņu tikai vēl tad, kad kāpa ratos, un atvadīdamies sveicināja viņu ar skatienu.

Kūrfirsta stāvoklis, kad viņš šo ziņu saņēma, kļuva tādā mērā ļaunāks, ka ārsts triju kļūmīgu dienu laikā bija vislielākajās rūpēs par viņa dzīvību, ko apdraudēja no tik daudz pusēm uzreiz. Tomēr savas iedzimtās veselības spēka dēļ, pēc dažām slimības gultā mokās pavadītām nedēļām viņš atkal atspirga, vismaz tik tālu, ka viņu varēja iecelt ratos un, labi spilvenos un segās ieguldītu, aizvest atpakaļ uz Drēzdeni pie valdības darīšanām. Tikko nonācis šai pilsētā, viņš lika atsaukt Meisenes princi Kristjernu un vaicāja viņam: kā esot ar tieslietu padomnieka Eibenmaiera aizbraukšanu, kuŗu esot domāts sūtīt Kolhāza lietā par pārstāvi uz Vīni, lai tur ķeizarskajai majestātei celtu priekšā sūdzību par ķeizarskā miera traucēšanu? Princis atbildēja viņam, ka tas sakarā ar viņa pavēli, kādu viņš atstājis, aizbraucot uz

Dāmi, aizceļojis uz Vīni jau tūlī, kad Brandenburgas kūrfirsta pilnvarā Drēzdenē ieradies advokāts Ceiners iesniegt tiesai viņa sūdzību pret Tronkas junkuru Venceli par zirgiem. Nosarcis pieiedams pie sava darba galda, kūrfirsts brīnījās par šo steidzību, jo, cik viņš zinot, tas esot aizrādījis, ka nodomāto Eibenmaiera ceļojumu grib atlikt līdz nākošai noteiktai pavēlei iepriekš nepieciešamu pārrunu dēļ ar doktoru Luteru, kuŗš Kolhāzam izgādājis amnestiju. Pie tam viņš ar aizmūrētu nepatiku izsvaidīja dažas vēstules un aktis, kas atradās uz galda.

Pēc starpbrīža, kuŗā tas viņu izbrīnījis uzskatīja, princis atteica, ka tam esot žēl, ja viņš šinī lietā neesot ar viņu mierā, bet viņš varot uzrādīt viņam valsts padomes lēmumu, kuŗā tam uzlikts par pienākumu nosūtīt advokātu līdz noteiktajam laikam. Viņš piemetināja, ka valsts padomē nebijis ne runas par sarunu ar doktoru Luteru, ka varbūt agrāk būtu derējis ievērot šī garīgā kunga aizrunu Kolhāza labā, bet ne vairs tagad, pēc tam, kad tam visas pasaules acu priekšā lauza amnestija, viņš apcietināts un izdots Brandenburgas notiesāšanai un sprieduma izpildīšanai. Kūrfirsts teica, ka pārskatīšanās ar Eibenmaiera aizsūtīšanu tiešām arī neesot liela, bet viņš vēloties, lai tas līdz nākamajai pavēlei pagaidām neuzstājas savā sūdzētāja lomā Vīnē un lūdza princi visu vajadzīgo bez kavēšanās nosūtīt viņam ar sevišķu ziņnesi. Princis atbildēja, ka šī pavēle diemžēl nākot vienu dienu par vēlu, tādēļ ka pēc ziņojuma, kuŗš tikko šodien saņemts, Eibenmaiers jau uzstājies savā sūdzētāja lomā un sūdzību jau iesniedzis Vīnes valsts kancelejai. Uz pārsteigtā kūrfirsta jautājumam, kā tas tik īsā laikā vispār iespējams, viņš atbildēja, ka pagājušas jau trīs nedēļas, kopš šis vīrs aizbraucis, un ka instrukcijā,

ko tas saņēmis, viņam bijis uzdots bez kavēšanās nokārtot šo darišanu tūlī, kad tas ieradīsies Vīnē. Vilcināšanās, piezīmēja princis, būtu šai gadījumā jau tādēļ bijusi nevietā, ka Brandenburgas aizstāvis Ceiners, kuŗš uzstājoties pret Tronkas junkuru ar lielu sparū, pat iesniedzis tiesai pieprasījumu jau iepriekš, liekot vērā zirgu nākamo kopšanu, izņemt tos no dīriķa rokām, un par spīti visām pretējās puses ierunām arī jau to panācis. Pavilcis zvanu, kūrfirsts teica: „Vienalga! tas nekā nenozīmētul!“ un kad viņš ar vienaldzīgiem jautājumiem: kā citādi Drēzdenē ejot un kas noticis, kamēr viņš bijis projām, bija pagriezies atkal uz prinča pusi, tas, nespēdams apslēpt savu iekšējo stāvokli, ar roku sveicinādams atlaida viņu.

Vēl tai pašā dienā viņš ar rakstu atprasīja no viņa visas Kolhāza aktis, minēdams, ka viņš, ievērojot šīs lietas politisko nozīmi, grib apstrādāt to pats, un, nevarēdams paciest domas, ka pazudinās to, no kuŗa tas varēja izzināt zīmites noslēpumus, viņš pats ar savu roku sastādīja vēstuli ķeizaram, kuŗā tas sirsnīgi un neatlaidīgi lūdza atļaut viņam aiz svarīgiem iemesliem, kuŗus tas viņam varbūt drīzā laikā izskaidrošot tuvāk, pagaidām līdz turpmākajam lēmumam ņemt atpakaļ sūdzību, ko Eibenmaiers iesniedzis pret Kolhāzu.

Ķeizars atbildēja viņam ar valsts kancelejā izstrādātu rakstu, ka pārvērtība, kuŗa liekoties būt notikusi viņa krūtīs, tam liekoties visaugstākā mērā savāda; ka no sakšu puses viņam iesniegtais ziņojums padarot Kolhāza lietu par visas svētās Romas valsts lietu; ka tādēļ, viņš, ķeizars, kā tās galva, esot juties spiests uzstāties šinī lietā par sūdzētāju pie Brandenburgas nama, un ievērojot, ka galma asesors Francis Millers kā pilnvarnieks jau aiz-

sūtīts uz Berlīni, lai Kolhāzu tur sauktu pie atbildības par vispārējā zemes miera traucēšanu, sūdzību tagad vairs nekādā ziņā nevarot ņemt atpakaļ un esot jāļauj, lai lieta iet savu likumīgo gaitu.

Šī vēstule satrieca kūrfirstu pilnīgi, un kad viņam par vislielāko apbēdinājumu pēc kāda laika no Berlīnes pienāca privātvēstules, kas vēstīja par prāvas iesākšanu kambartiesā, piezīmējot, ka laikam, par spīti visām viņam piešķirtā advokāta pūlēm, Kolhāzs beigšot dzīvi uz eša-fota, tad nelaimīgais kungs nolēma izdarīt vēl vienu mēģinājumu un paša roku rakstītā vēstulē lūdza Brandenburgas kūrfirstu pēc zirgu tirgotāja dzīvības. Viņš aizrādīja, ka amnestija, kas šim vīram solīta, lāgā nepieļaujot, ka viņam tiek izpildīts nāves spriedums; apgalvoja, ka neraugot acīm redzamo bardzību, kādā ar viņu apgājušies, viņam nekad neesot bijis prātā likt tam mirt un aprakstīja tam, cik nelaimīgs viņš būšot, ja aizsardzība, kas tam it kā solīta no Berlīnes, galu galā negaidot atnestu tam mazāk labuma, kā kad tas būtu palicis Drēzdenē un viņa lieta būtu izspriesta pēc sakšu likumiem.

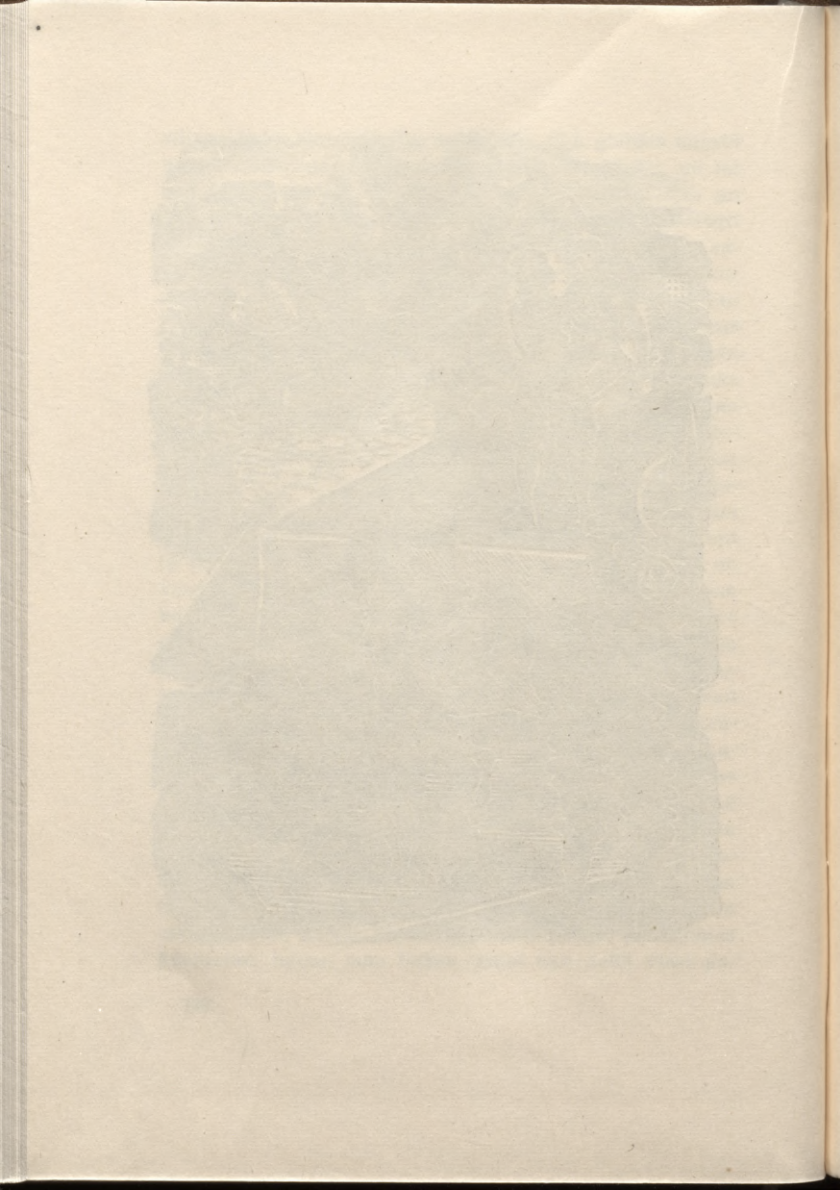
Brandenburgas kūrfirsts, kuŗam šinī izskaidrojumā daudz kas likās divdomīgs un neskaids, atbildēja, ka spars, ar kādu rīkojoties viņa ķeizariskās majestātes advokāts, nekādā ziņā neatļaujot, pēc viņa izteiktās vēlēšanās, novērsties no stingrā likuma priekšraksta. Tas piezīmēja, ka viņš savās bažās, kādas tas izteicis, patiesībā ejot par tālu, tādēļ ka sūdzību par Kolhāza amnestijā piedotiem noziegumiem Berlīnes kambartiesai taču neesot iesniedzis viņš, kuŗš tam amnestiju devis, bet valsts galva, kuŗu tā nekādā ziņā nesaistot. Pie tam tas aizrādīja viņam, cik nepieciešami, ievērojot Nagelšmita nepārtrauktos varas darbus, kuŗi ar nedzirdētu pārdrošību

iesniedzoties pat jau Brandenburgas daļā, esot vajadzīgs radīt atbaidīgu piemēru un lūdza viņu, ja viņš tā visa negribot ievērot, griezties pie ķeizara majestātes pašas, jo lai spriedums skanētu Kolhāzam par labu, tas varot notikt vienīgi, ja izskaidrojums nāktu no šīs puses.

Kūrfirsts aiz bēdām un dusmām par visiem šiem neizdevīgajiem mēģinājumiem iekrita jaunā slimībā, un kad kambarkungs viņu kādā rītā apmeklēja, viņš parādīja tam vēstules, kuŗas viņš bija aizsūtījis Vīnes un Berlīnes galmiem, lai pavilcinātu Kolhāzam dzīvību un tā vismaz iegūtu laiku dabūt zīmīti, kas tam piederēja. Kambarkungs nometās viņa priekšā ceļos un lūdza viņu visa tā vārdā, kas tam svēts un dārgs, pateikt viņam, kas šai zīmītē stāv? Kūrfirsts lika viņam aizbultēt durvis un apsēsties uz gultas un tad, saņēmis viņa roku un ar nopūtu piespiedis pie savas sirds, viņš tā sāka stāstīt: „Tava sieva, kā es dzirdu, tev jau pastāstījusi, ka Brandenburgas kūrfirsts un es trešajā dienā, kad mums bija satikšanās Jiterbogā, uzdūrāmies kādai čigānietei, un tā kā kūrfirsts, ar savu dabas doto gaišo prātu, gribēja visu ļaužu priekšā ar joku padarīt galu šīs dēkainās sievas slavai, par kuŗas mākslu tikko pie galda bija bijusi nevēlama saruna, tad viņš sakrustotām rokām piegāja pie viņas galda un prasīja, par pierādījumu pareģojumiem, ko dzirdēs no viņas, zīmi, par kuŗu vēl šodien varētu pārliecināties, teikdams, ka citādi, ja arī tā būtu pati romiešu Sibilla, tas viņas vārdiem nevarot ticēt. Pavirši aplūkojusi mūs no galvas līdz kājām, sieva teica, zīme būšot tā, ka lielais, ragainais stirnas buks, kuŗu dārznieka dēls parkā audzēja, nākšot mums pretim uz tirgu, kur mēs atradāmies, pirms mēs no turienes būšot aizgājuši. Bet tad tev jāzina, ka šis Drēzdenes virtuvei nodomātais

stirnas buks aiz atslēgām un bultām tika glabāts augstā no latām sasistā, parka ozolu apēnotā aizgaldā; un lai gan citu mazāku kustoņu un putnu dēļ parks vispār un arī vēl dārzs, kuŗš tanī veda, tika rūpīgi turēti aizslēgti un nekādi nebija paredzams, kā šis dzīvnieks, pēc šī savādā pareģojuma, atnāks mums pretim uz laukuma, kur mēs stāvējām, tad tomēr kūrfirsts, rūpēs, ka aiz tā varētu slēpties kāda blēdība, pēc īsas sarunas ar mani, būdams cieši apņēmies joka dēļ padarīt nenozīmīgu visu, ko viņa vēl teiks, aizsūtīja uz pili un pavēlēja, ka stirnas buks acumirkli jānokauj un jānogatavo mielastam vienai no nākošajām dienām. Pēc tam viņš griezās atkal pie sievas, kuŗas priekšā šī lieta skaļi bija tikusi nodarīta, un teica: „Nu labi! Ko tu vari man nākotnei atklāt?” Ieskatījies viņam rokā, sieva teica: „Slava manam kūrfirstam un kungam! Tava žēlastība valdis ilgi, tas nams, no kuŗa tu cēlies, pastāvēs ilgi, un tavi pēcnākamie būs lieli un varenī, un viņiem būs vara pār visiem pasaules firstiem un kungiem!” Kūrfirsts, pēc brīža, domīgi noskatījies sievā, teica, paspēris soli uz manu pusi, ka tagad viņam gandrīz esot žēl, ka viņš aizsūtījis ziņnesi, lai pareģojumam laupītu nozīmi, un kamēr nauda no bruņinieku rokām, kuŗi viņu pavadīja, ar lielām gavilēm sievai kaudzēm bira klēpī, tas vaicāja viņai, pats iebāzis roku kabatā un pievienojis zelta gabalu klāt, vai sveicienam, kas tai man atklājams, arī esot tāda pati sudraba skaņa kā viņam? Attaisījusi lādi, kas stāvēja tai līdzās, tanī naudu pēc vielas un lieluma rūpīgi sakārtojusi un lādi atkal noslēgusi, sieva aizlika roku saulei priekšā, it kā tā viņu traucētu, un skatījās manī, un tā kā es viņai jautājumu atkārtāju un, kamēr viņa manu roku pētīja, jokodamies kūrfirstam teicu: man liekas, viņai nav nekā visai pa-

tīkama ko atklāt, viņa paņēma savus kruķus, lēni piecēlās ar tiem no soliņa un noslēpumaini izstieptām rokām man cieši klāt pienākusi, saprotami iečukstēja man ausī: „Nē!“ — „Tā!“ es apjucis teicu un atkāpos soli no tēla, kas saltu un nedzīvu skatienu, it kā marmora acīm, atsēdās atpakaļ uz soliņa, kas aiz viņas stāvēja: „no kā draud manam namam briesmas?“ Sieva, paņēmusi papīru un ogli un sakrustojusi ceļus, vaicāja, vai lai viņa man to uzrakstot? Un kad es, patiesībā nezinādams ko darīt, vienīgi tādēļ, ka toreizējos apstākļos man cits nekas neatlika, atbildēju: „Jā! dari to!“ tad viņa atteica: „Labi! es tev uzrakstīšu trīs lietas: vārdu, kāds būs pēdējam reģentam no tava nama, gada skaitli, kad viņš zaudēs savu valsti, un tā vārdu, kas to ar ieročiem iegūs sev.“ Padarījusi to visu ļaužu acu priekšā, viņa pieceļas, aizlīpina zīmi ar laku, apslāpinājusi to savā novītušajā mutē, un uzspiež tai virsū svina zīmogredzenu, kuŗš tai uz vidējā pirksta. Un kad es, kā tu viegli sapratīsi, ziņkāri-gāks, nekā vārdiem var pateikt, gribu zīmīti satvert, viņa saka: „Vēl nē, augstība!“ un pagriežas un izceļ vienu no saviem kruķiem gaisā: „Tur no tā vīra, kas ar spalvoto cepuri aiz visiem ļaudīm pie baznīcas durvīm uz sola stāv, tu, ja tev patīk, vari saņemt zīmīti!“ Un ar šiem vārdiem, pirms es vēl biju īsti sapratis, ko viņa teikusi, tā atstāj mani aiz brīnumiem mēmu uz laukuma stāvam un, aizcirtusi un pārmetusi pār pleciem lādi, kas tai at-radās aiz muguras, tā iejuka ļaužu pūlī, kuŗš stāvēja ap mums, un es vairs neredzēju, ko viņa dara. Tagad tiešām man par sirsniģu apmierinājumu pienāca klāt bruņinieks, kuŗu kūrfirsts bija aizsūtījis uz pili, un smiedamies stās-tīja viņam, ka stirnas buks nokauts un divi mednieki tur-pat viņa acu priekšā to aizstiepuši uz virtuvi. Priecīgi

ielicis savu roku manējā, gribēdams vest mani no laukuma projām, kūrfirsts teica: „Nu labi! tādā gadījumā šī pravietošana bija ikdienišķa krāpšana, kuŗa nebija vērtā laika un zelta, ko tā mums maksāja!” Bet cik liels bija mūsu pārsteigums, kad vēl šos vārdus izrunājot, uz laukuma sākās kliegšana un visas acis pagriezās pret lielu miesnieka suni, kas skrēja no pils pagalma šurp, virtuvē sagrābis stirnas buku kā labu laupījumu aiz kakla, un trīs soļus no mums, kalpu un meitu vajāts, no meta lopu zemē: tā ka tiešām sievas pareģojums, par ķīlu visam, ko viņa teica, bija piepildījies, un stirnas buks, lai gan jau beigts, bija atnācis mums uz tirgu pretim. Zibens, ziemas dienā no debesīm šaudamies, nevar satriekt briesmīgāk, kā šis skats, un manas pirmās pūles, tiklīdz es tiku vaļā no sabiedrības, kuŗā atrados, bija tūliņ uzmeklēt vīru ar spalvoto cepuri, kuŗu sieva man bija apzīmējusi; bet neviens no maniem ļaudīm, kuŗus es triju dienu laikā biju izsūtījis meklēt, nevarēja man pat visniecīgākā kārtā sniegt par to ziņu: un tagad, draugs Kuncī, priekš nedaudz nedēļām, Dāmes lopu muižā es pats savām acīm redzēju šo vīru.“ —

To teikdams, viņš palaida kambarkunga roku, un, noslaucījis sviedrus, atslīga atkal gultā atpakaļ. Kambarkungs, kuŗam likās veltas pūles uzstāties pret kūrfirsta domām par šo gadījumu, lūdza viņu izmēģināt kaut kādu līdzekli, kā iegūt zīmīti, un tad atstāt šo tēviņu viņa liktenim; bet kūrfirsts atbildēja, ka viņš tiešām neredzot tam nekāda līdzekļa, lai gan domas, ka tas zīmītes nevar dabūt, vai ka skaidrība šai lietā aizies bojā kopā ar šo vīru, dzenot viņu postā un izmisumā. Uz drauga jautājumu, vai tad viņš mēģinājis izzināt pašas čigānietes personību, kūrfirsts atbildēja, ka pēc viņa ar citu ieganstu

izdotas pavēles šo sievu vēl līdz šai dienai meklējot pa visu kūrfirsta valsti, pie kam viņš aiz iemesliem, kurus tas liedzās izskaidrot tuvāk, vispār šaubījās, vai viņa Sakšos esot atrodama.

Izrādījās, ka kambarkungs, vairāku prāvu īpašumu dēļ, kas viņa sievai no atceltā un drīz pēc tam mirušā lielkanclera atstātās mantas bija piekrituši Neimarkā, gribēja braukt uz Berlīni, un tā kā viņš kūrfirstu patiešām mīlēja, viņš, brīdi pārdomājis, vaicāja viņam: vai tas viņam šai lietā ļaušot brīvu vaļu? Un kad šis, viņa roku mīļi pie savām krūtīm piespiedis, atbildēja: „Iedomājies, ka tu esi manā vietā, un gādā man zīmīti!” kambarkungs, nokārtojis savas darīšanas, paātrināja par dažām dienām savu aizceļošanu un, atstājis sievu, aizbrauca vienīgi dažu apkalpotāju pavadīts uz Berlīni.

Kolhāzs, kuŗš pa tam, kā jau teikts, bija nonācis Berlīnē un pēc kūrfirsta sevišķas pavēles ievietots bruņniecības cietumā, kur viņu ar viņa pieciem bērniem uzņēma cik labi vien bija iespējams, tūliņ pēc ķeizarskā advokāta ierašanās no Vīnes bija kambartiesas priekšā saukts pie atbildības par vispārīgā ķeizara zemes miera traucēšanu, un lai gan viņš aizstāvēdamies iebilda, ka par bruņoto iebrukumu Sakšos un par toreiz pastrādātiem varas darbiem viņam nevarot uzkraut atbildības, tādēļ ka viņš Licenē ar Sakšu kūrfirstu izlīdzis, viņš sev par pamācību dabūja zināt, ka ķeizarskā majestāte, kuŗas advokāts še uzturot sūdzību, nevarot uz to nekādas vēribas griezt, un ļāvās arī drīz vien apmierināties, kad viņu iepazīstināja ar šo lietu un paskaidroja, ka viņš par to no Drēzdenes savā laikā pret Tronkas junkuru Venceli dabūšot pilnīgu gandarījumu.

Tā izgadījās, ka taisni tai dienā, kad ieradās kambar-

kungs, likums izšķīra viņa lietu un viņam piesprieda nāvi ar zobenu, tomēr, neraugot to, ka spriedums samērā ar lietas sarežģīto stāvokli bija lēnīgs, neviens neticēja, ka tas tiks izpildīts; visa pilsēta, ievērojot kūrfirsta labvēlību pret Kolhāzu, pat cerēja, ka viņa lēmums to pārvērtīs varbūt vienīgi grūtā un ilgā cietuma sodā.

Kambarkungs saprata gan, ka nedrīkst zaudēt laiku, ja grib veikt uzdevumu, ko viņš bija saņēmis no sava kunga, un iesāka ar to, ka kādā rītā sevi savā ierastā galma apgērbā sīki un pamatīgi izrādīja Kolhāzam, kad tas bez kāda nolūka sava cietuma logā stāvēdams apskatīja gaŗāmgājējus; un tā kā viņš no tā piepeša galvas pakustinājuma secināja, ka zirgu mietnieks viņu pamanījis, un ar sevišķi lielu patiku ievēroja, ka tas nevilšus tvēra ar roku ap to vietu, kur uz krūtīm karājās kapsula, tad viņš to, ko šai brīdī varēja būt pārdzīvojusi Kolhāza dvēsele, turēja par pietiekamu sagatavojumu, lai spertu vienu soli tālāk mēģinājumā iegūt zīmīti. Viņš ataicināja pie sevis kādu vecu krāmu tirgotāju uz kruķiem, kuŗu viņš Berlīnē uz ielas bija pamanījis citu lupatlašu vazaņķu barā un kas viņam pēc vecuma un apgērba likās stipri līdzīga tai, kuŗu kūrfirsts viņam bija aprakstījis; un domādams, ka Kolhāzam ne visai dziļi būs iespiedušies atmiņā tās vaibsti, kas viņam gaŗāmejot bija iedevusi zīmīti, viņš nospieda uzdot šo sievu par īsto un likt tai tēlot šīs čigānietes lomu. Un, lai viņa to spētu, tas sīki aprakstīja viņai visu, kas Jiterbogā bija norisinājies starp kūrfirstu un domāto čigānieti, pie kam viņš neaizmirsā, tā kā tas nezināja, cik tālu sniegušies sievas atklājumi Kolhāzam, viņai uzsvērt trīs lapā atrodamos noslēpumainos teikumus, un pēc tam, kad viņš tai bija ieskaidrojis, ka tai aprauti un neskaidri jāaizrāda uz dažiem soļiem, kas

sperti, lai ar viltu vai varu iegūtu zīmīti, kas sakšu gal-
mam esot augstākā mērā svarīga, viņš uzdeva tai atprasīt
Kolhāzam uz dažām klūmīgām dienām uzglabāšanai zī-
mīti, kuŗa viņa rokās vairs neesot droša.

Krāmu tirgotāja par labas algas solījumu, no kuŗas
kambarkungam pēc viņas prasības tai bija jāizmaksā daļa
uz priekšu, arī tūliņ uzņēmās izdarīt minēto lietu, un tā
kā pie Mīlbergas kritušā kalpa Herzes māte ar valdības
atļauju reizēm apmeklēja Kolhāzu, bet šī sieva jau dažus
mēnešus bija ar viņu pazīstama, tad viņai vienā no nāko-
šajām dienām par mazu dāvanu cietuma uzraugam izde-
vās ietikt pie zirgu mietnieka.

Turpretim Kolhāzs, kad šī sieva pie viņa ienāca, no
zīmoggredzena, ko viņa valkāja pirkstā, un no koraļļu
saites, kas tai karājās ap kaklu, domāja viņā pazīstam
zināmo čigānieti pašu, kuŗa viņam Jīterbogā bija iede-
vusi zīmīti, un tā kā šķietamība ne katrreiz ir patiesība,
tad izrādījās, ka te bija noticis kaut kas, ko mēs gan at-
stāstām, bet katram, kam tas patīk, atstājam brīvību par
to šaubīties: kambarkungs bija briesmīgi pārskatījies un
vecās krāmu tirgotājas vietā, kuŗu tas bija sameklējis
Berlīnē uz ielas, lai tā atdarinātu čigānieti, viņš bija uz-
dūries pašai noslēpumainajai čigānietei, par kuŗu tas bija
gribējis uzdot kādu citu. Vismaz sieva, kas, uz kruķiem
atspiedusies, glaudīja bērniem vaļgus, kamēr tie, par vi-
ņas savādo izskatu pārsteigti, spiedās tēvam klāt, stāstīja,
ka viņa jau labi sen esot pārnākusi no Sakšiem atpakaļ
uz Brandenburgu un, kambarkungam Berlīnē uz ielas ne-
uzmanīgi taujājot pēc čigānietes, kas pagājušā gada pa-
vasarī bijusi Jīterbogā, tūliņ spiedusies viņam klāt un ar
svešu vārdu piesolījusies tam uzdevumam, ko viņš gri-
bējis zināt paveiktu.

Zirgu mietnieks, kuŗš pamanīja savādu vienādību starp viņu un savu mirušo sievu Līzbeti, tā ka viņš būtu varējis tai jautāt, vai tā nav viņas vecmāmuļa, jo ne tikai viņas sejas panti, viņas rokas, vēl skaistas arī savā kaulainumā, bet sevišķi tas, kā viņa runādama mēdza tās cilāt, tam ļoti dzīvi atgādināja sievu; tas ievēroja pie viņas arī zīmi, kāda viņa sievai bija bijusi uz kakla — zirgu mietnieks, domās nogrimis, kuŗas dīvaini viņā jaucās, atsēdināja viņu uz krēsla un vaicāja, kādi brīnumi to kambarkunga darīšanās vedot pie viņa? Kamēr Kolhāza vecais suns apoŗņāja sievas ceļus un viņas rokas noglaudīts kustināja asti, viņa atbildēja: uzdevums, ko tā no kambarkunga saņēmusi, esot tāds, ka viņai jāatklājot viņam, uz kādiem trim sakŗu galmam svarīgiem jautājumiem zīmīte saturot atbildi, jābiedinot viņš no cilvēka, kuŗš atbraucis uz Berlīni, lai dabūtu to savās rokās, un zīmīte, ko tas nēsājot uz krūtīm, jāatprasot no viņa uz tā pamata, ka tā pie viņa vairs neesot droŗa. Bet nolūks, kādā viņa nākot, esot viņam teikt, ka draudi, ar viltu vai varu atņemt viņam zīmīti, esot nenozīmīgi, tukŗi māņi; ka viņam Brandenburgas kūrfirsta apsardzībā, kuŗa zināŗanā viņš atrodoties, ne vismazākā mērā par to neesot ko bīties, pat, ka lapa pie viņa esot daudz droŗāka, nekā pie viņas un lai viņš stipri sargoties aizdot to projām, lai kam un aiz kāda iemesla tas arī būtu. — Tomēr viņa nobeidza, ka viņa turot par prātīgu izlietot zīmīti tam nolūkam, kādam tā Jiterbogas gada tirgū viņam to iedevusi, pieņemt, ko Œteinas junkurs viņam uz robeŗas piedāvājis, un zīmīti, kas viņam pašam vairs nevarot atnest nekāda labuma, par brīvību un dzīvību izdot Sakŗu kūrfirstam.

Gavilēs par varu, kāda viņam bija dota, nāvīgi ievainot sava ienaidnieka pēdu, tai acumirkļi, kad tā viņu sa-

mina pīšļos, Kolhāzs atbildēja: „Ne par ko pasaulē, vecmāmiņ, ne par ko pasaulē!” un spiezdams vecās sievas roku, vēlējās vienīgi zināt, kādas atbildes atrodas zīmītē uz šiem lielajiem jautājumiem. Paņēmusi klēpī jaunāko bērnu, kuŗš viņai bija nosēdies pie kājām zemē, sieva teica: „Nē, ne pasaules dēļ, zirgu mietniek Kolhāz, bet šā skaistā, mazā, gaišmatainā zēna dēļ!” To teikdama viņa zēnam uzsmaidīja, apmīloja un skūpstīja viņu, kamēr tas lielām acīm viņā nolūkojās, un iedeva savām sakaltušajām rokām tam ābolu, kas viņai bija kabatā. Kolhāzs apjucis teica, ka bērni paši, kad tie būšot lieli, atzišot, ka viņš labi darījis un ka viņš to un viņu bērnu labā nevarot darīt nekā svētīgāka, kā paturēt zīmīti. Viņš vaicāja, kas viņam, pēc piedzīvojumiem, kādi tam bijuši, galvo, ka viņu atkal nepievīls, un vai viņš vēl pēdīgi nevajadzīgā kārtā neupurēs kūrfirstam zīmīti, kā nesen viņam ziedojis kaŗa pulku, kas tam bijis Licenē salasīts? „Kas man vienreiz lauzis vārdu,” viņš teica, „ar to es vairs nerunāju, un tikai, ja tu noteikti un nepārprotami atprasīsi, tad es, labā vecmāmiņ, šķiršos no šīs lapas, kuŗa man par visu, ko esmu izcietis, tik dīvainā kārtā sagādājusi gandarījumu.”

Nolikusi bērnu uz grīdas, sieva teica, ka dažā labā ziņā viņam esot taisnība un lai viņš darot, kā viņš labāk gribot! Un to teikusi viņa paņēma atkal savus kruŗus un gribēja aiziet. Kolhāzs atkātoja jautājumu par brīnišķās zīmītes saturu, un kad viņa īsi atbildēja, ka viņš jau varot to attaisīt, lai gan tā esot tikai tīra ziņkārība, viņš gribēja izskaidrojumu vēl par tūkstoš citām lietām, pirms tā no viņa aiziet: kas viņa īsti esot, kur tā ņēmusi gudrību, kas tai piemītot, kādēļ tā kūrfirstam, kuŗam tā zīmīti rakstījusi, to liegusi un taisni viņam, kuŗš pēc viņas gud-

rības nekad neesot prasījis, starp tik daudz tūkstoš cilvēkiem iedevusi brīnuma lapu?

Bet taisni šinī acumirkli atskanēja troksnis, ko daži policijas oficianti sacēla, pa kāpnēm augšup nākdami, un sieva, kuŗu pārņēma nemiers, ka tie satiks viņu šinīs telpās, atbildēja: „Uz redzēšanos, Kolhāz, uz redzēšanos! Kad mēs atkal satiksimies, tu visu to dabūsi zināt!“ Uz durvīm iedama, viņa vēl uzsauca bērniem: „Dzīvojiet veseli, bērniņi, dzīvojiet veseli!“ un, noskūpstījusi mazos cilvēciņus vienu pēc otra, aizgāja.

Pa tam Sakšu kūrfirsts, savu grūto domu nomākts, bija atsaucis divus astrologus, vārdā Oldenholmu un Oleariusu, kuŗus toreiz Sakšos ļoti cienīja, un prasījis viņiem padomu noslēpumainās zīmītes satura lietā, kas viņam un visai viņa pēcnācēju ciltij bija tik svarīga; un kad šie vīri pēc vairāk dienu gaŗas, dziļdomīgas, nepārtrauktas pētišanas Drēzdenes pils tornī nevarēja vienoties, vai pravietojumš attiecas uz vēlākiem gadu simteņiem, vai uz tagadējo laiku, un ar to varbūt esot domāts poļu kronis, ar kuŗu vēl vienmēr bija ļoti naidīgas attiecības, tad šī gudrā ķilda, kur tai būtu vajadzējis to izklīdināt, tikai vēl paasināja nemieru — lai nebūtu jā-saka izmīsumu —, kādā atradās šis nelaimīgais kungs, un beidzot tādā mērā to pavairoja, ka tas viņa dvēselei bija gluži nepaciešams. Pie tam vēl kambarkungs ap to pašu laiku uzdeva savai sievai, kuŗa taisījās braukt pie viņa uz Berlīni, lai tā kūrfirstam pirms aizceļošanas saudzīgā kārtā pavēstī, cik nedroša pēc neizdevīga mēģinājuma, ko tas izdarījis ar kādu sievu, kas pēc tam vairs nav rādījusies, ir cerība iegūt zīmīti, kas atrodas pie Kolhāza, tādēļ ka viņam piespriesto nāves sodu pēc rūpīgas aktu caurskatīšanas jau parakstījis Brandenburgas kūrfirsts un

soda diena nolikta uz pirmdienu pēc Pūpolu svētdienas; saņēmis šo ziņu, kūrfirsts ar bēdu un nožēlu plosītu sirdi kā pilnīgi pazudis cilvēks ieslēdzās savā istabā, divas dienas, dzīvi apnicis, nekā neēda un trešajā piepeši, pēc īsa paziņojuma, ka viņš aizbraucot pie Desavas firsta uz medībām, pazuda no Drēzdenes. Uz kurienu viņš īsti brauca un vai viņš devās uz Desavu, mēs atstāsim neizpētītu, tādēļ ka chronikas, pēc kuņu salīdzināšanas mēs sniedzam savu stāstu, šai vietā savādā kārtā runā viena otrai pretim un viena otru apgāž. Ir zināms, ka Desavas firsts ap šo laiku, būdams nespējīgs medīt, pie sava tēvoča hercoga Indriķa Braunšveigā gulēja slimis, un ka dāma Heloīze nākamās dienas vakarā, kāda grāfa Kēnigšteina pavadībā, kuņu tā uzdeva par savu brālēnu, ieradās Berlīnē pie sava laulātā drauga kambarkunga Kunča.

Pa tam Kolhāzam pēc kūrfirsta pavēles bija nolasīts priekšā nāves spriedums, noņemtas važas un atdoti atkal uz viņa īpašumu attiecīgie papīri, kas tam bija atprasīti Drēzdenē; un kad rātskungi, kuņus tiesa bija atsūtījusi pie viņa, viņam vaicāja, ko lai pēc nāves darot ar to, kas viņam pieder, tad viņš ar notāra palīdzību sastādīja testamentu saviem bērniem par labu un iecēla savu krietno draugu, Kolhāzenbrikas vecāko, viņlem par aizbildni. Pēc tam viņa pēdējo dienu miers un bezrūpība bija nesalīdzināmi, jo pēc savādā paša kūrfirsta rīkojuma drīz pēc tam tika atslēgts arī cietums, kuņā viņš atradās, un visiem viņa draugiem, kuņu viņam pilsētā bija ļoti daudz, dienu un nakti atļauta brīva ieeja. Viņš dabūja pat gandarījumu redzēt savā cietumā ienākam teologu Jākobu Freizingu kā doktora Lutera sūtni ar vēstuli no viņa paša rokas, bez šaubām ļoti ievērojamu, bet kas ir nozudusi, un no šī garīgā kunga, divu Brandenburgas dekānu klāt-

būtnē, kuŗi tam gāja palīgā, saņemt svētā sakrāmēta žēlastību.

Tā visai pilsētai līdzī dzīvojot, kuŗa vēl arvienu nevarēja atsacīties cerēt uz lēmumu, kas viņu glābs, atnāca baigā pirmēdiena pēc Pūpolu svētdienas, kad viņam bija jāzīlīdzinās ar pasauli par pārsteidzīgo mēģinājumu pašam tikt pie taisnības. Stipras sardzes pavadībā, ar saviem abiem zēniem uz rokas (jo šo žēlastību viņš tiesas priekšā noteikti bija izlūdzies), viņš patlaban, teologa Freizinga vests, iznāca pa cietuma vārtiem, kad skumjā pazīstamo pulkā, kuŗi spieda viņam roku un atvadījās no viņa, kūrfirsta pils kastelāns samulsušu seju pienāca viņam klāt un iedeva viņam lapu, ko tam, kā viņš teica, kāda veca sieva iedevusi. Pārsteigts paskatījies vīrā, kuŗu viņš maz pazina, Kolhāzs attaisīja lapu, kuŗas lakā iespiestais zīmogs viņam tūlī atgādināja pazīstamo čīgānieti. Bet kas aprakstīs pārsteigumu, kas viņu pārņēma, kad viņš atrada tanī šādu ziņu: „Kolhāz, Sakšu kūrfirsts ir Berlīnē; uz soda vietu viņš jau ir aizgājis iepriekš un, ja tas tev ir svarīgi, viņu varēs pazīt no cepures ar zīliem un baltiem spalvu pušķiem. Nolūks, kādā viņš nāk, man tev nav jāsaka; tiklīdz tu būsi aprakts, viņš grib kapsulu izrakt un likt attaisīt zīmīti, kuŗa tanī atrodas. — Tava Elizabete.“

Visaugstākā mērā pārsteigts, Kolhāzs pagriezās pret kastelānu un jautāja viņam, vai viņš pazīstot brīnišķīgo sievu, kas viņam šo zīmīti nodevusi? Bet kad kastelāns atbildēja: „Kolhāz, šī sieva“ — un runas vidū savādi aprāvās, tad viņš, ierauts gājienā, kuŗš šinī acumirkli sāka atkal kustēties, nevarēja saprast, ko stāstīja vīrs, kuŗš, likās, drebēja pie visiem locekļiem.

Kad viņš pienāca soda vietā, viņš atrada tur Bran-

denburgas kūrfirstu ar viņa pavadoņiem, starp kuņiem atradās arī lielkanclers Geizavas Indriķa kungs, milzīga ļaužu pūļa vidū zirgā sēžam: viņam pa labi stāvēja ķeizarsriskais advokāts Francis Millers, ar nāves sprieduma norakstu rokā; viņam pa kreisi ar Drēzdenes galma tiesas lēmumu viņa paša aizstāvis tiesībnieks Antons Ceiners, bet pusatvērtā aļļa vidū, kuņu noslēdza tauta, herolds ar mantu sainīti un abiem zirgiem, kuņi aiz veselības spīdēdami pakaviem spārdīja zemi. Jo lielkanclers Indriķa kungs sūdzību, ko tas sava kunga vārdā bija iesniedzis Drēzdenē pret Tronkas junkuru Venceli, bija punktu pēc punkta bez vismazākā ierobežojuma izvedis cauri, tā ka zirgus, kad tie, paceļot karogu pār viņu galvām bija padarīti atkal godīgi un paņemti no dīriķa rokām, kas viņus kopa, junkura ļaudis bija uzbaņojuši, un sevišķas šim nolūkam ieceltas komisijas klātbūtnē tie Drēzdenes tirgus laukumā bija nodoti aizstāvim. Tad kūrfirsts teica, kad Kolhāzs sardzes pavadībā uz pakalna pienāca viņam klāt: „Nu, Kolhāz, šodien ir tā diena, kur tev notiek tava taisnība! Skaties šurp, te es tev atdošu visu, kas tev Tronkenburgā varmācīgi bija jāzaudē un ko es, kā tavs valdnieks, biju parādā tev atkal atgūt: zirgus, kaklautu, gulžus, veļu, līdz pat ārstēšanās izdevumiem tavam pie Mīlbergas kritušajam kalpam Herzem. Vai tu ar mani esi mierā?”

Nolicis abus bērnus, kuņus tas nesa uz rokām, sev līdzās zemē, Kolhāzs lielām, mirdzošām acīm pārslasīja uz lielkanclera mājienu viņam pasniegto spriedumu, un kad viņš tanī atrada arī punktu, pēc kuņa Tronkas junkurs Vencelis tika notiesāts uz diviem gadiem cietumā, tad viņš, pilnīgi jūtu pārvarēts, uz krūtīm sakrustotām rokām notālēm nometās kūrfirsta priekšā zemē. Viņš priecīgi

apgalvoja lielkancleram, piecēlies un roku viņam uz klēpja uzlicis, ka viņa augstākā vēlēšanās virs zemes esot piepildīta, piegāja pie zirgiem klāt, apskatīja tos, uzsita viņiem pa apaļajiem kakliem un līksmi paskaidroja kancleram, pienācis pie viņa atkal atpakaļ, ka viņš tos dāvinot saviem abiem dēliem Indriķim un Leopoldam! Kanclers, Geizavas Indriķa kungs, no zirga laipni pie viņa noliecies, apsolīja viņam kūrfirsta vārdā, ka viņa pēdējā griba tiks turēta svēta, un lika viņam izlemt pēc savas patikas arī par pārējām sainīti sasietajām lietām. Tad Kolhāzs izsauca no ļaužu vidus veco Herzes māti, kuŗu viņš bija pamanījis laukumā, nodeva viņai lietas un teica: „Še, māmuliņ, tas pieder tev!” pievienodams vēl kā dāvanu summu, kas kā viņa zaudējumu atlīdzība atradās sainīti pie citas naudas, kopšanai un atbalstam vecuma dienās.

Kūrfirsts sauca: „Nu, zirgu mietniek Kolhāz, kas tu esi saņēmis savu gandarījumu, taisies no savas puses ķelzara majestātei, kuŗas advokāts še stāv, dot gandarījumu par viņa zemes miera traucēšanu!” Noņēmis cepuri un nometis to zemē, Kolhāzs teica, ka viņš tam esot sagatavojies! atdeva bērņus Kolhāzenbrikas vecākajam, piecēlis viņus vēlreiz no zemes un piespiedis pie savām krūtīm, un piegāja pie bluķa, kamēr vecākais, klusām asarām ritot, aizveda viņus no laukuma projām. Viņš noraisīja jau autu no kakla un attaisīja sev krūšu priekšu, kad, pārlaidis paviršu skatu pār loku, kādā tauta bija sastājusies, ieraudzīja netālu no sevis divus bruņiniekus, kuŗi saviem augumiem pa daļai aizsedza labi pazīstamo vīru ar zillajiem un baltajiem spalvu pušķiem. Pārsteigdams sardzi, kas viņam stāvēja apkārt, Kolhāzs piepeši piegāja viņam cieši klāt un noraisīja kapsulu no krūtīm; viņš izņēma

zīmīti, atlauza to vaļā, izlasīja to un, nenovērsdams acu no vīra ar zilajiem un baltajiem spalvu pušķiem, kurš jau sāka nodoties saldām cerībām, iebāza to mutē un norīja. Vīrs ar zilajiem un baltajiem pušķiem, to redzēdams, saļīma krampjos bez samaņas zemē. Bet Kolhāzs, kamēr viņa pavadoņi noliecās to uzcelt no zemes, piegāja pie ešafota, kur viņa galva nokrita zem bendes cirvja.

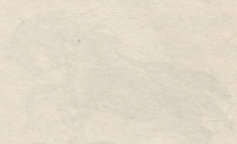
Še beidzas Kolhāza stāsts. Visas tautas apraudātu, mironi ielika šķirstā, un, kamēr nesēji to uzcēla, lai ārplisētas kapsētā godīgi apglabātu, kūrfirsts piesauca nelaiķa dēlus klāt un deva viņiem bruņinieku sitienu, paziņodams lielkancleram, ka tie jāuzaudzina viņa pāžu skolā.

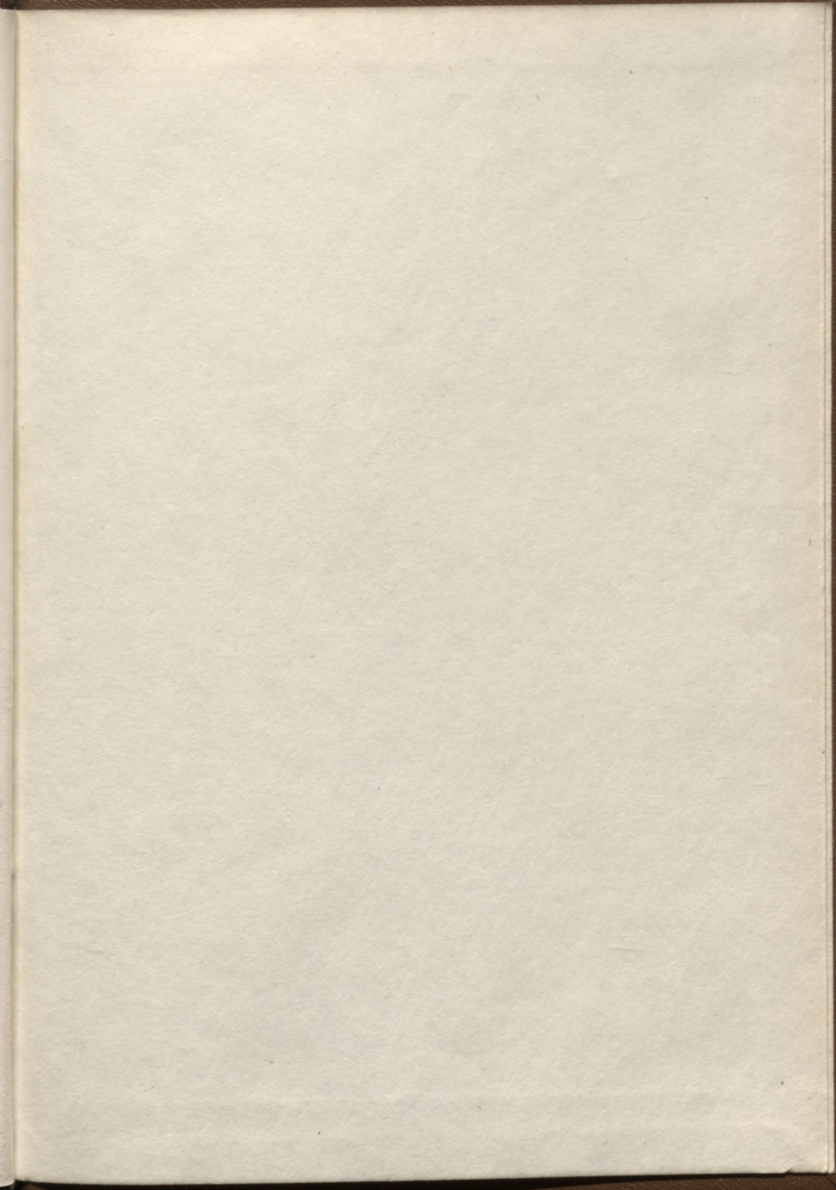
Sakšu kūrfirsts, miesā un dvēselē satriekts, drīz pēc tam atgriezās Drēzdenē atpakaļ, kur to, kas vēlāk notika, var lasīt vēsturē.

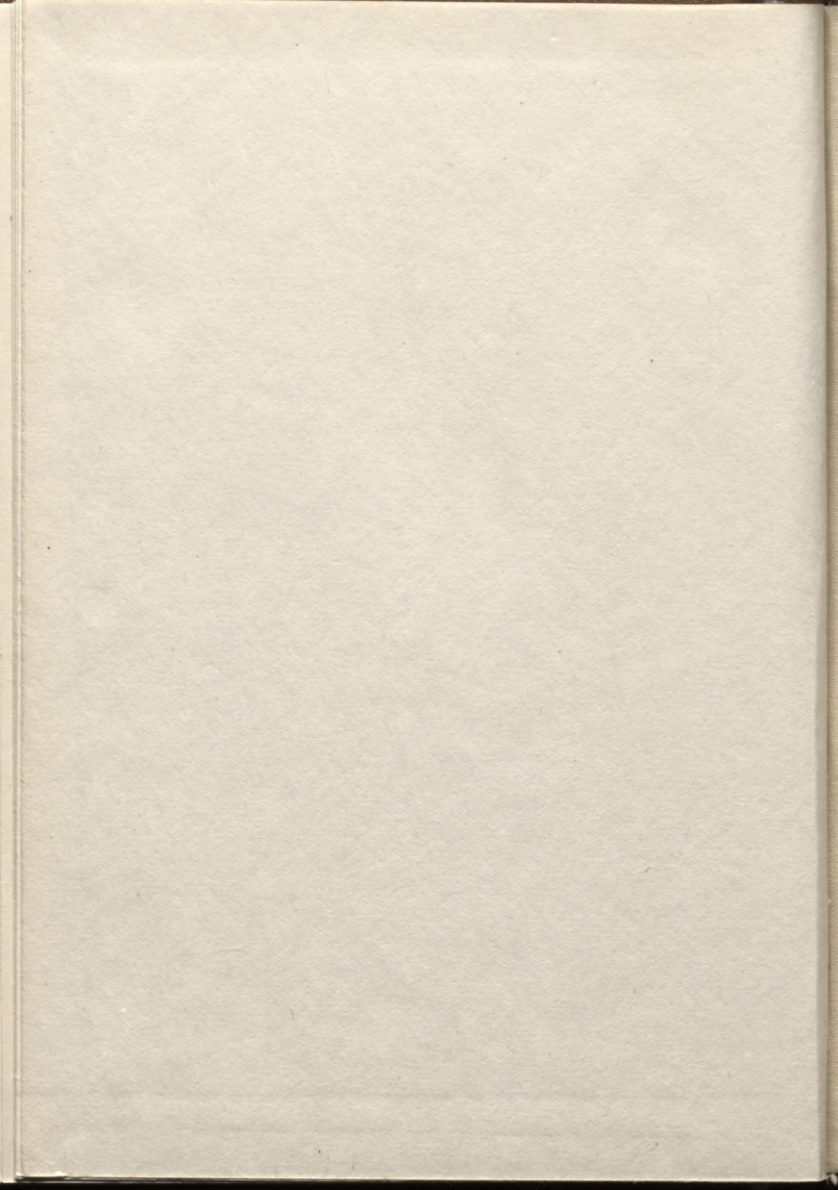
Bet vēl pagājušā gadu simtenī Meklenburgā dzīvojuši priecīgi un veseli Kolhāza pēcnācēji.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0311016464

